

عند الوسيط والشمس  
الحمد لله على كل حال  
ما كان من حال  
وصل الله على سيدنا  
محمد وعلى أهل بيته  
تعالى تسليم

بشرفي سمي الله  
بالباب

٢٢٨

فارس











Süleymaniye Kütüphanesi

1844

418

سپاس حدیقت لایعد اولخالق الصمد حضرت تهرینه  
لطف و کریمه گایاتی عدم و جوده کتور و ب انواع  
موجوداتی خلق ایلدی و نوع بنی آدمی اشرف مخلوقات  
ایروب و تقدیر متناهی آدم تقصیفیه مغزی و مکرم قلده  
وانلری کند و رضاء شریفیه موافقت عملیه سوق ایدوب  
امر شریفیه امتثال و نصیحت اجتناب اتمک طریقتی تقیم  
و هدایت یوللری تعلیم اتمک ایچون معجز شعار و نبوت  
دثار رسوللر کوندردی تا کم انلرک نصیحتلری سببی ایل  
کفر و ضلالتدن و بغی و جماعتدن خلاص اولوب مرله  
مستقیمه سلوک ایدر ل و اولر سوللر تابع اولوب  
اطاعت اتمک ایلر حق تعالی نیک رحمتیه لایق اولولر  
قوله تعالی و اطیعوا الله و اطیعوا الرسول لعلکم ترحمون  
و صلوات زاکیات و تحیات و اقیات اولر سید عالم  
و کزیده و نوع بنی آدم محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه و  
حضرت تهرینه که سنن شریفیه سنه اتباع ایدنلر و روز  
محشر حسن اولر شفاعت اولوب سعادت ابدیه و

دولت سرمدیه و اصل اولدی و هنر ان درود و  
سلام اولر سولک اول اولر و اصحابنه کم جمیع احوال  
صبر و خلوص ایلر انکار و تبايع اولر سولر و هنر کم  
انلر تبايع اولر سولر اولر سلطاننه تبايع اولوب امر شریفیه  
مطیع اولوب هدایت حقّه نایل اولشدر قال رسول الله  
صلی الله علیه و سلم اصحابک الیوم با یقیم اقدیم اهدیم  
سبب تالیف کتاب اینر  
ایلر  
بر روز فیروز ظفر افروز ده اخوان صفا و خلدن و  
نشاط و سرور و بشتاشت و حضور یلیر ملا طفت  
و مصاحبت ایلر یکن علم و معرفت ایلر آراسته و فهم  
گیاست ایلر بیر آسته و خصال حمیده ایلر متصفیه  
اولان احبب و اصدقا بوحقیق و بر قصور و قلیل البضا  
داعیلرینه متوجه اولوب قطب العارفین شیخ عطاء  
حضرت تهرینه قدس الله سره العزیز پند نامه نام رساله  
منظومه سنک ترکم لسانله شرح اولر سولر التماس  
ایلد کزنده فی الواقع اولر جریده در بارک و اولر رساله  
کوهر نثارک الفاظ و معانیسی لسان ترکی ایلر تحریر اولر  
قابل ایدر لکن بوندن اقدم شاعر لریجه و جمله شرح  
اتمشدر و علی الخصوص مرحوم شمع افندی نور الله مرده  
حضرت لری بر طریقه عیان و بیان کتور مشرکم هیچ بر  
طریقیه دخی ترجمیه احتیاج یوقدر دیوره جواب ایدر



فی الحقیقه شعی افندیك سعادت نامه نام شرحه  
 نظیر اولمز لکن عبارتند فصاحت و بلاغتی زیاده  
 اولمق ایله دانستی اولمیان فهم اید من بردخی واضح  
 و کشاده اولسه کم مبتدیل مفید اولسه دیوالجه  
 اندک نده التماسلرینی قبول ایدوب حضرت شیخک  
 رحمة الله علیه روحانیتدن استمداد ایدوب هجرت  
 نبویه نك اوتوزا التي ستمده ماه جمادی الاولینک  
 اون یدنجی کوفی شروع اولندی و بونامه سرور انجا  
 وسیله المرام دیویشمیه اندم تا کم بونستجه مطالعه  
 ایدن اخوان بونده اولان نصیحتلر ایله عامل اولوب  
 زهد و تقوا ای لرن قوموب دو جهانده و اصل مراد  
 اولان و بو کتاب مستطابك شارحی اولان خلوصی  
 دردمندی دعادن فراموش اتمیلر و بالله التوفیق و هو نعم  
 الرفیق و نسئله التوبه و الهدایة الی سوائ الطریق  
 اولمدی شول کسه کم قالدی صوکنده یادکان  
 یابلر مسجد یا خود ممان ایچون قصر یله دار  
 شولکه کندی قالمدی بونده آنک بر نشسته سی  
 خیر یله یاد اتمکه کسه اکا بولمز مردان  
 حمد بحدان خدای پاک را اولشبهه و نظیر و وزیر  
 منزله اولان خدایه نهیایت سرحد آنکه ایمان دامت  
 خاک را اول خدا که بر اوج خاکه ایمان و یردی یعنی ادھی

مستحقه یا نه  
 وحدت ایچون  
 به

بر اوج طبراقدن خلق ایدوب نور ایمان یله مزین قلدی  
 قوله تعا خلق الانسان من صلصال کافحار آنکه در  
 آدم دمید او روح را اول خدا که آدمه نفخ روح اندی  
 یعنی حضرت آدمی قود و بالحقدن خلق ایدوب بر مجوف  
 منجه قال ایکن جان و یرب انسان ایلدی قوله تعالی  
 نفخت فیہ من روحي فقعوا له ساجدين داد از طوقا  
 نجات او نوح را اول خدا نوح پیغمبر طوفان دن نجات  
 و یردی یعنی حضرت نوح علیه السلام قوم غیاد ایدوب  
 امر حقه اطاعت اتمد کیری اجلدن غضب الله مظهر شوق  
 حوتما انلری طوفان یله غرقاب و اشردوز خیلده حر و نلر  
 بر تاب اتمک مراد ایدیکک نوح پیغمبر علیه السلام کندوق  
 تابع اولانلر یله سفینه ایچینه کیروب بر نجه کوندن صکره  
 نجات بولوب قهریه بر تاب اندیلر اگر اول الله لطف و  
 کرمی اولسه کی ایچند دخی قود بلی ممکن اولمزدی  
 قوله تعا فابحیثناه ومن معه فی الفلک المستحون الیه  
 آنکه فرمان کرد قهر سر باد را اول خدا که آنک قهری  
 باده امر ایدی تاسزای داد قوم عا در ا تا قوم عا  
 لایقنی و یردی یعنی قوم عاد ی حق تعالی ادب لیکر  
 و عناد لرندن او نوری هلاک اتمک مراد ایدیکک قهرانی  
 صفی ظهور و کلوب باد عقیم ایله اول قوم شومنی  
 دنیا دن حلا اتمکی لایق کورب بر باد ایلدی قوله تعالی

در مد فعل یا فاعلی او فاعلی  
 مقارنه در مد



وَأَمَّا عَادُ فَاهْلِكُوا بِرِجْ صَخْرَةٍ عَلَيْهِمْ  
 سَبْعَ لَيَالٍ وَتَمَازِيهِ أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا  
 صَرْعَى أَنْكَ لَظْفٍ خَوِشَرًا أَظْهَارَهُمْ اول  
خدا که کند و لطیفی اظهار ایلری با خلیلش نارا  
کلزار دوسته آتشی کلزار ایلری یعنی اول وقت هم  
 نمرود مردود حضرت ابرهیمی آتش سوزانه آتوب  
 وجود شریفی احراق اتمک مراد ایدیک حق تعالی جل  
 شانیه فی الحال لطف و کرمی اظهار ایدوب خلیلنه  
اول آتش عظیمی کلستان قلری شوی که هم اطافنده خیار  
 بتدی و صوف و صولر و بکار اراقتدی قوله تعالی  
قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ اولیه  
آن خداوندی که هنگام سحر اول بر خداوند  
عظیم در که سحر و قشده کرد قوم لوط را زیر و زبر  
 لوط قومی زیر و زبر اتدی یعنی اول عاصی قوم پیغمبر  
 لرینک سوزن و کلیوب حق تعالی اتمک امر شریفنه حق  
 اتمک ایلله سزاوار خشم خدا اول قلری حاله الله تعا  
 جبرائیلله امر ایلری تا کیم قنادیلله اول شهری برندن  
 قال و رب دنیا کو کنه برابر اولد قده باشی اشاعه و  
تحت الترایه اندر دی قوله تعا وَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا  
سوی او خصمی که تیر انداخته شول بر خصم که اول  
خدا جانبنه اوق آتش در پشته کارش کفایت شد

خلیلین مراد ابرهیم پیغمبر  
 علیه السلام انکار متصل اول  
 شین ضمیر غایب الله را جعله  
 مسله

خداوندی ده لوان یا وقت  
 معنای تعظیم ایدوب و هنگام  
 وقت معنای در مسله

خصمی دیاد و خردن منتهی  
 مراد فرعونند  
 خود در در مسله

انداخته و ساخته ده لوان  
 ضمیر نفی لیه خبر غایبی منتهی  
 است و ساخته است تقدیر و خبر  
 مسله

پشته سوری سکندر  
 مسله

بر سوری

بر سوری سکت اتمک ایشنه کفایت آتشده یعنی 3  
 نمرود دولت دنیا به مغرور اولوب دعوی الوهیت  
 اتمک ایلله آسمانه منسوب اولانلری هلاک ایدوب دینوفا  
 ایلله جهلندن و حماقتندن کون طرفنه اوق آتوب حق  
 حضرت لرینک غضب و سخطنه مستحق اولوب وجودنا  
 پاکی حرکات جهنده غذا شدید ایلله معذب اولوب محلی قریب  
 اولیجو اول خدا ی عظیم اول کافری بر سوری سکا جک  
 ایلله هلاک ایلدی که اوستکا جکک بر ایاغی دخی یوق ایدی  
 آنکه اعدا ایدوب یاد رکشید اول خدا که دشمن ایدوب  
 دریایه چکری یعنی حضرت موسی علیه السلام ایلله نجه  
 مجادله و محاربه سندن صکره فرعون بند خدی دریای نیل  
 کچرین دیو عنادینه مصر اولوب موسی پیغمبر علیه السلام  
 آرد نجه دریایه دخول و اوده جانبنه کجکه جرات ایدیک  
 حضرت موسی علیه السلام توابعیلله اوده یقاسنه عبود  
 جبر ایدوب سلامت بولدی فرعون تمام دربانک  
 اوترا سینه وارد قده لو احقیله غرق اولدی حتی  
 اول محله ایمان کوردی اما فایده امتدی زیر غرق اول  
 جاغنی بلش ایدی قوله تعا حتی اذا ذکرک الغرق  
قال امست انه لا اله الا الذي امست به بنو النضر  
وآنا من المسلمين ناقد را از سنک خارادر کشید  
 دشی دوه بی قره وقتی طاشدن چکری ناقد دند مراد

اعداد مراد فرعون و بنو نضر  
 مسله

بعضی ای قانم در  
 دیو لوانی قولا  
 اولد مسله



صالح پیغمبر علیه السلام که دره سید که کافر لرزان  
معجزات استدر کزنده صالح پیغمبر که معجزاتی بله  
ایچون بر طاعتی ایچون یا و ز وسيله بر دوه جفا  
ویردی که مشهور در حضرت شیخ قدس سره الغریز  
امم سالف نکاح اول وقتیه لرینی بیان ایلدی تا کم  
کنزونک کتابدن انتفاع حاصل اینبارک قلوبنده  
اعتقاد مستحکم اوله نته کم حوتغا حبیبیه خطاب  
ایروب بیور که قوله تعا و کلا نقض علیک من انباء  
الرسال ما نثبت به فؤادک الایه چون عنایت قادر  
قیوم کرد چونکه قادر و قیوم الله عنایت ایلدی  
در کف داود آهن موم کرد داود پیغمبر علیه السلام  
اوجی ایچنده دمودی موم ایلدی یعنی موم کی میشت  
ایلدی تا کم آتیه قویب قز دروب کولم و کومره احیا  
ایلدی قوله تعا و اننا له لخرید ان اعمل سابعات  
وقدر فی السرد و اعملوا صالحا انی بما تعملون بصیر  
باسلیمان داد ملک سروری سلیمان پیغمبر  
سرودلک ملکی ویردی شهر مطیع خاتمش دیویری  
دیویری انک خاتمه مطیع اولدی یعنی حوت  
تعالی حضرت سلیمانک خاتمه اولان نقشه بجا  
ویردی که اول سبدن دیویری انکا اطاعت ایلدی  
قوله تعا فسخرنا له الريح تجري بامره رخاء حیث اصاب

4 و الشیاطین کلابا و غولاص و آخرین مقرنین فی  
الاصفاد هذا عطاءنا فامین او امسک بغیر  
حساب ازتن صابربکرمان قوت دات صابرب  
تشدن کرمایه قوت ویردی صابردن مراد ایوب  
پیغمبر علیه السلام در کومان کاف غریب کسر یله  
انک تشده اولان قور و جعفر لدر که حضرت ایوبک  
وجودنده اولان اتی و قانی حوتعالی انلره نفقه  
ایلدی تا کم انک وجود شریفی غریباله دونه ریدی  
قوله تعا و ایوب اذ نادى ربه انی مسئى الضر و  
انت ارحم الراحمین هم زیونسر لقه با حوت داد  
هم یونسدن بالقه بر لقه ویردی یعنی حوتغا  
حضرتک امر شریفی ایل یونس پیغمبری بالق بر لقه  
ایروب یوتدی قوله تعا فالنقمه الخوت و هو لم یلم  
فلولا انه کان من المستجین للبت فی بطنه الی  
یوم یبعثون بنده و ااره بر سر محض  
بر بندهنک باشی اوزمه ااره قور بنده دن مراد  
زکریا پیغمبر علیه السلام در که یهودیلر دن فرار اید  
براغاجک ایچینه کیروب خلاص بولمش ایکن  
ابلیس ملعونک دلالی ایلله اغاج ایچنده ایکن  
باشدن ایاغنه و ارجه ااره ایلله بخدیار قوله تعا  
وزکریا اذ نادى ربه رب لا تدن فی فردا وانت



خیرا کوارین. دیگر بر تاج بر سر می نهاد. بر غیری  
 قولینک با شنه تاج قون دیگر دن مراد صاحب  
 دولت اولاناردن بریسی در یعنی حق تعالی بر قولینک  
 با شنه دولت تاجی قویب پادشاه ایدرن بر عادت  
 الله بویله در کسی بله لوه مبتلا ایدرن و کسی سعادت  
 و دولت ایل بهر مندر ایدرن عالم پادشاه ایدرن دیک  
 اوست سلطان هر چه خواهد آن کند. اول سلطان  
 در هر نه دیار سه آبی ایدرن عالمی را در می ویران کند  
 عالمی و عالم منسوب اولناری بر دهن ویران ایدرن یعنی  
 حق تعالی مختار در دلو کئی و یملکد. قوله تعالی  
یَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُحْكُمُ مَا يَرِيدُ هست سلطان  
 مسلم مرور سلطان اناکالا یق در نیست کس را  
 زهره و چون و چرا چون و چرا یه کسک زهره سی  
 یوقد یعنی بر کسه الله تعالینک ایشنه کنخالد  
 ایدرن نه شویله اترک و چون بویله اترک دیمکه  
 قدرتی یوقد قوله تعا لَا تَسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ  
يَسْأَلُونَ آن یکی را کج و نعمت می دهد اول برینه  
 مال و نعمت و پردی دولت صاحبی ایلدی. وان  
 دیگر رانج و زحمت می دهد بر غیر سینه رنج و زحمت  
 و پردی انواع در دلو و زحمت که رفتار ایلدی  
 بواسطه حکمتی و ایدر کسه با حزمینه کند و بلور انج

دیگری ده اولان  
 یا و حدت ایچوندر

اوست لفظند اولان خیر سلطان  
 مصروف اول سلطانست تعالی

هست اوقات خبرد

و بعضی گفته اند در اصطلاح  
 این کلمه در بعضی کتب  
 آمده است

آن یکی را زرد و صدهیان دهد. اول برینه 5  
 ایکیوز کیه التون و پردی مراد اغنیاء در و یا دهاورد  
 دیگری در حسرت نان جان دهد بر غیر سینی  
 اتمک حسرتنن جان و پردی یعنی حق تعالی بر  
 قولینک قارون کی مال و پردی غنی ایلدی و بر قولین  
 انجلین فقیر ایلدی که بر اتمک حسرت اولوب آطلقد  
 جان و پردی آن یکی پوشیده سنجاب و سمور اول  
 بریسی کمال غنا سندن سنجاب و سمور کیش در دیگری  
 خفته برهنه در تنور بر غیر سینی عریان تنور ایچنه  
 ایوش در یعنی حق تعالی قولنن بعضی سینه دت  
 دنیا ازانی قلدی اول سیدن سنجاب و سمور کولر  
 واکا کوره لباس کلبه تفر ایدرن و بعضی قولن  
 سعادت عقبی ازانی قلوب دنیا ده اول مرتبه  
 فقیر ایدرن که ستره مقداری لباسه قادر اولمدر  
 اجلن تنوره کیر مشد زیرا دنیا و آخرت ایکسی  
 بریره جمع اولم ممکن دکلده الدنيا حرام علی اهل  
الآخرة والآخره حرام علی اهل الدنيا وها حراما  
علی اهل الله آن بکسی تر کخا و نخ. اول بریسی  
 کخا و نخ دو شکل اوزره در. وان یکی بر خاک  
 خواری بسته نخ. و اول بریسی خوارلق طیارغی  
 اوزره بوز بفلش یعنی خوارلق ایل بوز اوزره قائش دیک

دیگری ده یا و حدت ایچوندر  
 مراد احوال در بعضی کتب  
 آمده است

نخ برینم شفا سندن  
 نخ بوز شفا سندن



آن یکی بر تخت با صد عز و نان اول بریسی تحت از  
 یوز عز و نان زیله وان دیگر کرده دهان از فاقه باز  
 اول بریسی فاقه دن اغرنی اجق ایلمش شویله کم الطیر  
 استریدن بر نشینه قادر دکلر یعنی اول خدای عز و  
 قولرینی دولته و غرتنه صورتنه و سیرته بر بویه برابر  
 امدی تمی تیرف و کمی وضع و کمی غیر و کمی ذلیل  
 اندی و اگر غناده و سایر احواله برابر ایدیری  
 خلق عالم از عون اولوب العیاذ بالله بر او غرون  
 ضلالتنه دوشوب عالمی فساد ویر بر ایدیری قوله تعا  
وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ  
وَلَكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَا يَشَاءُ الْأَنبَاءُ طرفه العینی جهان  
 برهم زند بر کوه کوز آجوب یومنجه جهانی بر برینه  
 اورر یعنی خراب و بیاب ایله کس نمی آرد که آنجام  
 زند کسه قادر اولمز که اول محله دم اورد یعنی حق  
 تعالی رسه طرفه العین ایچنده جهان و ما فیها بی  
 خرابا یدوب جمله سی هله که ایدنه قادر در کن خلق  
 بریسی اول خدانک اینشنه بچون منجون شونی شویله  
 اندک دیور نفس سوزة قادر دکلر حکم انکدر  
 قوله تعا لَنْ يَمْلِكَ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ  
 انکد بامرع هواماهی دهد اول خیر که هوا  
 اوچن قوشه ماهی ویرر یعنی دریا اولان

بالقلم

بالقلمی هوایوزنده پروان ایدن قوشله نفقه و  
 بنده کانداز دولت شاهی دهد قولرینه یاد شاهلو  
 دولتی ویرر یعنی مخلوقدن بریسی دولت ویرر  
 عالم یاد شاه ایدن زرا حکم انکدر جمع امور کند ویه  
 مخصوصد طفل را در مهد گویا او کند بشل  
 ایچنده طفلی اول خدا گویا ایدن یعنی سویلر طفلدن  
 مراد حضرت عیسی و لمو جائز در قوله تعا فَإِذَا شَاءَ  
الْيَهُ قَالَ لَوْ كَيْفَ تَخْلُمُ مِنْ كَانِ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا  
قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِي الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا  
 و یوسف پیغمبر علیه السلام قصه سنه دخی مذکور  
 در زلیخا حضرت یوسف بهتان اندکده اول  
 بهتان زن خلاص اولو ایچون ایتدی بشکوه درت  
 ایلو بر او غلان و ایدیری کنورک اول برنم پاکلیکره  
 شهادت ایدن زرا اول خان ایچنده برنم ایله بله ایدیری  
 دیک باذن الله تعا اول طفل ایتدی قوله تعا  
إِنْ كَانَ قِصْبُهُ قَدْ مَن قَبْلَ فُضِّقَتْ وَهُوَ مِنَ  
الْكَاذِبِينَ وَإِنْ كَانَ قِصْبُهُ فَكُذِّبَتْ وَهُوَ  
مِنَ الصَّادِقِينَ بو طفل دخی اولو جائز در مراد  
 حو تعا اینک بونک کبی ایشری اتمک قننه اسان  
 ایدو کبی اشعار در بی پدر فرزند پیدا او کند  
 پدر سز فرزندنی اول خدا پیدا ایدن فرزند بی پدرنی

اینکه در این کتاب  
 از حضرت علی علیه السلام  
 نقل شده است که  
 هر که در این کتاب  
 بخواند و تفکر کند  
 در این آیات و احادیث  
 حق تعالی او را  
 از عذاب آتش نجات دهد



مراد حضرت عسی روح الله در که حق تعالی آنی  
 بهر سز خلق ایلمش در قوله تعالی **مِثْلَ عِيسَى عَمْدِ**  
**اللّٰهِ كَمِثْلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ**  
**فَيَكُونُ** مرده و صد ساله را حی میکند. یوزیلاق  
 اولوی دری ایله. این بجز حق دیگری کی میکند  
 بونی حق در غیری بر کسه فجر. این یعنی اید مردیکه  
 مرده و صد ساله مراد غیر پیغمبر در که بر جریمش  
 استخوانی کورب بواسطه آن نگرار نیجه حیات بولو  
 دیو تجب اید بک فی الحال حق تعالی اکمال قدرت  
 یلدر مک ایچون روح قبض الیوب یوزیلا اول حال او  
 قودی یوزیلدن صکره بینه امر ایدوب روحی ویدی  
 نخه زمان دخی دری اولری قوله تعالی **وَكَا**  
**لَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوسِهَا قَالَ اُنِىْ**  
**هَذِهِ اَللّٰهُ يَعْزِزُهَا فَاَمَاتَهُ اللّٰهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ**  
**قَالَ كَمْ لَبِثْتَ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا اَوْ بَعْضُ يَوْمٍ قَالَ نَلَبِثْتَ**  
**مِائَةَ عَامٍ فَانْظُرْ اِلَى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَبَيَّنْ لَهُ**  
**وَأَنْظُرْ اِلَى حِمَارِكَ وَلَخَلَّكَ مِائَةُ النَّاسِ وَانْظُرْ اِلَى**  
**الْعِظَامِ كَيْفَ نَشَرُهَا ثُمَّ تُكْسَوُهَا لَحْمًا فَلَمْ تَبَيَّنْ لَهُ**  
**قَالَ اعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ** صدق الله العظيم  
 صانعی کز طین سلاطین میکند بر صانع در که  
 بالجقدن سلطان را اید یعنی حق تعالی بر صانع در

بسم الله الرحمن الرحيم  
 الحمد لله رب العالمين  
 والصلاة والسلام على  
 سيدنا محمد واله الطيبين  
 الطاهرين

قرو بالجقدن بادشاهلر خلوقلدر قوله تعالی  
**اَوْ قَالَ رَبِّكَ اَلَا اُنْكِرُ اَنِّىْ خَلَقْتُ بَشَرًا مِّنْ صَلْصَلٍ**  
**مِّنْ هَمَءٍ مَّسْنُونٍ** نجم را رحم شیاطین میکند  
 یلدری شیطاناره رحم ایدر یعنی چند شیاطین  
 ملایکدن بعضی احوالی استماع الیوب یوزندن  
 اولان منجینک و کهنه نک قلوبنه حلوک ایدوب  
 مغیباتدن خبر ویرملرینه قوت ویرمک ایله کفر لینه  
 امداد اتمک نیتی ایله بربرینک اوزرینه بنوب آسمان  
 جانبنه عروج اید بک حق تعالی انلری رحم اتمک  
 ایچون طایفه یلدرندن برانتر حقوب انلری انلری  
 احراق بالنا را ایدوب جمله سن تا هزار ایلدری و حاکم  
 لرینی بر باد ایلدری قوله تعالی **وَلَقَدْ يَمِنُ السَّمَاءُ اَلْاَرْضُ**  
**بِمَصَابِيحٍ وَفَعَلْنَا مَنَازِلًا لِّمَنْ شَاءَ طِينٍ وَاعْدْنَا**  
**لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ** از زمین خشک رو یاند  
 کیه قودی یوردن اوت بتورر یعنی حق تعالی قور  
 وشور یوردن سبزوآت بتمک متصور او ملدوخی  
 یلردن اوتلرود درختار بتورر بشلستان انمکه  
 قادر در دیک اولور قوله تعالی **اَوْ لَمْ يَرَوْا اَنَّا نَسُفُ**  
**الْمَاءَ اِلَى الْاَرْضِ لَنُفْجِحَ بِهِ زُرْعَةً تَكَلْبُهَا**  
**اَنْعَامُهُمْ وَانْفُسُهُمْ اَفَلَا يَبْصُرُونَ** آسمانهارا  
 هم او در نگاه دخ کو کلری اول خدا صقلیو

بسم الله الرحمن الرحيم  
 الحمد لله رب العالمين  
 والصلاة والسلام على  
 سيدنا محمد واله الطيبين  
 الطاهرين



یعنی بری قات کو کوری در کسز متین طوتر قولہ تعالیٰ  
**إِنَّ اللَّهَ مَنَّكَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْ تَرَوْا وَلَيْزَالَيْنِ**  
**وَاللَّاتِ أَنْ تَمْسُكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ**  
**حَلِيمًا غَفُورًا** هیچ کفر ملک او انبازنی هیچ برکسه  
 آنکه مکنده شریک دکلرد احد در شریکی یوقدر ملک  
 وحکم انگرد **لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ**  
**قَدِيرٌ** قول اورا الحنی فی ونازنی اول خدا نکه قول  
 شریفیک الحنی ونازی یوقدر یعنی حوتعالینک کلام  
 عزتی صوترن و ترتیب یغنی دن منزهدر حرف و صوترن  
 مبرا اید و کنی بیاند حضرت شیخ قدس ستره العزیز  
 کل امر ذی بال لم یبدأ بالحمد فهو ابتداء وجدع موجبه  
 کتابنه حمد یله ابتدا ایدوب حمد و ثناء دن فارغ اولیجی  
 نعت سهوله شروع ایلدی و الله الموفق والمبرر شد  
**در نعت سید المرسلین**  
 سید الکونین ختم المرسلین اول رسول الیک عالمک  
 سیدی در و مرسلک ختمیدر اندن غیری پیغمبر  
 دخی کلمسه کر کرد حتی کنزونک الفاظ در هر بار لرن  
 لانی بعدی صادر اولمشده قوله تعالی **مَا كَانَ**  
**مُحَمَّدٌ بِالْحَدِيثِ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ**  
**وَأَخَاهُ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا**  
 آخر آمد بود خزا اولین اگر چه اول رسول جمله

انبازنی هیچ برکسه

پیغمبر لردن

پیغمبر لردن و رسول لردن صکره کلدی اما اول کلن  
 انبیا و مرسلینک دخی خرید و جمله نک کرید سی  
 اول اولدی اندن اشرف و اندن اکرم کمنه خلوت  
 اولفادی بلکه اول خلق اولمشه جمعی موجود اندن  
 برشی خلق اولمزدی نته کم حدیث قدسی ده حوتعا  
 بیور بری محمدا لولک لولک لما خلقت الافلاک  
 یوقدر برجه موجوداته سببا اول اولدی فافهم  
 آنکه آمدنه فلک معراج او اول محمدا طفقوز  
 فلک آنک معراجی کلدی یعنی معراجی اولدی مرا طفقوز  
 افلاک اوزده عروج اندی دیکلدر زیر معراج جسمانی  
 طفقوز فلکرن کذب اقمشدر انبیا و اولیا محتاج او  
 نبیلرو ولیلر آنک محتاج لیدر زیر اجمع انبیا و  
 اولیا اول رسولک شفاعتته محتاج لدر شد  
 وجودش رحمة للعالمین اول رسولک وجودش شرفی  
 عالمه رحمت اولدی قوله تعالی **وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا**  
**رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ** مسجد اوشده همه روی زمین  
 دکلری یوزی اگا مسجد اولدی زیرا اول کلن  
 پیغمبر لره حوتعالی به سجد گاه ایچون برر مکان تغیر  
 اولمشه ایدی تا اول مکان معینه و ابر مایجه سجد  
 و عبادت اید مر لرایدی لکن بزم پیغمبر یمزه حق  
 تعالی بویروزینی جمیعاً سجد گاه اندی هر نه مکا

خدا رسول دانت سید زفاکر بودیت بر این  
 وادد فضیلت علی الانبیا کملت اقلت  
 در انعام و یقین با رب و یقین  
 در انعام و یقین با رب و یقین



هرگاه سگه استرسه نماز قلوب و سجد این و بر  
 امتارینه دخی بویه اتمک جائز در اول کفن انبیاء  
 و امتارینه بوقدر و رفعت و برملدی آنکه یارش بود  
 ابوبکر و عمر او رسول که ابوبکر بیه عمر آنک یارلی  
 ایدی رضی الله تعالی عنهما از سرانگشت او شوشد  
 آنک بر منق و جندن آی یکی شوق اولدی یعنی اول رسول  
 صراط غنه چقوب ما هتابه بر مغیله اشارت ایکن  
 آی یکی یار اولوب مبارک صدرین کرب بر یار سی  
 صاغ جانندن و بر یار سی صول جانندن چقوب  
 اشهدان لا اله الا الله و اشهدان محمد عبده و رسول  
 دیوبون اولوب یرینه کندی قوله تعالی اقربت الساعه  
 و انشور الله و ان یروا آیه یتصوروا و یقولوا سبح  
 من الله صفت چهار کزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین  
 آن یکی اورار فیو غار بود اول سلطان لدن بری رفیق  
 غار ایدی مراد ابوبکر صدیق حضرت یار رضی الله تعالی  
 مکه مکرمه دن شرفها الله مدینه منوره به هجرت واقع  
 اولدوغی کجه بر مغایره ایکی سی پنهان اولدیلر  
 انلی بولغه قادر اولدیلر قوله تعالی انهما فی النار  
 ان یقولوا لصاحبه لا تحزن ان الله معنا  
 وان ذکر لشکر کثر ابرار بود اول بری لشکر کث  
 ابرار ایدی مراد حضرت عمر رضی الله تعالی عنه

زیرا

زیرا مالک عجم و سایر محالک آنک زمانده فتح اولدی  
 صحابه رسول اکا لشکر اولوب هر ملک لاری انلرایله  
 فتح اتمکین لشکر کث ابرار دلدی ابرار برک جمیع دینا  
 فتحیله ایو کشتی معناسنه مراد صحابه کزین رضوان  
 الله علیهم اجمعین صاحب بودند عثمان و علی حضرت  
 عثمان و حضرت علی رضی الله عنهما اول رسولک مضی  
 ایدیلر بهر آن کشتند در عالم ولی اول سبیدن عالمه  
 ولی اولدیلر یعنی اول ایکی سلطان رسول حضرت نک  
 صلی الله علیه وسلم مصباحی اولدقاری سبیدن  
 عالمه ولی اولدیلر آن یکی کان حیا و حلم بود اول  
 بری حیا و حلم کافی ایدی مراد حضرت عثمان حضرت  
 رسالت پناه صلی الله علیه وسلم بیور مشار در که حضرت  
 عثمانک حیا سندن ماکلرا و تانوردیو بیور مشار  
 مشهور در وان دکر باب مدینه علم بود و اول  
 بری علم شهر نیک قیوسی ایدی مراد حضرت علی المرتضی  
 کرم الله وجهه آن رسول حق که خیر الانا  
 بود اول رسول حق که جمله خلق خیر لوسی ایدی  
 عمر با کثر حمزه و عباس بود حضرت حمزه و حضرت  
 عباس اول سیدک عجم پاکری ایدیلر یعنی اول سلطان  
 کونینک عمو لدن بوا یکی سلطان ابرار امانه کدو  
 اشعار در هر دم از ما صد درود و صد سلام

در این  
 باب

لشکر و صف ترکیبی در ابرار  
 اصحاب معناسنه در مسله

انامدنی الصدق و ابیها ابوبکر  
 العدل و ابیها عمر انامدنی الحیا  
 و ابیها عثمان انامدنی العلم و علی  
 بابها صدق و صدق حبیب الله



هر دم بزدن یوز درود و یوز سلام یعنی هر نفس ده  
 بورد سوره و الواضحات تمام رسول و آنکه الواضحات  
 اوزده اولسون بفرمان الله تعالی هم اجمعین  
**دوستان ائمه و یوز**  
 آن امامانی که کردند اجتهاد اول عظیم القدر اولان  
 امامان که بعد ایلدیز شریعت محمدی و دین احمدی به  
 رونق و تقویت و بر مکتب چون معانی و قرآن عظیمه  
 و احادیث نبویه اجتهاد ایدوب مسایل شرعیه  
 عیان و بیان ایدوب معضلات و مشکلاتی اظهار و اسرار  
 ایلدیز رحمت حق بر روان جمله یاراد حق تعالی لیک  
 رحمتی آنلرک جمیع سنک روح طریقه اولسون آمین  
 بو حنیفه بود امام با صفا اول امامان بوسی  
 امام با صفا ابو حنیفه خضر لری ایدی که اسم  
 شریف لری نعمان و پدر لری ثابت ایدی ابو حنیفه  
 کینی در اولن دن همزه حذف اولمش و زن ایچون  
 بو ابو معناسنه در آن سراج امتان مصطفی  
 اول امام با صفا محمد مصطفی آنکه امتارینک چرخید  
 یعنی دین اسلامه آندن شعاع و نور ایشوب  
 شرع شریفک یول لری روشن اولری و حبیب اکرم  
 صلی الله علیه و سلم آنکه حقنه سراج امتی یومشردن  
 امت بولک معناسنه در یاراد فضل حق قرین جان او

کشت

حق تعالی لیک فضل آنکه جانینه قرین اولسون شاد باد  
 ارواح شاکردان او آنکه شاکردلرینک روحی حق تعالی  
 خضر لری رحمتی ایل شاد اولسون صاحبش بو یوسف  
 القاضی شده یوسف قاضی آنکه مصاحبی اولمش ایدی  
 مراد امام یوسف خضر لری و محمد ذوالمنن راضی شده  
 و دخا امام محمد خضر لری و ذوالمنن راضی اولمش ایدی  
 شافعی ادریس مالک باز فر اول امامان بوسی شافعی  
 در اسم شریف لری ادریس و بوسی مالک در زفر ایل یعنی  
 امام مالک خضر لری ایل امام زفر خضر لری و رحمت الله  
 یافت زیشان دین احمد زب و فر دین احمدان لردن زب  
 فر بولری یعنی دین اسلام اول امامان اجتهاد لری سببی  
 زینت و قوت بولری دیک اولور احمد خلی خضر لری و دخا اول  
 امامان بوسی در لکن آنلر نسبت ایله آنکه مذهبنک  
 شیوعی اولماق حضرت شیخ کاتبه ذکر اعدی و پیشلر  
 روحشان در صدر جنت شاد باد آنلرک روح لری صد  
 جنت شاد اولسون قصر دین از علمشان آباد باد  
 دین قصری آنلرک علمدن آباد اولسون یعنی آنلرک علم لری  
 اثر لردن دین کوشکی معبر اولسون و یکنه رحمة الله علیهم جمیع  
**در عهد کاه مریکین**  
 پادشاه اجمام مارا در گذار ای پادشاهم بزم کاه خیمه قو  
 یعنی عفو ایل ما کف کایم و تو آمرز کار بزرگهار لرون

یاراد معناسنه

بو ابو معناسنه در  
 همزه حذف اولمش  
 ذو صاحب معناسنه در من  
 نونک تشدید ایل یعنی احسان صاحبی  
 در مراد الله تعالی در

زیشان  
 زایشان  
 زینت معناسنه  
 و قوت معناسنه در

روحشان روح ایشان  
 تقدیر عده در  
 علشان مثل

پادشاه الفطنه اولون الف حنف  
 تقاضای قایلک مثلا خدا یا ای خدا  
 و علی اولور سلام



سن بر لغایحی سن . تو نکو کاری و ما بد کرده ایم . سن  
 ایواشلسن و بریزا منراشلسن یعنی یا الهی بزدایما یزامن  
 عمل و سوء حال اولوب با من رفیکه مخالف اشرا ایدوب سنک  
 کبی اولوباد شاهه عصیان ایدز حال بوکه لطف و کرم مکنت  
 سن بزم جو مری عفو ایدوب صوحیری با غشلسین دیکدر  
جرم بی پایان و بی حد کرده ایم . حد سز و نهایت سز  
 صوحیرا شلسن در . سالها در فسق و عصیان کشته ایم  
 بجه یلالت فسق و عصیان ایچنده اولمشن در . آخر از کرده  
 پشیمان کشته ایم . آخر اشلد و کمزنا معقول و ناسزا  
 اولان فعلای من پشیمان اولمشن در . روز و شب اندر  
 معاصی بوده ایم . کجه و کوتیز معاصی ده اولمشن در .  
 غافل از یو خذ نواصی بوده ایم . یو خذ یا لنواصی دن غافل  
 اولمشن در . یعنی روز و شب حشرده مجرملر سیما لرندن بلیوب نای  
 لری صاحب نیک تلاری ایقارینی بندا یلیوب نریا نیار حقیقه  
 آسار کو کرد حال بوکه نزا اول مؤاخذه کونندن غافل اولمشن  
 اللهم عافنا بحرم حبیبک محمد علیه السلام . قوله تعالی  
 يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسَيِّئَاتِهِمْ فَيُؤْخَذُ بِالْأَوَاصِ  
 وَالْأَقْدَامِ . فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ صدق الله  
 دایمادر بند عصیان بوده ایم . دایما عصیان قید  
 اولمشن در . هم قرین نفس و شیطان بوده ایم . هم نفس  
 شیطانک قرینی اولمشن در . یعنی نفس و شیطانک

قرین نفس و شیطانک  
 ملا

امرینه مطیع اولوب هو الرینه تابع اولق ایلد قرب حاصل  
 ایدوب بوا یکسنه قول اولمشن در حال بوکه بونلر بزم قوی  
 دشمنلر یزدن . قال رسول الله صلی الله علیه وسلم . اعدی  
 عدوک نفسك التي بين جنبيک . فاحذر و تجنب  
 بی گناه نکدشته بر ما ساعتی . بزم اوزریمزه بر ساعت  
 کنا سن کچمشن در . با حضور دل نکردیم طاعتی حضور  
 قلبله بر طاعت اتمشن در . عبادت و طاعت جمعیته خلط  
 ایلد اولوب عصیان بریشا نلغی ایلد خضوع و خشوع غیر  
 اولدوغی بطرن کما هو حقّه قولق ایدر ما مشن در حال بوکه  
 حضور قلب اولمجنجه عبادت دخی مقبول دکدر . لا صلوة  
 الا بحضور القلب بیو مشن فافهم . بودر آمد بند بکریجه  
 فرار اتمشن اولان قول قتیوبه کلری . آب روی خود بعصیان  
 ریخته . عصیان سببی ایلد یوز نیک صویبی و مکش یعنی  
 چوق عصیان اتمکله یوزی صویبی پر لره دو کوب غایت  
 کستا خلعتدن فرار ایلشکن ینه کدز و افندیسی قیوسندن  
 غیری بر جای مناص بولیب ینه عذر خواهلق و پشیمانلق  
 ایلد قیوسنه کلری . مغفرت دارد امیر از لطف تو .  
 سنک لطفکدن مغفرت امیدن طوبی . زانکه خود  
 فرموده لا تقنطوا . اول سبیدنکه سن کلام قدیگدر  
 لا تقنطوا بیو مشن سننر یعنی ای بنم شول قول لرم نفستار  
 اویوب اکثر عصیان ایلد اتاه فالو اسراف عمر تدیکر

طاعتی و ساعتی ده اولان یالر  
 وحدت ایچینده

کسیکینجه فحش مناسن در  
 اولنده با وزن ایچینده داخل  
 اولمشن

ایسه ده



بنم حجتد مایوس او مکنو دیو بیور سن اول سبب ایله  
 سندن مغفرت طلب ایدنه قوله تعالی قل یا عبادِی الذین  
 اسرفوا علی انفسهم لا یقنطوا من رحمة الله ان الله  
 یغفر الذنوب جمیعاً انه هو الغفور الرحیم  
 بحر الطاف توبه پایان بود سنک الطافک بحر  
 نهایتسردر نا امید از رحمت شیطان بود  
 سنک رحمتکدن مایوس اولان شیطاندر زیر ابلیس  
 لعین دن غیر رحمتد مایوس کسینه یوقدر کافرک دخی  
 ایمانه کلام احتیالی واردر نفس و شیطان زد کرمیا  
 راه من ای کریم الله نفس دخی شیطان بنم یوالی و  
 رحمت باشد شفاعت خواه من سنک رحمتک  
 بنم شفاعت خواهم اولسون یعنی الهی رحمتک شفیع او  
 دیکدر چشم دارم کز کنه پاکم کنی امید طوتم که  
 بنی کاهرن پاک ایله سین پیش از ان کاند جهات  
 خاتم کنی انرن اولکه بنی جهانده خال ایله سین یعنی  
 یعنی اولمزدن اول بن قولو که توبه نضوح از زانی قلوب  
 کناهرن ایله سین دیکدر اندر اندم کز بدن جانم بری  
 اولدم ایچنده جانم بدندن ایلدر سین یعنی روحی قبض  
 ایدر سین از جهات بانور ایمانم بری جهاندن ایما  
 نوری ایله ایلدر سین یعنی ایمان نوری ایله قبض ایدر سین  
 دیکدر **در کوهش نفس اماره**

رحمت لفظند اولان تا ثانیه  
 خطاب ایچیندر مسله

بی محله چشم امید مناسند  
 سی لفظند یا خطاب ایچیندر مسله

عادلان باشد که او شاگرد بود عاقل اول کسه اولور که  
 شاگرد اول یعنی هر حاله شکر ایدر بی اوله وانکه بی نفس  
 خود قادر بود و اندن صکره کند و نفسی اوزده قادر  
 اوله یعنی نفس اماره سنی کزویه رام ایدوب ریاضات  
 بر هیزار ایله مطمئنه بی دخی کجوب راضیه مرضیه مقا  
 قدم بصوب ارجی خطابنه مظهر دوشه اللهم سیر  
 هر که خشم خود فرو خورد ای جوان ای جوان هر کیمکه  
 کند و خشمی یوتدی یعنی غضبه کدر و کجوقده نفسک  
 امرینه مخالفت ایدوب غضبی رفع ایلدی باشد اولور که  
 ران جهان اول کسه جهانک قور تلمشاندن اولدی  
 یعنی عل غضبه صبر و تحمل اتمک ایلدی حق تعالی نیک غضب  
 سختندن قور تولوب رحشه لایق اولدی قوله تعالی  
 وَاَلْكَافِرِينَ الْغِیْظُ وَالْعَافِیْنَ عَنِ النَّاسِ وَاللهُ  
 یُحِبُّ الْمُحْسِنِینَ آن بود ابله ترین مردمان اول  
 کسه دخلقک زیاده ابله غایت احمق کز بی نفس و  
 هوا باشد روان که اول کسه نفس و هوا اردنجه  
 سکر دجی اوله یعنی قتی زیاده ابله شول کسه که کجه  
 و کوتدز هوای نفسانیه و آرزوی طبعانیه ایل عمره  
 تلف ایدوب غفلت ایلد کجوبیت آج کوزوکی غفلتی  
 قوزینهارد هیچ صابر غافل بودوز کار وانکه بی  
 پنداردن تار یک ری و اندن صکره قیاس ایدر اول

شکر بی نفس  
 راضیه مرضیه



نامعقول فکر لوکسه . خواهد آمد ز پندش آخر خدای .  
 عاقبت حق تعالی انی پراغسه کرکه . یعنی ایمان نفس و شیطان  
 متابعت آنک ایلله امر حقه مخالفت ایدوب هوا پرست  
 اولدوغی حاله ینه حق تعالی بنی پر لغایب اصلا عذاب  
 و عقاب اتمزد یوقیاس اتمکین مکر حق تعالی امین اولور اول  
 خود محالدر . کرچه درویشی بود سخت ای پسر . ای اول  
 اگرچه درویش لک قتی در کوچدر . هر ز درویشی نباشد  
 خوبتر . هم درویش لکدن خوبتر بوشنه یوقدر . یعنی  
 درویش لکدن لطیف بوشنه یوقدر . هر که او را نفس سرکش  
 رام شد . هر کیم کم سرکش نفس رام اولری . از خرد مندان  
 نیکونام شد . اول کسه ایونام ایلله آکلن عاقلان دن  
 اولری . در ریاضت نفس دیرا گوشمال ریاضت  
 یرامو نفسک قولاغنی بود . تا نینداز دتر اندرو بال  
 تا اول نفس سنی و بال ایچنه اتمیه . هر که خواهد تا سلا  
 ماند او . هر کیمکه استرسنه تا کیم سلامت قاله . یعنی جمله  
 بلا لردن قوتلش اوله . از جمیع خلق روگرداند او .  
 اول کسه جمیع خلقدن یوزد و ندر ب غلث اختیار ایلله  
 تا کیم السلامة فی الوحدة موجبی عمل ایدوب ترکیه  
 نفس و تصفیه قلب آنکه همت ایلله زیرا بو خلق ایلله الفت  
 ایلین کسه لر سلامت بولمق قابل دکلده . هر معانرا سیر  
 در خواب دان بو خلق عالمی دکل سن او بخوده بل مراد غفلت

کشت بیدار آنکه او رفت از جهان . بیدار اولری شول  
 کسه که جهان دن کندی . یعنی اولدی ننه کم حضرت علی  
 کره الله وجهه بیور مشلور . الناس نیام اذ اماوا  
 انتبهوا . زیرا بود نیا همان بر خیال خوابده . آنکه رنجاند  
 تر اعدا دش پزیر . اول کسه که سنی رنجیده اتدی سن آنک  
 عذر فی قبول ایلله . تا بیای مغفرت بروی مگیر . تا کم مغفرت  
 بولمق استر ایلک آنک او زیننه طومیه سین . یعنی بر کسه  
 کم سنی بر طریقله رنجیده اتمش اوله اول کسه صکره .  
 پشیمان اولوب تکرار حلاله الله د لرسه عذر فی قبول  
 ایلله فرصت بولدم دیو اول کشتیدن انتقام المغه  
 جزئت ایلله عفو ایلله تا کم سند غی سن او ارمغفرت  
 اولاسین . حوتدار دوست خلق از ارا حوتکار  
 مردم از ارا اولان کسه دوست طومین . نیست  
 این خصلت یکی دیندار را . بو خصلت دیندار اوله  
 کسه لردن برسیسنده یوقدر . زیرا بر مؤمنک قلبی  
 رنجیده و پریشان آنک عرش الله یقی کبی در قلب  
 المؤمن عرش الله دینلشد . از ستم هر کودلی ریش  
 کرد . هر کیمکم ظلمدن بر قلب مجروح اولدی . آن  
 جراحت بر وجود خویش کرد . اول جراحتی کندو  
 وجود ینه اتدی . زیرا هر نه کم کشتی دنیا ده ایدر اول  
 اندوکی کندویه در . روز محشره جی اسن بولسه

خاق از ارا ظالم مناسنه در



هر که در بند دل آزاری بود. هر کیم که دل آزار لق  
 قید نه اولدی یعنی کوکل انجتم کی کندویه عادت  
 ایلدی. در عقوبت کار آزاری بود. عقوبتیه  
 آنکه ایشتی زاریلق اولدی زیرا بو خویلو کشتی حق  
 تعالینک عقوبتیه گرفتار اولوب دایما نزار و افغان  
 ایچنده اولور العیاذ بالله. ای پسر قصد دل آزاری  
 مکن. ای اوغل دل آزار لق قصدن ایلله. یعنی کسه نک  
 خاطرن انجتم که قصد ایلله. از خدای خویش بیزاری مکن  
 کند و افند کردن بیزار لق ایلله. زیرا بر کس نه مخلوقی بخیه  
 الله حقیقتیه حق تعالین بیزار اولمش اولور نفوذ  
 بالله. خاطر کسر امر بخان ای پسر. کسه نک خاطر  
 رنجو ایلله ای پسر یعنی ای اوغل. ورنه خوردی زخم  
 بر جان ای پسر. یو خسه کند و جانک او زره زخم یرسن  
 ای اوغل. گرهی خواهی که کردی معتبر. اگر استر مسر  
 که معتبر اولاسین. نام مردم جز نیکویی میر. مرد  
 نامنی ایلکدن غیر ایلله ایلله یعنی خلقک آردنجه  
 غیبت و مساوی ایدوب یرا مرفعلاره منسوب ایلله  
 هر کشتی ایلک ایلله یا دایله شنرخ خلق آراسنده  
 معتبر اولاسین. قوت ینکی نزاری بد مکن. ایلک  
 اتمکه قدر تک یتش مزایسه باری ملک ویرا مرفعل اتمه  
 بر وجود خود ستم بی حد مکن. کند و وجود که حد منر

زاری و نزاری ده یا  
 وحدت ایچیندر  
 مسله

خوردی ده یا خطاب  
 ایچیندر مسله

کردی بشوی  
 معیاره در  
 مسله

نزاری ده یا خطاب  
 ایچیندر مسله

ظلم اتمه زیرا یرا مرفعل این کشتی معینده کند و وجود  
 زیاده ظلم اتمش اولور. قوله تعا. و ان کین انسان الا  
 ماسعی. روز بان از غیبت مردم ببند. یو کج لوب  
 خلقک غیبتدن بغله یعنی غیبت و مساویدن لسا  
 حفظ ایلله. تانبینی دست و پای خود ببند تا کورت  
 سن الکی وایاغوی بند ایچنده یعنی قیامت کوننده اول  
 اتروک غیبت و مساوی سببی ایلله دست و پای یکی  
 بند ایلله کور میسین. سلامت الانسا فی حفظ اللسا  
 ویشلردر. حق تعالی حضرتاری. دالری می بو مقوله کلام  
 و کند و ذکر نغیر نسن لردن صغلیو بکیو ویرا  
 هر که از غیبت زیانش بسته نیست. هر کیم که  
 لسانی غیبتدن بغلو دکلر. آنچنان کس از عقوبت  
 رسته نیست. انجیلن کسه عقوبتدن قور تلمش کل  
 در **در فواید خاموشی**  
 ای برادر که تو هستی طلب. ای قریبناش اگر سنده  
 حق طلبا تمک سودا سی وارسیه. جز بفرمان خدا  
 مکشا علب. خدا نک بیروغی اولد و غیری پرده لکی  
 کشاده اتمه. یعنی حق تعالی امر اید و کندن غیر نشنه  
 سوبلیه. ما لایعنی سوبلیک میل اتمه. قل الخیر و الا فاسک  
 کر خیر داری زحی لایموت. اگر حی لایموت تکریدن  
 خبر طوترسک یعنی خبرک وارسیه. برد هان خود

رو امر مخاطب  
 یودی سن دیکت  
 مسله

زیاننده شنی ضعیف  
 مسله  
 رسته قور تلمش معیاره  
 مسله



بینه مهر سکوت کز دود هانک اوزره سکوت  
 مهری آورد ای پسر بند و نصیحت گوش کن  
 ای او غل و غط نصیحت ایستید چی اول یعنی نصیحت  
 قبول اید چی اول کونجانی بایدت خاموش کن  
 اگر سکا نجات کون ایسه خاموش اول هر که گفتار  
 بسیار بود هر کیم کم گفتاری چوق اول یعنی  
 دل درون سینه بیمار بن بود اول کشینک قلبی  
 سینه سینه خسته اولور من کتر کلامه  
 کتر ملامه عاقلانرا پیشه خاموشی بود عاقل  
 اولانلرک عادت قی خاموشلور در پیشه جاهل  
 فراموشی بود جاهلک ایشتی خاموشلغی فراموش  
 ایروب کثرت کلامی کز ویر انش اتمک در خاموشی  
 از کذب و غیبت و اجیست کذب و غیبتدن خاموش  
 اولوق و اجیدر ابلهست آنکو بگفتن را غیبت  
 ابله در اول کسه که غیبت سولمک و کذب سولمک  
 را غیدر ای برادر جرنشای حق مگوی ای قنراست  
 حق تعالی نیک ثناسندن غیر سوز سولمه قول  
 حورا از برای دق مگوی حق سوزی دق ایچون  
 سولمه یعنی کسیه طعن و تشنیع و غمز ایچون سولمه  
 الله رضا سی ایچون سولمه دیک اولور هر که در بند  
 عبارت می شود هر کیمکه عبارت قید نه اولدی

بهار شده اولان شیی خفیه  
 سینه مصر و قدر دل درون  
 سینه اش تقدیر بخیر و صلاح

دق طعن و تشنیع و غمز  
 سنا سینه در سلا

یعنی

یعنی کز و بی خلقه بکنمک ایچون ظرافت ایل عبارت  
 مراد ایلسه هر چه دارد جمله غارت میشود  
 هر نه طوتر سه جمله غارت و بیجا اندر مش اولور  
 زیرا اول کشتی ظاهر حاله کز و بی معرفت اهل  
 قیاس ایروب خلقه اظرا بر بلاغت اتمک ایلله بالظنه  
 اولان آثار اعمال حسنه دخی ضایع ایدر میگذرد  
 دل ز پر گفتن بمیرد در بدن چوق سولمک در بدن  
 بدن ایچنده کوکل اولور کرجیه گفتار بن بود  
 در بدن اگر چه اول کسه نک گفتار در بدن  
 ایسه ده و آنکه سعی اندر فصاحت میکند  
 اول کشتی کم فصاحت سعی ایدر چهره دل را  
 جراحت میکند اول کوکل یوزنی مجروح ایدر  
 روز بایزاد در دهان محبوس دار یوری وار  
 لسانکی اغزل ایچنده محبوس طوبت و زخایق  
 خویش را مایوس دار و دخی خلا یقین کز و بی  
 مایوس طوبت یعنی خلوت عالمدن قطع امید و علا  
 ایدر و حقه توکل اتمکله معنی سوز لری ترک  
 ایدر و خاموش اول هر که او بر عیب خود بینا  
 شود هر شول کسه کم کز و عیبی کور و حی  
 اولدی روح او را قوتی پیدا شود آنک رخنه  
 بر قوت پیدا اولور یعنی شول کشتی کم کز و عیبی ایل

عدن دالت سکوتی ایلای ختت مناسنه صد و زدن ایچون  
 دالت فتنه سله او قنور و بعضی ولایت اسمی در عیشا  
 بیشتر در که انجوس غایت لطیف و ذوقی قیبت اولور  
 ایکی سی دی و ج و در مسله

ماریس میدی قطع امتشا اولوق  
 مسله

بنیا کور و حی مناسنه در  
 مسله



مقید اولوب اصله سایر لک عیبی ایله تقدائمه  
 حق تعالی لطف و کرمدن اول کسنتک روحنه  
 قوت و یرزا اول سبب ایله عبادته حریص اولوب هر  
 شب توحید باری ایله دروغه یریز اولوب و آرزوی  
 دیدار خدا یله کونز لری کرمان و جگری بریان و اله و  
 حیران اولور الله تعالی لورینه بومرتبه نصیب ایله  
 آمین یا معین **در صفت اهل ایمان میگوید**  
 هر که باشد اهل ایمان ای عزیز ای عزت تو کسه  
 هر کیمکه ایمان اهلی اوله پال دارد چار چیز از چاد  
 چیز دورت نشنه درت نشنه دن پال طو تر  
 از حسد اول خود را پال دارد اولد و دل برسی  
 بود که اول قلبو که حسد دن پال طو تاسن برسی  
 خوشتن را بعد از ان مؤمن شمان اند نصو که کندو که  
 مؤمن صای زیراماد امکه درونکی حسد دن پال  
 آتمینه بکال مؤمن اولامرسن پال دار از کذب  
 از غیبت زبان دلوکی کذب و غیبت دن پال طو  
 تا که ایمان نیفتد در زبان تا که سنک ایمانک نیا  
 دوشیمه زیرا سید عالم حضرت لری الکذاب لامتی  
 بیور مشل در نه خود با الله من ذلك پال اگر دای  
 عمل را از ریا اگر عملو کی ریادن پال طو تر سنک  
 شمع ایمان ترا باشد ضیا سنک ایمانک شمع ضیا

امانت ده تا خطاب میچونند  
 سلا

یعنی اگر اعمالکده را اولوب عبادتک اخلاص  
 او زهر اولور سه ایمانک چار عی منور اولور  
 در چون شکم را پاک داری از حرام چونکم  
 قارنوکی حرامدن پاک طو ته سن **در ایمان دار باشو**  
 والسلام ایمان طو تخی مرد اولور سین و السلام  
 یعنی اگر حرام لقمه دن قریوکی پاک طو توب اجتناب  
 اولور سنک مؤمن کامل اولمش اولور سین زیوا ضیا  
 القلب من اكل الحلال هر که دارد این صفت باشد  
 شریف هر که بو صفت لری طو تر سه شریف اولور  
 و در دارد دارد ایمان ضعیف و اگر بر کسه بو  
 صفت را یله موصوف د کلسه اول کسنتک ایمانی  
 ضعیف در دیک اولور هر که باطن از حرام شریاک  
 نیست هر کیمک که باطنی حرامدن پاک دکلدر  
 روح او راره سوی افلاک نیست اول کشینک  
 روحی افلاک جانبینه کتمه یول یوقدر یعنی عالم  
 علوی به کتمک محالدر حق تعالی دن اکافیض یوقدر  
 دیک اولور چون نباشد پاک اعمال از ریا  
 چونکه عمل لری ریادن پاک اولمیه هست بی حال  
 چون نقش بود یا نقش بور یا کبی او عمل لری حاصلدر  
 زیرا ریا ایله اولان عمل آخرتده هیچ شیء کلدر دیک  
 اولور هر که اندر عمل اخلاص نیست هر کیمک

داریده یا خطاب  
 میچونند سلا



عملده اخلاص و وفاداری در جهان از بندگان خدا  
 نیست. جهاننده حق تعالی نیک خاص و قول کردن  
 دگر در هر که کارش از برای حق بود. هر کس که  
 کاری الله رضا سی چون اولدی اسیه کار او  
 پیوسته بار و نوب بود. اول کشتن ایشی دایما  
 رونق ایله اولور. یعنی هر ایشی دایما الله قستده  
 مقبولد و دیک اولور. حق تعالی جمله اعمالی را بدین  
 صقلیون خلوص قلب ایله عبادتدن آیرمیه بخته  
 در بیان آن که پادشاهان از میان دارند.

چا خصلت ای برادر در جهان. ای قدر داشت  
 جهاننده درت خصلت وارد در پادشاهان را  
 هیچ اید زیان. اول درت خصلت پادشاهان را  
 زیان اید. پادشاه چون بر ملا خندان شود.  
 پادشاه چون کم خلوت ایچنده خندان اولای مکان  
 در هیئتش نقصان شود. شبهه سیر اول  
 پادشاه که هیئتیه نقصان اولور. زیرا پادشاه  
 اولان کسینه گزشت خلوت ایچنده خنده ایلمک  
 عرض و شوکتیه نقصاندر. بریسی بود در. باز  
 صحت داشتن با هر فقیر. کیر و هر فقیر و کرا ایله مصفا  
 اولوب الفت اتمک. پادشاهان را همی دارد حقیر  
 پادشاهان حقیر طوری. یعنی حقیر و کرا ایله مصفا

اتمک پادشاهان خوار لغته شعید در. ایکنی  
 بود. باز زیان بسیار اگر خلوت کند. عودت را یله  
 اگر جوق الفت و خلوت اید. خویشتن را پشاه  
 بی حرمت کند. شاه کند و بی حرمت سازید. زیرا  
 عودت را یله تنها جوق او ترمق یا شاهان حرمتیه  
 نقصان اید. او چنجیبی بود. هر که افرجه اندازی  
 بود. هر کس که جهاننده پادشاهان قوتی وارد  
 میل او سوی کم آزاری بود. آنکه کم آزار لوقا  
 میلی وارد. شول پادشاه که ملکی دایم اولوب سلطنت  
 قوت استرسه ظلمی ترک ایدوب مردم نواز لوقا  
 میل اید. زیرا ظلم و مردم آزار لوقا پادشاهان قوت  
 و نصرت لیه نقصان اید. در دخی خصلت بود.  
 عدل باید پادشاهان را و داد. پادشاهان عدل  
 و داد کرکید. تا ز عدلش عالمی کردند. تا کم  
 عالم خلقی آنکه عدل و داد ندیدند. شاد و آسوده اول  
 کرکید. آنکه ظلمی پادشاه. اگر پادشاه بر ظلمه  
 قصدا یلسه. سود نکند و راخل و سیاه  
 خیل و سیاه اول پادشاهه فایده اتمز. چونکه  
 عادل باشد و فرخ لقا. چونکه عادل اوله و  
 لقاسی مبارک او که یعنی کولریوز لو اوله. باشد  
 اندر مملکت او را بقا. مملکت ایچنده اول پادشاه

قدر لفظی آنکه شعله یل  
 قوت دولت معانی و  
 سلا

آهنگ قصه معانی و  
 سلا



شکری و پانسی  
بجایند

بقا و لود یعنی عمری اولد قی سلطنته زوال  
کلمه دیگر چون کند سلطان کرم بالشکری  
چونکه پادشاه لشکر منسوب اولناره کرا و زده  
اوله بهر او باز ند صر جان و سری اول پادشاه  
او توری یوز جانلری دخی و اریسه فدای ایدر لر زیا  
الانسان عبید الاخوان دیشلردن حق تعالی  
حضرتی زمانه مر یا د شاه سلطان مراد خان  
حضرتی دخی خلده الله خلافت و ابد سلطنته  
کرم و احسان صفتلری ایلده موصوف ایلده آمین

در بیان موجب بزرگی میکنند

چار چیز آمد بزرگی را دلیل درت نشنه اولو  
دلیل اولدی هر که او دارد بود مرد اصیل هر کیمکه  
اول درت حضرتی طو تر اریسه اول کسه مرد اصیل  
علم را اغراض کردی حساب علمه زیاده و حساب  
عزت و اکرام ایلک بر دلیل بودر خلوت را دادن  
جواب با صواب خلقه صواب و لطفله جواب و  
ایکینجی دلیل بود هر که دارد دانش و عقل و غیر  
هر کیمکه که علمی و عقل قیزی و اردن اهل عقل و  
علم را در دغیرن اهل علم و اهل عقل اولناری غریز  
شریف طو تر او چینی دلیل بودن زیر اعقلا یه و علمایه  
عزت اتمک و احبده حضرت رسالت پناه صلوات الله

بزرگی ده یا صفت  
در

تمیز ارغان  
مستقیم و  
مسلم

علیه وسلم علما امتی کابنیا بنی اسرائیل  
ای برادر کز خرد داری تمام ای قردش اگر عقل تمام  
طو تر سگ یعنی عقل تمامک و اریسه نرم و شیرین  
کوی بامردم کلام خلقه سوزی نرم و شیرین  
سویله یعنی رفیق و ضلوسویله هر که باشد  
ترش روی تلخ کوی هر کیمکه اکشی یوز لو و آجی  
سوز لو اوله دوستان از وی بگرد آنتد روی  
دوستان آندن یوزد و دوزر لر هر که از دشمن نباشد  
بر حذر هر کیمکه دشمنند خدا و زده اولمیه  
عاقبت بیند از ورنج و ضرر عاقبت اول کشتی اول  
دشمنند ضرر کورد در جوار خود عدو را ره میده  
کند و جوار که عدویه یول و یرمه یعنی یقین که کتو  
از برای آنکه دشمن دور به اول سبیدن که  
دشمن سندن ایراق اولمق یکدر با محبتان باشد ایم  
هم نشین دایم دوستان ایلده بل او تورو جی اول  
تا توانی روی اعدا را مبین تا قادر اسیک دشمنار که  
یوزنی کورمه در میان دوستان مسرور باش  
دوستان را اسنده مسرور اول کز خرد داری  
زدشمن دور باش اگر عقل طو تر سگ یعنی عقل  
و اریسه دشمنان ایراق اول ای سپر تدبیر اهل  
توشه کن ای او غل یول از و غنک تدار کند مشغول



پسر حدیث این و آن یک گوشه کن. پسر آنک و بوی  
 خبر لویی بر گوشه قو. یعنی بر گوشه عبادت حق  
 مداومت ایله شوی شویله و بوی بویله ایله دینک خبر  
 قولق او رب الدنه عاقبت بر کون بونفا ملکی ترک اید  
 بالضروری دار بقایه حلت استک کر کرد کوچ ترا کنه  
 اولوب آخرت یولترینک ذخیره سنی پیدا اتمک مقتید  
 اولوق کر کسن دیمک حق تعالی جمله موزی غفلتدن بیدار ایله  
 بینه و کرم **در بیان چارچینیکه با خطر است**  
**چارچین است ای برادر در خطر** درت نسنه وارد  
 ای قزداش خطر لودر تا توانی باش از اینها بر حذر  
 تا قادریسک بودرت نسنه دن حذر او زره اول  
 رغبت دنیا و صحبت با زنان دنیا به رغبت و عورت  
 رغبت ایلمک و انلرایله مصاحبا و ملوق غایت خطر لود  
 قربت سلطان و الفت با بدان سلطان یقین اولوق  
 و برافر لرایله الفت ایلمک بوا یکی دخی خطر لودر  
 قرب سلطان آتش سوزان بود سلطانک قزخی  
 یقین آتشیدن با بدان الفت هلاک جان بود بر امر  
 ایله الفت ایلمک هلاک جاندر یعنی جانی هلاک  
 اتمک ردیک اولود زهر دارد در درون دنیا چو مار  
 دنیا در و نده یلان کی زهر طوتو کر چه بینی ظاهریت  
 نقش نگار آنک ظاهریتی نقش لودر سیر

قربت یقینیک در

یعنی

یعنی ظاهرده سکاقتی زینت او و منقش کور و نور اما  
 در و نده زهری واردر حب الدنيا را سر کل خطیة  
 موجینجه دنیا به محبت ایلمک جمله خطا لک باشی  
 و ضرر محضر در حذر کر کرد می نماید خوب و زیبا  
 در نظر ظاهر آنظرده خوب و زیبا کور و نور  
 لیک از زهر شر بود جانرا حطر اما آنک زهرندن  
 جان خطروارد زهر این مار منقش قانلست  
 بو منقشیلک زهری قاتلدر اولود و جیدر باشد  
 از وی دور هر کو عاقلست هر کیمکه عاقلدر آندن  
 اولایراق اولوق کر کرد **محو طغلا منکر اندر سرخ و**  
**زرد** او غلبه قمار کی صارویه و قزیله آلر نوب  
 نظر ایله چون زنان مغرورینک و بومکرد عورت  
 کبی رنگ و رایحه به آله نه یعنی آلایش دنیا به مغرور  
 اولوب آخرت یاردر عملاری ترک و اها مال اتمیه سینی دیک  
 اولود زال دنیا چون عروس را سته است قوجه  
 قرع دنیا کلن کی بزمنشده هر دوروی شوی دیگر  
 خواسته است هر یکی کونده بر غیری ارسه و ارسه  
 کر کرد یعنی بود دنیا کسبه و قادارلق اتمشدر دیک  
 اولود مقبل آن مردیکه شد زین جفت طاق  
 مقبل اول کسه در که **مقبل اول کسه در که**  
 یعنی مقبول شول کسه در که بود دنیا بی ترک اندک

زاد قوتی منقش در  
عبد و کلن منقش در

و جعفرین طاق اولود  
 طاق تلک منقش در  
 بالک و دیگر



بیشتر از آنکه مناسبه مد  
است

بیشتر بروی کرد و دادش سه طلاق. انکاره  
دو نوب اوچ طلاق ویردی یعنی میل و محبت آید  
قبول آید و عیله اولور. لب به پیشش شوی خندان  
میکند. آرا و کنده دُداغنی خندان آید یعنی کول  
عرض محبت آید. پس هلاک از زخم دندان میکند.  
صکوه دشمنی آید. هلاک آید یعنی بوجوه دنیا  
غایت مکاه لغزند آرا و کنده کولریوز کوستروب  
اظهار محبت آید در صکوه دشمنی آید. اصروب شوی  
زخم دار آید که هلاک آید و دیک اولور. و التسلو م

در بیان نیک بختی میگویند

شد دلیل نیکبختی چار چیز. نیکبخت که دردت نشه  
دلیل اولری. هر که این چار چیز بود باشد عزیز.  
هر کیمه که بود دردت نشه اولسه اولمسه عزیز  
اولور. نیست بی اصلی سزای تاج و تخت اصلش  
لق تاج و دولتش و تحت لایقی دکلر. دیک اولور  
نیک بخت از بود رأی صواب. نیک بخت لک رأی  
و فکری صواب در اصل خطا اتمز لرونه معقول  
اشلری یوقدر. آنکه بد را نیست بود آید عذاب  
اولمسه که بد را آید پیرامن فکر لود را آنجلین کمسه  
عذاب ایچنده اولور. هر که ایمن از عذاب خوب بود  
هر کیمه حوتعا لینک عذاب ندرن امین اولری ایسه

در بیان نیکبختی میگویند  
چهار چیز است که دردت نشه  
اولری. هر که این چهار چیز بود باشد عزیز  
اولسه اولمسه عزیز اولور

بی اصلی سزای تاج و تخت اصلش  
لق تاج و دولتش و تحت لایقی دکلر  
دیک اولور

نیست مؤمن کافر مطلق بود. اولمسه مؤمن  
دکلر کافر مطلق در یعنی حوتعا لی بکا عذاب  
اتمزدیو اعتقاد اولوب خوف اوزره اولمسه  
کافر اولور زیرا من کهر در. عمر دنیا بیج روزی  
نیست دنیا نیک عمری بتر کوبدن زیاده دکلر زیوا  
بقای یوقدر. غافلست آنکس که پیش اندیش نیست  
غافلدر شولمسه که ایلر و سن فکر آید بیج دکلر.  
ترك لذات جهان باید گرفت. جهان لذت لری نی ترك  
ایلك کرگدر. دامن صاحب دلان باید گرفت. صاحب  
دل ترك دامن طومتق کرگدر. یعنی یوفانی جهرانی ترك  
ایلیوب بر مرشرك اتكن طومتق ترك. درستی لذات  
نفسانی مباحش. لذات نفسی ارددنجه اولمه یعنی هوا  
نفسه تابع اولمه. دوستدار عالم فانی مباحش  
فانی عالمی دوست طومتق اولمه یعنی دنیا به محبت ایله  
زیرا جمیع خطا لک باشی دنیا بی سوملک در. نیست  
حاصل ریح دنیا بردنت. دنیا نیک بلا سن چکه دن  
نسبه حاصل دکلر. عاقبت چون بی باید مردنت  
عاقبت چون اولمسه کرگدر. کل نفسی خایقه الموت  
بو تقدیر چه چونکه موت مقرر اولیجی یا بود دنیا نیک  
زحمت و مشقتی چکه دن سکا نه حاصل اولور دیک  
از نیت چون جان روان خواهد شدن چونم

روزی ده یا صد مرتبه  
بگوید

نیست



سنگ بد نکردن جان کشته کرد. خاکت اندر استخوان  
خواهد شون. سنگ استخوانک ایچره طوباق  
طولسه کرد. مرترا ازدادن جان چاره نیست  
جان ورم کردن خلاصه سکا البته چاره یوقدر یعنی  
اوله چاره آن یوقدر. راه زنا جز نفسک اما نه نیست  
سنگ راه زندک نفس اما ورم کردن غیر دکلر یعنی  
سنی وصولا لی الله دن منع ایدر بی و عالم قدسه  
کیده راهکی سدا ایدر بی نفسکد زغیری دکلر دیکله

**در بیان عافیت و موجب آن میگویند**

عافیت را که بجوای ای عزیز. اگر عافیت استرسک  
ای عزیز. می توانش یافت در چار چیز. آنی دردت  
نشته ده بولمق قابلر. ایمنی و نعت اندر خاندان  
امین لك و خاندانند نعت اولمق عافیت سبب  
اولان دردت نشته نك بری بودر. قدرستی و فراغت  
بعد از آن. تندرست اولمق و اندر نضوکه صاب  
عزله اولوب چهارن فارغ اولمق اشود دردت نشته  
دنباده عافیت و حضوره سبب و باعثد دیکله اوله  
چونکه با نعت امانی باشدت. چونکه سکا نعت  
آمین لك اوله. عافیت را زان نشانی باشدت.  
عافیت اوزره اولر و عکله اولر سکا نشاندرد دیکله  
یعنی اول نعت و امان سنگ عافیتو که علامت در دیکله

من نفسی بوحله تا کید ایچیند  
نفسکده اولان کاف علی تصفیه  
خطاب ایچین دخی اولمق جائز و وزن  
ایچین اختیار اولنشد

می توانش اولان شین نعت  
عافیه را جعبدر  
ایمنی ده یا مصدا ایچیند  
تندرستی دخی مصدا ایچیند

یادل فارغ چو یاشی تندرست. فراغ قلب ایلله  
چونکه تندرست اولمق. دیگر ازدنیا بشد هیچ  
جست بود غی دنیا دن هیچ نسته طلبا تمنا  
کو کسن دایما حق تعالی بی سکر اتمک کو کسن دیرا  
صحت بدن ایلله عافیت اولر و عکله سکا بسدر زیاده  
طلبا یله دیمک اولور. بر میاوردن توانی کام نفس  
تا قادر اولر و لرجه نفس مرادی ویرمه برهنه ایلله  
تا نیفتی ای سپرد درام نفس. تا کم ای اوغل نفسک  
دامنه دوشمیه سین. زیر پای آور هوای نفس را  
آرزوی نفسی یا عکله آلتنه گتور یعنی مراد نفسه  
هوسر آمده. که بروده بهره های نفس را. و اولنفسه  
متعلق اولان بهره لری از ویر یعنی مرادی ویرمه دیکله  
اولور. نفس و شیطان می برند از سر ترا. نفس و شیطان  
سنی یولدن ایدر. تا بیدار زندان درجه ترا تا که سنی  
انلر قویو ایچنه آتولر. یعنی نفس و شیطان راه مستقیم  
سنی اضلال امکله چاهه آتولر دیمک اولور حفظی الله  
وایاکم. نفس را سرکوب و دایم خوار دار. نفسک باشنه  
اور و دایم خوار طوت. تا توانی دور شر از مردار دار.  
تا قادر اولر و عکله قدر آنی خرداردن ایراق طوت یعنی  
تا زیانه زهد و تقوا ایلله نفسک باشی اوهر قدر تنک  
اولر لرجه دقت ایدر و بحرام اولان اشیادن ایراق طوت

باشی یا خطایا ایچیند

توانی یا خطایا ایچیند

آوردن یا خطایا ایچیند

دو امر یا خطایا ایچیند



دیمک اولور. نفس بد را هر که سیرش میکند. برانفسی  
 هر کیمکه طوق ایدر یعنی طوق طوق. در کینه کردن  
 دلیرش میکند. کناه اتمکه اولکسه نفسی بهادر  
 اتمش اولور. زیرانفسی اتم طوق اولدقجه کناه اتمکه  
 زیاده. حریص اولور و قوت بولور. خلوت خود را دور  
 دارا زهر مزه کند و بوغاز و کچی هزمه دن ایراق طوق  
 هر طعمه لذت نه مایکل اولوب بوغاز و کچی قومیه حرام و  
 حلالی فکر ایله. تانیفتی در بلا و در بزه. تا کم بلایه  
 و کناهه دوشمه سن. زاب و ناز تا لبشکم را بر مساز.  
 آب و نازدن شکلی پراشته. هیچ حیوان بهر خود اخور  
 مساز. حیوان کندک انخورد و وزمه یعنی حیوان کبی  
 اکل و شرب و خواب ایله مقید اولوب عبادات و طاعتا  
 ترک ایله دیمک اولور. روز کم خوار کچه ضایم نیستی.  
 اگر چه ضایم دکل سن باری کونند آزی. بر بخوار آخر  
 به ضایم نیستی. شکک پراولنجه یمه آخر نهضایم دکل  
 یعنی صفر دکل سن آمدی چوق یمه دیمک اولور.

**در بیان کج خوار کج خفتی**

ای که در خوابی همه شب تا بروز. ای شول کسه که  
 بوتون کچه تا صباح اولنجه اویقوا چنده سین  
 بهر کور خود چراغی بر فروز. گند و قبرک ایچون بر چراغ  
 ایدنلندر. یعنی غفلتدن بیدار اولوب کچه لرا چنده

سیر طوق مناسنه  
 حلقه خاومهلک فکیمک  
 بوغز مناسنه در

ساز لفظنه اولون میمنه میخاطبه

نیستی به یا خطایا ایچوندر

کودت مناسنه در

انعام حیوان مناسنه در

عبادت اتمکه قبر و که نور حاصل ایله دیمک اولور  
 خواب خوار جز پیشه انعام نیست. دیمک و اویمک  
 حیواندن غیری کسه نیک ایشی دکلدر. خفته کانا  
 بهره زین انعام نیست. اویقوا چنده اولانله  
 بو عبادت نورینک انعامندن نصیب یوقدر. ای  
 پسر بسیار خواهی خفت خیر. ای اوغل چوق اویم  
 سک کر کرد قالق. کر خبر داری ز خود بی گفت خیر.  
 اگر کند کن خبر دار ایسک دیدن قالق. یعنی سکا  
 بر کون دنیا دن قالقوب کت دیر لرامدی غفلت اویم  
 سندن او یا نوب عبادت مشغول اولد زین اولسک  
 کر کرد. کوچ محله غافل بولور سک حال مشکل اولور  
 دیمکدر. دل درین دنیا ی دون بستی خطاست.

بود دنیا ی دونه کوکل بغله خطا در. دامن ازوی  
 کر تودر چینی رواست. اگر سن اولد دنیا ی دنی دن  
 اتکوکده یوشه سن روا در. یعنی ترک ایدوب برکوشه  
 ذکر الله مشغول اولاسن اولاسی بودر دیمک اولور  
 از چه بندی دل بستی دنیا ی دیمک. بودن دنیا  
 ننه دن یعنی نه سبیدن کوکل بغله دن. چون نه جاوید  
 دروی بودنی. چونکه بونده ابدی اولمق لغک ممکن دکلدر  
 ظاهر خود را میارا ای فقیر. کند و ظاهر کبزه یوب  
 زینت ایله ای فقیر. تا چوبددی باطنت کردد منیر.

میمنه یا خطایا ایچوندر

باطنت لفظنه یا خطایا ایچوندر



تا برودر اولمش آئی کی باطنک منیر اوله یعنی نور له  
طالب هر صورت زیبا باش هر صورت زیبا  
طالبی اوله در هوای اطلس و دیبا باش دیبا  
و اطلس هوسنده اوله از هوا بگذر خدایا بنده  
شو هوادن کج خدایه قول اول زندگی میایدت  
در زنده شو اگر سکا زنده لك کول ایسه زنده ایچ  
اول یا الوخریه ایچده اول خرقه پشمینه را بردوش  
کن یو کن اولمش خرقه اکنو که آل یعنی ارقا که کی  
شرعی از نامرادی نوش کن نامرادی لکن بر شربت  
نوشایله یعنی دنیا مرادی تری ترک ایله دیک اولور  
ای که در بر میکشی پشمینه را ای کسه که ارقه که  
یو کن خرقه گمش می سن پاک ساز از کبر اول  
سینه را اولاسینه کی کبردن پاک ایله یعنی متکبر  
اوله کوهی خواهی نصیب آخرت آخرت نصیبی  
اگر استرسک برودر کن جامهای فاخرت  
یوری وار او زهر کده اولان فاخر لباسلری چقار  
یعنی جریب و یوب تفاخراته دیک اولور من لبس  
فی الدنیا لیل بسه الاخره بی تکلف باش و آرایش  
مجوی تکلف سزا اول و آرایش طلب ایله ترک را  
گیر و آسایش مجوی راحتی ترک ایله آسایش  
طلب ایله یعنی دنیانک راحتی و دنیا صفا سنی

زنده را و عجبی فتمیله بیا  
خرقه مفاسنه  
پشمینه بیکانه اولون خرقه  
بر بوندن آخن مفاسنه یعنی  
تدوین چکن دیو مار  
اقیه کیمیک  
فاخرت ده باطل با بچند

ترک ایدوب آرایشینه مغرور اولمه که کند و زحمت  
ویر سن هیچ و فاسی یوقد فایند همان آخرت عملی  
مقید اولدیک اولور در برت کو کسوت نیکو باش  
الکنده دی کسوت نیکو اولما سون یعنی خوب و زیبا  
قفتان اولسون زیر پهلوا جامه خوابت کو باش  
سنگ بزنک آلتنه دی و شکن اولسون زیرا  
عاقبت قهر کیر بطریق اولسه کرد قولتجا منها  
خلفنا کهم و فیهما نغیر که و منها اخرجکم  
ناره آخری همچو صوفی در پیلاس و صوف باش  
صوفی کی پیلاس و صوف ایچده اول با صفت های خدا  
موصوف باش خدا نکه صفتلریله موصوف اول  
یعنی تخلقوا با خلاق الله امر لیه عامل دیک اولور  
مرد ره را بوریا قالین بود یولارینه بوریا قالیند  
زانکه خستش عاقبت بالین بود آندن او توریکه عاقبت  
بالینی خست اولسه کرد یعنی سالک راه حقیقت  
اولنار عاقبت بالینلری کبرج اولاجاغنی ادراک  
امکله بوفانی دیناده بر حصیرک اوزرنده او تورمه  
قانع اولوب نرم دوستکاری و یا صدقلری و قالیلری  
ترک ایلمشله الله تعالی موزی خواب غفلتدن  
بیدار ایلیوب کند و محبتی میسر ایلی بفضل و کرم  
در صفت در دینی خلوت نیکو میگویند

قالین قالینچ مفاسنه مد  
خسته کبرج مفاسنه مد



کتر عقلست بادانش قرین . اگر سنک عقلک علیله  
 قرین اوله . با سز درویش و بد زویشان نشین  
 درویش اولود درویشلار ایله اولود . یعنی اگر  
 سنک علمک عقلیله مقارنت امتش ایسه درویش  
 اولوانلار ایله مصاحبا اولدیگر . همنشینچی  
 بدرویشان مگی . درویشلاردن غیری کسی لرایله  
 مجالست و مخالطت ایله . تا توانی غیبت ایشان مکن  
 تا قادر اولدغیجه انلرک غیبتن ایله . یعنی فقرای دم  
 اتمه . حب درویشان کلید جنتست . درویشلارک  
 محبتی جنتک مفتاحی در . دشمن ایشان سزای  
 لعنتست . انلرک دشمناری لعنته لایقید . یعنی  
 فقرایه محبت اتمین کسیه لولعنته لایق اولدود دیک  
 اولود . پوشش درویش غیر از دلوت نیست . درویش  
 گیرد کی خرقة دن غیری دکلد . درونی کام و هو  
 خلق نیست . خلقک مرادی و آرزوسی هوسنده  
 دکلد . مرد تا نه در بفرق نفس پای . مرد تا کم  
 نفسک تا دپه سنه ایاق قومیه یعنی نفسی ایاغی  
 الله المیه . ره کجایا بر بردگاه خدای اولمسه  
 خدانک درگاهنه فتنی یول بولود . هر که اوترک  
 تن انسانی بود . هر کیمیک اوتر صفاسنی ترک ایلار  
 پس خلاف نفس ظلمانی بود . پس اولمسه ظلمانی نفسک

همنشین باو حدت ایچیندی  
 ۱

طاق خرقة مفاسنده  
 فرق باطن مفاسنده

ظلمانی یا نسبت ایچیندی  
 ۱

خلافت ایچی اولری زیر نفس مخالفت اتمکله  
 لذاتی ترک ایدوب ریاضت و بهیز ایله جسته  
 ضعف حاصل ایدر . مرد ره در بند قصر و باغ نیست  
 اهل طریق اولان کسیه قصر و باغ و قندزه اولر  
 بردل اوغیر درد و داغ نیست . آنک قلبنده درد  
 و داغ دن غیری نشسته یوقدر . یعنی شول کسیکم  
 طریق حقه سلوک ایدر اولمسه روز و شب  
 مجاهده نفسیه مقید اولوب یوفانی دنیانک باغ  
 بستانن ترک اتمکله اعمال آخرتک دردینه دوشر  
 دیک اولود . گر عمارت را بری بر آسمان . اگرین  
 عمارت آسمان او زربینه الله سن یعنی عالی کوکله  
 و سایلر بنا ایلیه سن . عاقبت زیر زمین کردی  
 نهان . عاقبت پیرالشد نهان اولسک کر کرد .  
 یا اول گوشک و سایلرین سکان حاصل اولود کم برغ  
 کتسک کر کرد . گر چورستم شوکت و زورت بود .  
 اگر سنک رستم کبی شوکت و قوتک اوله . جای  
 چون بهرام در کورت بود . سنک عاقبت بهرام  
 کبی مکانک کور اولسه کر کرد . یعنی عالمه باشدن با  
 حکم ایلسک فایزه یوقدر . بهر حال بر کون قیر کر سنک  
 کر کرد . ای پسر از آخرت غافل مباش . ای اوغل  
 آخرت غافل اولم . بامناع این جهان خوشدل  
 ۱

سر دی بونده شوی  
 مفاسنده در  
 ۱

۱  
 ۱



بوجهانك متاعيله خوشدل اولمه . يعنى دولت دنيا  
 مغرور اولوب سونمه ذيرامتا دنيا شئ قليلدر .  
 قوله تعالى قل متاع الدنيا قليل والاخرة خير لمن  
 اتقى ولا تظلمون فيها . در بليات جهان صبار  
 باش . جهانك بلا لرينه صبر ايد بختي اول . كاه  
 نعمت شاكر جبار باش نعمت وقتند جبار تكريه شكر  
 ايد بختي اول ذيران نعمه شكر اتمك دولته سببدر قوله  
 تعالى لئن شكرتم لازيدنكم . الله تعالى شاكر لرمزه  
 جمله مزي الحاق ايله **در بيان صفت بد بختي ميگويد**  
 چارچيز انا ريد بختي بود . درت نشسته بد بختك  
 انا ريد . جاهلي و كاهلي سختي بود . بري جاهل  
 اولمق و بر كاهل اولمق بوايكسي غايت ايله مشكدر  
 بي كسي و نا كسي هر چار شتر . بريسي كسي سي اولماق  
 و بريسي دخي خسيس اولمق . اشود درت نشسته  
 جمله سي بد بختك علامتي در الله تعال بود و رصفت  
 صقلي و ويره . بخت بد را اين هه انا ريد . يران بخت  
 بوجه سي علامت در يعنى بوصفتلر ايله موصوف  
 اولان كسه بد بخت و ب سعادته ديك اولور .  
 آنكه در بند عبارت ميشود . اول كسه كه عبارت  
 قيدنه اوله . بي شك از اهل خسارت ميشود .  
 شبهه سزا اول اهل خسارت اولور . يعنى شك

بد بختي و كاهلي و جاهلي اولون  
 بابل جمله سي و صفت ايجوند



قصاحت اظهار اتمك كند و بي خلقه بگذر مكه  
 مقيد اولسه . آخرت عملار نه خسارت اعتش اولور  
 هر كه سازد در جهان با خواب خور . هر كيله جها  
 يك و او يومك ايله معتاد اولور قناعت ايلدي  
 در قيامت نبود شزاشت كند . قيامته اكا آتشنه  
 كند اتمك قابل دكلدر . يعنى شول كسه كم دنيا ده زياده  
 غفلت اوزره اولوب اكل و شربله مشغول اولمغله  
 عبادته كسل اوزره اولسه اول كسه قيامت كونده  
 صراطى اسنانل ايله بجز بلكه جهنمه دوشرديك اولور  
 روى كردان از مراد و آرزو . مراد دن و آرزو دن يوز  
 دوند اعراض ايله . پس بديكاه خرا اور تورور .  
 صكره حق تعالى طرفنه يوز كور . ذير انا كيم مراد  
 جسماني و آرزوي نفساني . ترك اتمينجه جناب  
 حقه متوجه اولمور سن . كا مراني سربنا كاهي كشد  
 كا مرانلق مراد سر لغه باش چكو . مرده خط در  
 نكونا كى كشد . يولاري نكونا ملو خط چكو يعنى  
 شول كسه كم طريق حقه سلوك ايدر آنك نامي اولور  
 دفتر نه يازيلور ديكر . امر و نهى حق چوداري  
 اي وحيد . اي وحيد الاقران اولان كسه چونكه  
 حق تعالى نيك امر و نهى طورتسن يعنى حاكمسن  
 پس مرو پر و ايه و نفس بيليد . پس بيليد و سر كشت

سردانه دوند و بديكاه  
 زور امر و نهى كور ديكاه

برو به بديكاه صلا و آرزو و متاع



اولان نفسك هواسنه تابع اولمه هر ايشي الله چو  
اشله هر كه ترك كامراني مي كند هر كيمكه كامراني  
ترك ايرد برخلافش تركاني مي كند اول كسه  
نفسك خلافي او زره درلك ايدد يعني مخالفت ايرد

**در بيان رياضت ميگويد**

گر هي خواهي كه كرمي سربلند اگر استر ميسن كه  
سربلند اولاسن يعني عالي و قد اولاسن اي سير  
برخورد در راحت به بند اي اوغل كنز و او زرو كه را  
قيوسي بخله يعني دنيا را خناري ترك ايله ديك اولود  
هر كه بويست او در راحت تمام هر كيمكه او كنز و او زرو  
راحت قيوسن بخله تمام باز بروي شير در دارالسلام  
آنك او زرينه دارالسلامك قيوسي اچق اولود  
غير حق را هر كه خواهد اي پسر حق تعاليدن غيرسي  
هر كيم استر اي اوغل كيست در عالم از و كمراه تر  
آن زن زياره كمراه دنيا ده كمرد اي برادر ترك عز و  
جاه كن اي قونداش عز و جاهي ترك ايله يعني دنيا  
عز و مناصبي ترك ايله خویش را شايسته درگاه  
كن كنز و كي درگاه حقه لايق ايله عز و جاهت  
سوي پستي مي كشد عز و جاه سني الجمله چكر  
مرتز ابرتن پرستي مي كشد سني تن پرستك چكر  
خوار گردد هر كه باشد جاه جوي خوار اولور هر كيم

كامراني يا مصدق  
نفسك هواسنه اولان بالي  
لفظ كرمي بوند شوي شايسته

باز بويست  
سنگاه مساينه

سنگاه عاصي مفاينه در لفظ  
افعل تفضيل و در مفاينه عا  
ديك

جاهت و ناخطا يا چيند  
بلا

جوي بوند طلب مفاينه در

عزت و جاه طلبنده اولور سسه اي برادر قرب اين  
درگاه جوي اي قونداش بود درگاهك يقينلغني طلب  
ايله زيرادرگاه حق طلبنده اولور كشي عزيز ايرد  
اي بسا كس كز براي نفس خوار اي نچه كسه لو كم  
نفساري او جند خوار و ذليل اولمشلرد در بلا  
افتاد و كشت از غم نزار بلا لره گرفتار اولوب  
غم دن نزار اولمشلرد از براي نفس مرغ نامراد  
نفسد او تودي نامراد قوش امد و در دام صياد  
افتاد امد يعني كلدي و صيادك دامنه اول قوش  
دوشري تادلت آرام يا بداي پسر تاسنك قلبك  
آرام بولوب اكلنك استرسه يعني حضور اكل استر  
بود و نابود جهان يكسان شمر جهانك وار لغني  
ويو قلغني يكسان بل يعني توكل حق ايدوب جهانك  
وار لغني يوقلغني برابر صاي ديك اولود از عذاب  
قهر حق اين مياش حق تعالينك عز ايندن و قهر  
اين اولمه در بي آزاد هر مؤمن مياش هر مؤمنك  
آزادي ارد نچه اولمه يعني هر مؤمنك خاطر في نچه  
اكله هوسرايدجي اولمه ديك اولور در بلا ياري خواه  
از هيچ كس بلا ده هيچ يارلق استمه زانكه بنود  
جر خدا فرمايد رس آنچونكه الله دن غيري فرمايد  
يوقد يعني هيچ كسه دن در مان يوقد الا خداوند

ولت ده ناخطا يا چيند

باري ده يا مصدق يا چيند



در بیان این مطلب  
در بیان این مطلب  
در بیان این مطلب

زیرا مستی با سبب الله تعالی هر چه که در زمان یقود  
هر که را در خانه و عذرش بخواه هر کس که رنجیده حال  
اتمس اولاسن آندن عذر دله یعنی حلاله لوق طلبا ایله  
نا بناسن خصم تو در عرصه گاه تا که عرصه کا هده  
سنک خصمک اولیه یعنی قیامده سکا خصوصت اتمیه  
کر غنا خواهد کسی از دوا ملن اگر برکسه الله تعا  
حضرت یارندن غنا استرسه در قناعت می توانش  
یافتن اول غنای قناعت بولق قایلدر زیرا امارد امک  
برکسه اهل قناعت اولسه اول کشتی غنی او کیم که  
القناعت کنز لا یعنی در بیت ای قناعت توانم کرد ان  
که و رای تو هیچ نعمت نیست امری بو تقدیر چه قناعت  
اوز که دنیا به بر نعمت دخی یوقود اهل الله پیشه سی در  
**از بیان است عاقلان میگوید**  
هر که را عقلست و دانش ای عزیز هر کیم که عقلی و  
علمی وارد رای عزیز دور باید بودنش از چار چیز  
درت نشسته دن ایراق اولق کر کرد اولکسه  
کار خود با ناسزا نکندرها کند و ایشکی ناسزا به  
اصم له مرد می نکند بجای ناسزا ناسزا به مرد ملک  
ایله یعنی عاقل و عالم اولان مکسه نا اهله برایشی  
تقویض ایلن و انکا ادملک دخی ایلن زیرا یرامنه و  
نا اهل سپارنش اولنان ایشک صوکه خیر کتمز و ایلک

مردی که با مصداق در

داری و یا خطاب می کنند  
بیکایه یا مصداق می کنند

برامز عقل داری میل بر کاری مکن عقل طو تر سک  
یعنی عقلک و اریسه یرامز ایشه میل اتمه دین  
چو بگذشتی سبکساری مکن چونکه بونون کچر کسه  
سبکسار لک دخی یعنی خفت ایدوب ملاعبه ایدیحی  
اوله دیکدر تا شوی پیش از به در روز کار تاسن  
استر میسن که روز کار ده جمله دن ایلر و اولاسن  
دست بر نان و نمک بکشاده دار الوکم نان و نمک  
کشاده طوت یعنی سخایه مقید اول هر که را از حلم  
دل روشن بود هر کیم که قلبی حلدن روشن اول  
یعنی حلیم النفس اوله در زمان با صلاح تن بود  
زمانه ده اول مکسه نک تنی صلاح حیل اولور یعنی  
صلاحیت اول کشتی میستر اولور دیکدر تا تو باشی  
در زمانه داد کر تاسن زمانه عادل اولاسن  
یعنی عدالت اوزره اولق استر سک زید ستانرا  
نکودار ای پسر الک الله اوللری ایو طوت  
ای اوغل یعنی توابعی خوشلق ایل طوت دیکدر  
هر که در بند خود آمد استوار هر کیم که کندوسی  
اندوکی نصیحت محکم اوله یعنی عامل اوله پند اوله  
دیگر آن بنزد کار اول مکسه نک نصیحت غیله  
عمل ایدر لو اما شول کندو نصیحتی ایل عامل اولور  
ایسه هیچ کسه دخی آنک سوزینه عمل ایلن متلا بو بلیده

باینده یا خطاب می کنند  
داد کو عادل می باشد در



هر که از گفتار خود باشد ملول. هر کیم کند و سواد و کی  
سوزدن ملول یعنی عملی اولیه. قول او را دیگران نکند قبول  
آنکه قولی هیچ کس را قبول نگیرد. یعنی بر کس نه که  
فعلی قول نه مطابق اولیه. کسه آنکه نصیحتی ایله عامل اولی  
دیگر در. هر چه باشد در شیعت ناپسند. هر نشنه که  
شرعیت نامعقول اوله یعنی مطابق اولیه. کوز او هرگز  
مکند ای هوشمند. هرگز آنکه طرفی طولیده ای عاقل یعنی  
نامشروع اولان نشنه میل ایله دیک اولور خذلایله  
ثا صواب کار یعنی سرسبز. تا استرمین که باشند باشه  
ایشک صوابی کوره سن هیچ ایشکه خطا اتمیه سن  
بومر ادخود مکن کارای پسر. کند و نفسک مرادی او زده  
عمل ایله زیر انفسی هوا سینه تابع اولان کسه خطا  
اتمک مقدر در **در بیان رسدکاری میگوید**

هست بی شک رسته کاری در سه چیز. رسته کارلق  
بلالردن خلاص اولوق اوج نشنه ده در. باتو کویر  
یاد گیرش ای عزیز. سکا دیو و یوهیم آنی خاطر که طوت ای  
غزلی کشی. آن یکی ترسیدنست از ذوالجلال. اولی  
ذوالجلال دن خوف اتمکدر. دوم آمد جستن قوت حلال  
ایکنجیسی حلال رزق طلب اتمکدر. سیومین رفتن بود برده  
راست. او چنجیسی طوغری یوله کتمکدر. رسته کار هست  
آنکه این خصلت در است. هر کیم که بر و اوج خصلت

وارد در اول کسه هر یار دن قور تلمشدر. کورتواضع پیشه  
کردی ای جوان. اگر تواضعی کند و که عادت ایده سنای  
یک. دوست دار نیت همه خلق جهان. دو کلی جهان  
خلق سنی دوست طوته لر. سر مکن در پیش دنیا دار.  
پست. دنیا دار اولکزه باشکی پست ایله. یعنی اهل  
دنیا به مالندن او توری باش اکوب مراجعت ایله. ورکنی  
بی شک رود دینت ز دست. و اگر اید جک اولور سنک  
شکسوز سنک دینک الدن کیدر. بهر ز مستای دنیا  
دار را. التوندن او توری اهل دنیا بی مدح ایله زیرا  
فانی دنیا به مفتون اولانار مغفونند و منموم در مدحه  
لایق دکلمکدر. تاجه خواهی کرد این مردار را. تانه اشک  
کر کرد بومر داری زیرا دنیا جیفه در. و اهل دنیا جیفه  
خورد در. سنک نه ایشکه برار که مردار بیجی بی مدح  
ایده سن اصلا مناسب دکلمکدر. هر که او از حرص دنیا  
دار شد. هر کیم که حرصندن دنیا دار اولدی یعنی حرصله  
مال الدن اراق و مناصب اهل اولدی. بی گمان از وی خدا بیزار  
شد. شکسوز حق تعالی اندن بیزار اولدی. مرده گماند  
اغیاء روزگار. روزگار غنیلری اولمشدر یعنی  
اشغال نیویه ایله الوده اولوب اعمال آخرتی تزل اتمک  
ایله قلبلری اولوب میت مقامنه و ارمشدر در دیک



ای پسر بامرده کان صحبت مدار. ای اوغل اولمشلر ایله  
صحبت طومنه. زیرا اولور ایله مصاحبا و لمقدت منفعت  
اولدوغی کبی اهل دنیا دن دخی کسیه منفعت یوقدر.  
مال و زربی حدیست آورده گیر. طوتکه حدیست مال و التون  
الکورد مشین. بعد ازان در کورد حسرت برده گیر.  
اندن صکره طوتکه مقبره یه حسرت ایله کننک زیرا نه قدر که  
مالک چوق سنک ایله بله کمتر مال بونده و ارنه ره قالور سن  
آخره حسرت ایله کیدرسن. یا سکا اندن نه قایت حاصل اولور.

### در بیان فضیلت ذکر الله میگوید

باشد ایم ای پسر بایا د حق. ای اوغل دایما حق تعالی بیاید  
ایدریج اول. کر خبر داری ز عدل و داد حق. اگر حق تعالی  
حضرتنک عدل و داد ندن خبر دار ایسنک یعنی روز قیامت  
حضرت حق جل جلاله قوللرینه عدلیله معامله ایدر  
فضلیله معامله اتمزسه اول کونده حالک نجه اولوب  
باشکه نه کجک در فکر ایله دیمک اولور. زنده دار از ذکر  
صبح و شام را. صباح و اخشاعی کردن زنده طوب  
یعنی ذکر ایله کوندر ضایم و کجه قایم اول. در تقافل  
مکدران ایام را. کونلر و کی تغافلده کجرمه. یعنی غفلت ایله  
عمر و کج کجرمه. یا د حق آمد غدا. روح را حق تعالی بیاید  
اتنک روحک غدا سیدر. نه کم یمک نفسک غدا سی اولور  
مثلا اکل و شرب بدنک غدا سی اولدوغی گبی دیمکدر.

مرهم آمد این دل جرحی. بود ذکر الله قلب جرحه مرهم  
یا د حق کرموش جانت بود. اگر ذکر الله سنک موش  
جانتک اولور. کی هوای کاح و یوانت بود. کوشک و  
سرایه سنک چن هوسنک اولور. یعنی اگر حق تعالی  
حضرتلرینک ذکر ایله مواسست و موافقت اولویدی  
اصلا فساد نیامیل و محبت اتمز ایدرک دیمک اولور. قوله  
تعالی. وَمَنْ يُعِشْ عِزَّ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ يَقْنِزْ لَهُ شَيْطَانًا  
فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ. کر زمان غافل از رحمت شوی. اگر  
بر زمان رحمتی اللحد غافل اولور سن. اندر اندم  
همدم شیطان شوی. اولدم ایچنده شیطان ایله  
همدم اولور سن. مؤمنان ذکر خدا بسیار کوی. ای مؤمن  
خدا نیک ذکرینی چوق ایله. یعنی کلمه توحیدی دکن  
قومه زیاده مشغول اول. تابیا بی درد و عالم آب و  
تاکم ایکی عالمده یوز صوبی بولور سن. یعنی دنیا و آخرتده  
یوزک آق اولور. ذکر را اخلاص بیاید نخست.  
اول ذکر اتنکه اخلاص کر کدر. ذکر بی اخلاص کج باشد  
درست. اخلاص سوز ذکر چن درست اولور. یعنی  
خلوص قلب ایله اولمین ذکرک منفعتی یوقدر دیمک  
اولور.

### در بیان ذکر حق

ذکر با سه وجه باشد بی خلاف. ذکر الله خلاص  
اوچ وجه اوزره در. تانذانی این سخن را از کراف.



تا کم بوسوزی سن کزاف قیاس ایلیم سن یعنی افشانه  
 بلیه سن عام را بنود بجز ذکر زبان عوامه ذکر  
 بالک لسان ایل در قلبارنده ذکر الله نوزدن اثر یوقدر  
 ذکر خاصان باشد از دل بکمان خاصلک ذکر شیره  
 قلبدند ایکچی وجه نوزد ذکر خاص خاص ذکر سر بود  
 خاص الخاص اولنلرک ذکر سوز کزید زیرا اخضر خواصک  
 توحیدی سربله دزا و جفی وجه بود هر که نیست او  
 خاسر بود هر کیمک ذکر کلز خاسر در زیاده ضرر ایدیحی  
 ذکر بی تعظیم کفتی بدعتست تعظیم سوز ذکر بدعتدر  
 وان دران یک شرط دیگر حرمتست و انزه بر شرط وارد  
 اول شرط آداب ذکر پرنه کنور مکرر یعنی حرمت و تعظیم  
 اتمکدر هست هر عضورا ذکر ذکر هر عضوک بر باشقه  
 ذکر وارد هفت اعضا هست ذکر ای پسر بری اعضا  
 جمله ذکر بر یعنی بری عضوک هر بریسنک ذکر وارد ای  
 اوغل دیکر یاری هر عاجز آمد ذکر دست هر عاجز یاریلق  
 الیک ذکرید ذکر یای خویشان زیارت کرد نیست ایانک  
 ذکر اقربای زیارت ایلک در یعنی حصلمک حالی صوره  
 وارمق ذکر چشم از خوف حق بگریستن کوزک ذکر  
 الله تعالینک قورقوسندن اغلامقدرد باز در الاء  
 او نگریستن کرو اول خدانک نعتلرینه نظر ایلکدر  
 بودخی کوزک ذکرید استماع قول جهان ذکر گوش رحمانک

قولینی استماع ایلک قولانک ذکرید تا توانی روز و شب  
 در فکر گوش تا قادرایسنک گجه و کونزد ذکر حق جالشو  
 ومت ایلک اشتیاق حق بود ذکر دلت سنک قلبوگک  
 ذکرید حق تعالی حاضر تیرینه اشتیاق ایلک کوش تا این ذکر کرد  
 حاصلت دقت ایلک تا کم سکا اشتیاق حق حاصل اولوب  
 درونکده ذکر الله نوری ظاهر اول خواندن قرآن بود ذکر  
 لسان قرآن عظیم تلاوة ایلک لسانک ذکرید هر گرا  
 این نیست از مفلسان هر کیمکه بوخصلیت یعنی قرآن  
 اوقیم یوقدر اولکسه مفلسار دندر انکه از جهلست  
 دایم در گناه اولکسه که دایم نگاه ایچند در جهلند  
 زیرا جهل عصیان سبیدر کی خلوت یا بد از ذکر الله  
 انجلین کسه الله تعالینک ذکرندن چن خلوت بولود  
 زیرا اهل عصیان ذکر اللهدن لذت بولوب صفا ایدر من  
 شکر نعتلر ای حق میکن مدرام دایما حق تعالینک نعتلرینه  
 شکر ایلک تا کد حق بر نعتلرها تمام تاحق تعالی سنک  
 نعتلروگی تمام ایلیم حمد خالق بر زبان دارای پسر  
 خالقک حمدینی لسانک اوزر طوت ای اوغل یعنی دایما حق  
 تعالی بر حمد ایلک لسانک اوزر جاری اولسون دیکدر  
 عمرتار برباد ندادی پسر تا کم عمر کی باد ویرمیه سن  
 یعنی دو کلی عمرک هبایره گمشون دیمک اولود حمد حق را بر زبان  
 بسیار دار حمد حق لسانکده جوق طوت یعنی زیاد مشغولک

حمد حق را بر زبان  
 بسیار دار



تا شوی از نار حرمان رسکار. تا کم محروم ملق آنتی  
 سنک درونکی یقیوب قور تلسش اولاسن. لب مجنیات  
 جریزنی کرده کار. کرده کارک ذکرین غیری به دو داغک  
 حرکت امتسون. زانکه پاکانرا همین بودست کار. آنک  
 ایچون که پاکلرک همان دایما ایشلری بود. یعنی خوتلکا  
 حضرتلرینک پال قورلری توحید باریدن غیری نسنیه  
 اغز آچوب لیلرین تحریک اتملردیک اولور. **در بیان چهار چیز**  
**چیز اول همه کس نیک بایستد بر همه کس نیک باشد چار چیز**  
 هر کشتی به درت نسنه ایوا اولور. باتو کوم یاد گیرش  
 ای عزیز. سکا دیو ویریم آنی خاطر که طوبت ای عزیز  
 اول آن باشد که باشی دادگر. اول اولرد که داد کراولا  
 یعنی عادل اولاسن. هرز عقل خویش باشی با خبر. هم  
 کندو عقل کن خبر دار اولاسن یعنی بقدر عقلک وار در بکتر  
 آگاهوره تا ملل اوزره اولاسن. ایکنجیسی بود. باشکیبایی  
 تقرب کردنت صبر بیه تقرب ایلک یعنی حقیدن هر نه کلوسه  
 راضی اولوب صبر ایلک تقرب حق حاصل ایلک لکلد.  
 اوچنجیسی بود. قوله تعالی. **وَاللّٰهُ يُحِبُّ الصّٰبِرِیْنَ**  
 حرمت مردم بجای آوردنت. مردمک حرمتن یرینه  
 کتورمک یعنی خلق عالمه حرمت ایلک دوردنجیسی بود.  
**در بیان چار چیز که هر دوزخست باشد آن میگویند**  
 چار چیز دیگر ای نیکو سرشت. درت نسنه ای خلقی ایوکه

هست از جمله خلایق نیک زشت. خلق جمله سندن زیاده  
 یرامزد. یعنی اولدورت نسنه زمره بنی آدمون واقع اولمی  
 غایت چرکن و نامعقولدر. زان چهار اول حسد کیستی بود.  
 اولدورت نسنه دن بری حسد کین لک در. یعنی حسد ایدر یچی  
 اولمقدر. زان گذشتی عجب و خود بینی بود. آنن کچروگسه  
 ایکنجیسی عجبدر و کندوزن کورمکدر. خست خود دیگر فرو  
 ناخوردنت. و اوچنجیسی کشتی کندو غضبنی بود و بختنه  
 کلر که نفسی منکر اترن منع اتمک در. خصلت چارم بخیل  
 گردنت. دورد بخ خصلت بخیل لک اتمکدر. بودرت  
 درلو خصلتدن جمله موزی صقلیه بته و فضل. ای پسر کمر کرد  
 گرد این خصال. ای اوغل بو خصلتلرک چوره سنه آزیورن.  
 یعنی هیچ اوغرامه. از برای آنکه زشتست این فعال. آنکچون  
 که بو فعللر یرامزد در افعال زمیمه دند. غل و غشی بکدر چون زد  
 پاک شو. غل و غشی ترک ایلک التون کی پاک اول. پیش از آنکه  
 خال کردی خال شو. آنن اول خال اول که خال اولاسن  
 یعنی طیراق کی الجق اولوب تواضع صاحبی اولکه موتوقبل  
 ان تموتوا امری ایلک عامل اول. حرص بکدر و قناعت پیشه کن  
 حرص و قناعتی پیشه ایلک یعنی قناعت اختیار ایلک. آخر از  
 مردن یکی اندیشه کن. عاقبت اولمدن بر اندیشه ایت یعنی  
 خاطر که کتود و قورق دیکدر. با محبتان باشد ایم همنشین.  
 دایماد و ستلر ایلک همنشین اول. تا توانی روی اعدا را مبین.

جمله زمره مفاسده در وزن  
 ایچون همه تلبین اولور. و دخی  
 نیک بونده کندو مفاسده دکلا  
 مبالغه ایچوندر. سلام

کردی بونده شوی  
 مفاسده دن  
 سلام



تا قادر او لدغه جتو جهد ايله دشملوك يوزين كورمه ين

### در بيان مدبری میگوید

چار چیز آمدنشان مدبری. ددت نشنه بر بخت لکک  
علامه مودر. یاد گیرش کورتوروشن خاطری. اول ددت  
خاطر کرده طوبت اگر روشن خاطر ایسک یعنی عقلان و ارسیه  
مدبری باشد با ابله مشورت. ابله ابله مشورت ایلمک بخت  
لکدر. هر بجا هل را دنت سیم و زرت. هم جاهل التوکی  
کومشکی و یرمک دخی بر بخت لکدر. هر که پند و ستان نکند  
قبول هر کیمله دوستارینک نصیحتی قبول ایلیمه. در حقیقت  
مدبرست و بوالفضول. اول کسه حقیقتده غایت نامعقول  
استلو و بر بخت کسه در. هر که از دنیا نگیرد عبرتی. هر کیم  
دنیا دن عبرت طوبیه. هست از آن مدبر جهان را نفریتی  
اول بر بخت کسه دن جهانک نفریتی وارد. مشورت هر  
کسکه با ابله کند. هر کیمکه ابله ابله مشورت ایلیمه. دیو  
ملعونش سیک گمراه کند. دیو ملعون یعنی شیطان لعین  
آنی یول از مش کلب کی اید. یعنی یولدن چمروب کلب کی دیرد  
ایر دیکر. آنکه مال و زر دهد با جاهلان. او کسه که  
جاهلاره مال و التون و یردی. آن چنان کس کی بود از  
مقبلان. آنچلین کسه قی مقبلالردن اولور. یعنی اقبلا  
و دولت صاحبی اولور دیکر. زرجو ایلره را همی اید بکف  
چونکه ابلهک الله التون کله. می کند اسراف و می سازد تلف

اسراف ایدر و تلف ایدر. اسراف خود العیاذ بالله بر یرمز  
نشنه در. قوله تعا کلو واشربوا ولا تسرفوا انه لا یحب  
المسرفین. نشنود از دوست ابله پندرا. ابله اولان  
گشنه دوستک نصیحتی قبول ایلر. از جهالت بکسلد  
پیوندر. جهالت سببی ابله دوستارندن علاوه قطع  
ایدوب دوشمن ایلد الفت ایدر. زیر اغایت حاققتدن و جهلندن  
دوستیلد دوشمنی فرق اتمز اولور. بیچی کیر از زمانه ای  
جوان. زمانه دن بر عبرت طوبت ای یکت. تا نباشی از شمار  
ابلهان. تا که احقر صاغشتدن اولیمه سن. هر کرا  
از عقل آگاهی بود. هر کیمک عقلدن خبری وارد. نزد او  
ادبار گمراهی. آنک قشده ادبار گمراه قشده. یعنی عاقل  
قشده بر بخت لک ضلالتد. در بیان بزرگی میگوید  
چار چیز آمدن بزرگ و معتبر. ددت نشنه اولو و معتبر  
اولری. می نماید خوار لکن. در نظر. لکن اول ددت  
نظر و خوار در. آن یکی خصم است و دیگری آتش است.  
اول ددت نشنه نکبری خصم. و ایکنجیسی آتش شد  
باز بیماری کرو دل ناخوشست. و او چنجیسی خسته لک  
در که قلبا نزن ناخوش شد. چارمین دانش که آراید ترا.  
دور دنجیسی علمد که سنی مزین ایدر. امدی بود در نشنه  
ظا هر چه کوزه خوار کورونر. اما حقیقتده بود دتاشیا  
قتی بویک و زیاده عظیم نشنه لردر. اکلنق کر کرد.



این همه تا خوردن نماید ترا بود و کلی سگ خوار و کوچک  
کورمیه هر که در چشمش عدد و باشد حقیر هر کیم که آنک  
کوزینه عدد و حقیر کورینه از برای او کند روزی نفیر آنک  
او تری بر کون نفیر آید یعنی دشمنی خوار کور و اعتبار  
اتمک ایله مکر و حیل سندن غافل اولان کس نه بر کون  
البته آنک بلا سینه مبتلا اولوب افغان آتیه سی مقرر در  
دید اولور ذره آتش چو شرافت و خسته چونکه بر ذره  
آتش فروخته اولو علولمش اولو بینی از وی عالمی است  
اول آتش سوزن بر عالمی یا نمش کور در صحن کور رسن  
علم اگر آنک بود خوار شد در علم اگر از جی اولور سده  
سن آنی خوار طومه زانکه دارد علم قدر بیشتر آنک  
اچونکه علم قدری بیشتر در رنج آنک را بکت  
غمر آره کی از جی خسته لکی اها لایمه چاره سینه مقید  
اول ورنه بینی عجز در بیچارگی یو خسته علاجه مشغول  
اولما بجی اولور سنگ زباده بدنکه ضعف و یرب بیچاره  
اولور و غل حاله عاجز اولور سن در سر اگر بخوبی کس  
علاج اگر کشتی کند و باشی در دهنه علاج طلب ایلمسه  
خوف آن باشد که بد کرد مزاج اول خوف اولور که اول  
کسه نك مزاجی بر امر اوله باش از قول مخالف بر خرد  
مخالفه قولند خرد او زهر اول پیش از آن که زیاده آید  
آنک اولکد ایا قدر کله سن ای اوغل یعنی ای اوغل ایغک

سورچدن اول ترارک ایله دشمن سوزینه اعتماد آتیه  
زیرا دشمن سنی بلایه او غرادر خرد کر کرد آتش آنک توان  
کشتن باب از جی آتشی صوبله سوزیدرمک قایلدر  
وای آن ساعت که کیرد التهاب وای اول ساعت که یلک  
طوبه یعنی زیاده علولنه اول زمان دفعی مشکل اولور  
در بیان چار چیزی که از چار دیگر دور نباشد  
ای پسر هر کس که دارد چار چیز ای اوغل هر کیم که درت  
نسنه آنزه اولدی چار دیگر هر شود موجود نیز درت  
نسنه دخی اول کشته موجود اولونیر اول درت نسنه در  
نسنه ایله توانمند بر برنرد ایرملزلر بی گمان از کیر کرد  
دشمنی کیردن شبهه سزد دشمنک ظهور آید حاصل  
اید خواری از کاهل تنی کاهل اولوب اها لایمه او ملو  
خوارلق حاصل اولور عاقبت رسوایی امید از لجاج  
معاند کردن عاقبت رسواییک حاصل اولور خشم را نکند  
پشیمانی علاج خشمه صکره دن پشیمانیک علاج آتمز  
یعنی خشم سببی ایله بر خطا اتمش اولسک صکره اول اندو  
ایشه پشیمان اولوق فایده ویرمز دیک اولور چوب  
لجوجی در میان پیدا شود چونکه اور تا لغت بر معاند پیدا او  
یعنی ظاهر اوله بنده از شوخی آورد سو اشود قول  
آنک شوم لغت دن رسوایی اولور زیرا اول عناد سببی ایله  
جمله عیاری ظاهر اولوب رسوایی اولور الله تعالی صغلیه



خشم خود را چونکه رانز جا هلی. چونکه بر جا هلی کند  
خشمی سوره. یعنی دفع آتیه. جز پشیمانیش نبود  
حاصل. اول کسیه به پشیمانلقدن غیری هیچ بر نشسته  
حاصل دکلر. هر که کشت از کبریا لا کردن. هر کیمکه  
کبردن کردننی یوقار و قالدردی. یعنی متکبر اولوب کسیه  
باش امدی. دوستان کردنند اخرد شمنش. عاقبت دکلر  
اگا دشمن اولورلر. کاهلی را هر که سازد پیشه. هر کیمکه  
کاهل لکی کندویه صنعت ایلیم. اید از خواری بیایش  
تیشه. اول کسیه نك ایا غنه خوارلق ایلیم تیشه کلون  
خشم خود را کفر و خورد کسی. اگر بر کسیه خشمی ترک  
ایلیم. عاقبت بیند پشیمانیشی. عاقبت اول کسیه  
جوق پشیمانلق کوردور. هر که او افتاده تن پرورست  
هر کیمکه تن بسلمکه دوشمشدر. یعنی اهل و شرب ایلیم  
مشغول اولوب حیوان کی عبادات طاعاتی ترک ایلیم  
نیست آدم کمتر از گا و و خروست. آدم دکلر اول کسیه  
بلکه او کوزدن و حماردن کمتر دن زیرا کا و خزینه انسانك  
ایشته یاردا ما بومقوله انسان هیچ بر عمل برآمزدن  
**در بیان چار چیزی بقای آن نباشد**  
چار چیز ای خواجه کم کرد بقا. ای خواجه درت  
بقای یوقدر. گوشه دار ای مؤمن میمون لقا. قولا  
طوب ای لقاسی مبارک مؤمن یعنی دکلر سکا دیو ویرین دکلر

چون سلطانز ابقا کمتر بود. سلطانك جور نيك بقای  
از اولور. یعنی پادشاهلرك جور نه بقای یوقدر دیمك اولور  
بیر عتاب دوستان کمتر بود. و انزن صکره دوستلرك  
دخی عتاینك بقاسی یوقدر. زیرا که دوست بر دم جفا اور  
اولسه فی الحالینه لطف اوزره اولوق مقررور. دیگر آن مهری  
که بین از زنان. بری دخی اول محبت در که عورتلردن  
گوردرسن آنك دخی وفاسی و بقاسی یوقدر. بی بقا چون  
صحبت ناچسردان. ناچسرتی کی بقاسی نیل. یعنی  
ناچسرتی مصاحبا و مقدمه بقا اولمدوغی نجبه ایسه  
عورتلرك دخی محبتلرنك بقاسی آنجلین یل دیمك اولور.  
بار عیت چون کند سلطان ستم. چون سلطان رعیت  
ظلم ایلیم. هرور باشد بقا در ملک کم. اول پادشا  
ملکده بقا اسک اولور. یعنی ملکی النده قرار ایتوب  
سلطنتك زوال یقین اولور. کرترا از دوستان اید  
عتاب. اگر دوستلركن سکا عتاب کله یعنی طبیعتو  
مخالف بر نشسته صادر اولور. کدر بقا باشد چو خط بر  
روی آب. آنك دخی بقاسی یوقدر. صواوزره خطك  
بقاسی اولمدوغی کی. کرچه باشد زن زمانی مهربان  
اگر عورت بر زمان مهربان اولوب اظهار محبت اید لکن  
چون کدر آید بهره بکشت اید هان. چون نصیبی از کله  
اغرنی آجر یعنی محبتی عداوت و دندرب یاوه سونلک باشد. دیگر اولور.



چون بنا جنسان نشیند آدمی چون آدم او غلامی  
ناجنس ایلله او توره. گمترک بیند از ایشان مرد می  
انلردن انسانیتی قتی از کورر. یعنی ناجنس ایلله همنشین  
اولان کسه انلردن آدمیلک کور مسه کر کرد دیمک اولور  
زاغ چون فارغ ربوی کل بود. چون قرغه کل رایحه سنه  
فارغ در زیر آندن حظی یوقدر. نفرتش از صحبت بلبل  
بود. بلبل ایلله مصاحبا و ملدن نفرتی وارد در. یعنی بلبل  
ایلله مناسستی یوقدر. صحبت ناجنس جان گاهی بود. ناجنر  
ایلله مصاحبا و ملو جان اکسکلکی در. جمله رازین حال  
اگاهی بود. جمله خلق بر حالدن خبر دارد. چون ترانا جنس  
آید در نظر. چونکه ناجنس سنک نظر و که کله و کور مس  
ای پسر چون باد از وی در کرد. ای او غل آندن یل کی قلع  
یعنی ناجنس ایلله الفت ایلدن عایت حذر اوزره اولد میگرد

### در بیان شکر میگوید

چار چیز از چار دیگر شد تمام. درت نشنه درت  
نشنه دن تمام اولدی. چون شنیدی یاد می داری  
غلام. چون اشیده سن خاطر کله طوت ای او غلام  
دانش مرد از خرد کیرد کمال. مردک علی عقلدن کمال اولور  
زیرا علمک کمالی عقله در کشینک عقلی کامل او لما یحاف  
علمی داخی کامل اولمز. از عمل نیت همی باید جمال. نیت  
دخی عملدن جمال بولور. زیرا بر کسه برخیر لوایشه نیت

انسه علم کتور منجه اول نیتک حسنی یوقدر نیتک دخی  
کمالی و جمالی عمل ایلد در. دینت از پر هیز کامل می شود.  
سنک دینک پر هیز امتدن کامل اولور. نعمت از شکر  
شامل می شود. و سنک نعمتک شکر امتدن شامل اولور.  
یعنی حق تعالی نیتک نعمته شکر اتمک ایلله نصیبک دخی  
زیاده اولور نعمتک دایم اولور دیمک. چون کمال بنده  
در دین بود. چونکه بر قولک دینده کمال اولد یعنی  
کامل اولد. بیشتر زهد و طاعتش آیین بود. زهد و  
طاعت اول کسه بر عادت و آیین اولور. هست دانست  
کمالوت از خرد. علمه عقلدن کمالات وارد در. یعنی  
تکمیل علم اتمک عقلیه در. نیت رایی عمل کس نکرد.  
چون سنک نیتکده علمک بولمیه کسه اگا نظر اتمز.  
شکر نعمت را کمالی میدهد. شکر اتمک نعمته کمال اولور  
نعمتک تکمیلی شکریله در. غافل از کوشش مالی میدهد  
نعمته شکر اتمک غفلت اوزره اوللره کوششک در  
یعنی تنبیه اولور دیمک. شکرنا کردن زوال نعمتست  
شکر اتمک نعمتک زوالنه سببید. بهره شا کر  
کمال نعمتست. شا کرک بهره سی نصیبی کمال نعمتد. یعنی  
شکر اتمک ایلله نعمت کامل اولور دیمک. علم رایی عقل  
نتوان کار بست. عقل سر علمه ایش بغلامق قابل  
دکلد. یعنی عقل سر علم عمله یرا مردیمک اولور.



پیش از عقلان نمی باید نشست. عقلش را او کنده و تو  
موت کر کرد. یعنی عقلی او میان کسی که مقارنت اتمک  
کر کند زیرا لا یعقل اولان کسی که ایله صاحب اولق ضرر  
بی خورد و انش و بالست ای پسر. عقلش علم و بالدرای او  
علم مرغ و عقل بالست ای پسر. علم قوشند عقل آنک  
قنادیدر ای اوغل. هر که علمی دارد و نبود بر آن. هر کیمیک  
علمی دارد اما آنک او ز رینه دکلر. یعنی اقور لکن عمل  
اتمرد. از طریق عقل باشد بر کران. عقل یولندن چقوب  
کناره کفتش اولور. یعنی علمیه عامل اولین کسی که دایره  
عقله دکلر احمدر دیک اولور. الله تعالی جمله موزی  
علمیه عامل اولان قولرندن ایلیه بمت و کرم و فضل  
در بیان چایی که بعد از رفتش باز آمدن نتواند  
چاییزست آنکه بعد از رفتش. دوت نشنه وارد  
که آنرا لدن کند کون صکره. از محال است باز آوردنش  
محال اندند آنلری کرد و دوزمک. یعنی اولد دوت نشنه  
صادر او لا تکرار بردخی کیرویه هیچ ممکن اولانلردن دکلر  
چون حدیثی رفت ناکاه از زبان. چون برخبر که انسانک  
دلند صادر اولدی. یا که تیری جست بیرون از کمان.  
و یا بر او قی که یابردن طشره صیادی بردخی کرد و دنگ محال  
پاز چوینا و حدیثی گفته را. کروخه کتور بر سوزی که  
سویلس اولیر کسی که کس نکرد اند قضا رفته را کسی

واقع اولمش قضای دوزنده مر. باز کی کرد و چو تیر انداخت  
چونکه اوقی آنک بردخی کروخن کلور. همچنین عمری که  
ضایع ساختی. همچنین یعنی بونجلین در بر عمر که ضایع  
قلدک زیر کچن عمر آتلمش اوق کی در بردخی محالدر دیک اولد  
هر که بی اندیشه کفتارش بود. هر کیمیک که کفتاری یعنی  
سوزی فکر سزاو له. پسرند امتهای بسیارش بود.  
اول کسی که نرا متلری قتی حوق اولسه کر کرد. زیرا  
اندیشه سز سوزک صوکی البته نرا متلد دیمش لر.  
تا نکفتی می توانی کفتش. تا که سویله سویلکه قادر  
ایسکره. چون بگفتی می توان بنهفتش. چونکه سویلکه  
کیرو کز ملک بجه قابلد. عمر می دان غنیمت هر نفس  
عمر که هر نفسده غنیمت بل چون رود دیگر نیاید باز  
پس چونکه عمر کیده صکره کروکسه کر کرد. هیچ کس از  
خود قضا را رد نکرد. هیچ کسی حق تعالی نیک قضا  
رد آید مر. هر که راضی از قضا شد بر نکرد. هر کیمیک  
حقک قضا شدند راضی اولدی اول کسی که پرا فرامدی  
زیرا قضا به رضا اعمال حسنه دند. هر که میخواهد که  
باشد در امان. هر کیمیک حق تعالی نیک حفظ و اماند  
اولق استیه. مهر می باید نهادن در دهان. اول  
کسی که آغز رینه مهر قویق قویق کر کرد. میسر دگر عمر  
داری عزیز. لا یقدر که عمری عزتلی طوب ضایع آید



چون رود پیشتر خواهی دید نیز چونکه عموك  
ایلرو کوتلریکه کیده سن آنی بردخی کورد مسك کر کرد

### در بیان صفت خاموشی

حاصل آید چار چیز از چار چیز درت نشسته دن دوت  
دوت نشسته حاصل اولور یادگیر این نکته از من ای  
غریز بونکته بندت ایشت و خاطر کن طوت ای غریز  
خاموشی را هر که سازد پیشینه هر کیمکه خاموشی پیشینه  
ایده یعنی کنه کلامی ترک ایدوب از سویلکی عادت آیده  
کرد این نبودش اندیشه اولمسه امین در هیچ بر  
وجهله اندیشه و غصه سی یوقدر کرسلامت بایرت  
خاموش باش اگر سکا سلامت کر کیمه خاموش اول  
زیرا الصمت خیر من صمت نجا دیمشکورد و دخی سلامت  
الانسان فی حفظ اللسان دیمشکورد کشت ایم هر که  
نیکی کرد فاش امین اولدی هر شولمسه که ایلوکی فاش  
فاش اندی یعنی ایلک ایلک مشهور اولدی از سخاوت  
مرد یا بد سرودی سخاوت دن مرد سرور لك بولور محترم  
اولور شکر نعمت را دهر افر و نتری شکر اتمک نعمه  
غایده زیاده لك ویرد هر که اوشد در سخا سرور شود  
هر کیمکه سخاوتده اولدی یعنی سخی اولدی اولمسه  
عظیم الشان و جلیل القدر اولور نعمتش از شکر کامل  
شود اولمسه نك نعمتی شکر اتمدن کاملتر اولور

هر که اوشد شاکر و خاموش کرد هر که اوشد ایدر بی ادر  
و خاموش اولدی از سلامت کسوتی بردوش کرد

سلامت دن ادر سینه بر کسوت کیدی یعنی سلامت  
لباسنی آکنه کیدی دیمک اولور کر همی خواهی که باشی در  
امان اگر استریسك که امانده اولاسن و ونکوی کن  
توبی خلق جهان یوری و آخلق جهان ایلک ایلد هر که  
عادت شود جود و کرم هر کیمکم سخا و کرم عادت  
اوله در میان خلق کرد محترم خلق اورتا سینه  
اولمسه محترم اولدی هر که کاری نیک و یا بد میکند  
هر کیمکه بر ایلو و یا بر ایلما ایش ایدر آن همه می دان که  
با خود می کند بلکه اولمسه آنی کند و یا ایدر ای برادر  
بند معبود باش ای قهر دناش معبود بند سی اول  
تا توانی در سخا و جود باش تا قادر اولور غلک مقدار  
سخا و کرم اوزره اول باش از بخل بخیلان بر حذر  
بخیلانك بخلدن حذر اوزره اول تا سوزد مر ترا  
نار سقر تا که سنی نار سقر یقیه زیر ایلعلامت اهل  
جهنم در بیان چار چیز که خواری اورد

چار چیزت بردهد از چار چیز درت شد و برت  
نشسته دن سکا میسر ویرد یعنی سکا درت نشسته دن  
سکا درت نشسته حاصل اولور دیمکرد نشود این  
نکته جز اهل تمیز بونکته اهل تمیز دن غیری مکه



اگلیامز. هرگز وضا در شود این کار چاره. هر کیمکه  
بودت ایش صا در اوله. بیند آن چار دگر بی اختیار.  
البته بی اختیار اولغیری درت نشنه دخی کورسه کرکد.  
چون سوال آورده کرد دخوا مرد. چون سوال ایش اوله  
برکسه یعنی دلیجی لك ایش اوله. اول کشتی خوار و ذلیل  
اولور. ماندتها هر که استخفاف کرد. یا لکوز قالدی  
شول مکسه که استخفاف ایلدی. یعنی خلق عالمه مسخره لك  
ایدوب خفت ایدن مکسه نك دخی مکسه یا نه او غرا و اولور  
یا لکوز قالسک کرکد. زیرا خفیف اولان مکسه نك اعتباری  
اولمز. هر که در پایان کاری ننکرد. هر کیمکه برایشك  
عاقبتنه نظر ایلیمه یعنی صوکی فکر اتمیه. عاقبت روز  
پشیمانی خورد. عاقبت برکون پشیمانایسه کرکد.  
هر که نکند احتیاط از کارها. هر کیمکه اشلرندن احتیاط  
اتمیه. بردلش آخر نشیند بارها. انك کوکلی اوزریش  
آخر یوکلر او توره یعنی زیاده الم واضطراب چکدیکلد.  
هر که استیزه با سلطان کند. هر کیمکه پادشاهه ستیز  
لك یعنی مخالفت ایدوب قوشو سوبلیه. کار خود را سرسیر  
ویران کند. کند و ایشنی اول مکسه باشدن پاشه ویران  
اید. هر که کشت از خوی بدنا سازگار. هر کیمکه بدخوی  
لغندن او توری ناساز عمل او اولدی یعنی بدخوی و بدکار  
اولدی. دوستان از وی کنند بی شک فرار. شبهه سوز

دوستاری اندن فرار ایدرلر. هر که او از کبر باشد  
سوزنك. هر کیمکه متکبر اولوب باشی بویوک طوته یعنی  
بویوکله. از همه تنها بماند همچو کرک. دوکلی مکسه دن  
قوردد کی تنها قالور. یعنی قورددن قهر کی خلق آندن  
قهرلرنا اول کشتی یا لکوز قالور. هر که او یاغی شود با پادشاه  
هر کیمکه پادشاهه یاغی اوله یعنی خصم اولوب عرو تاید  
روز او چون تیره شب کرد سیاه. اول مکسه نك کوندور  
قره کو تیره کیجی سیاه اولور. هر که با سلطان دلیری  
کرد مرزد. هر کیمکه پادشاهه دلیر لك اندی هلاک اولدی  
در هلاکی مال و جان خود سپرد. و کند و هلاک اولوب  
مال و جان دخی غارت ایلدی دیک اولور. یعنی پادشاه  
آنی هلاک ایدیک مالنی دخی غارت اتمی مقرروردیک اولور.

### رد بیان چار خیری که آدمی شکست آرد

آدمی را چار چیز آرد شکست. آدم او غلا نه درت  
نسنه شکست لك کوزر. یا تو کویم یاد دار ای حق  
پرست. سگاد یوویرین خاطر کرده طوت ای حقه  
عبادت ایدیکجی. دشمن بسیار و وام بی شمار. چوق  
دشمن و حسابسزدین. جوری جرد و عیال بیار  
حددن زیاد جور و جفا. و خسته عیال زیرا بر  
کشیمك عیالی خسته اولسه اول مکسه دخی شکست  
اولور. وای مسکین زاک غرق وام شد. وای شول



مسکین کسیه که بورجه غرق اولری. هرچی از  
غصه خون آشام شد. هر مده غصه دن قان  
یود و چی اولری. هرکرا بسیار باشد شمش. هرکیمه  
که دشمنی چوق اوله. خیره کرد و هر دو چشم روشن  
آنک ایکی روشن کودی خیره اولور یعنی دنیا کوزینه  
ظلمت کی اولور دیکر. هرکرا اشغال بسیار ش بود.  
هرکیمه که اشغالی چوق اوله. در زمانه زار و بیکار  
بود. آنک اشی زار اولور. و اول زار یلق سبی ایل  
بیکار اولور. یعنی عملدن قالب بلا لک رقار اولور.  
*در بیان چار چیز که آدمی را خطا آرد*

چار چیز است از خطاها ای پسر. درت نشسته  
خطا لرنند ای اوغل. کوتقدار ش تا بگویم سیر  
آواره قولاق طوت تا کم سکا باشند باشه دیو و یو  
اول از زن داشتن چشم و اول عورت دن وفا امید  
ایلك خطادر. ساده دل را بس خطا باشد خطا.  
ساده دل اولانارده دخی خطا چوق اولور زیرا  
بونلك دخی بر خطادر. ایمنی از بد خطای دیگر است  
یرامزدن امین اولوق دخی بر در لو خطادر. صحبت  
صبیان از اینها بدتر است. صبی ارمصاحب اولوق  
انار دن دخی بدتر در زیرا الفت صبیان خطای محض  
*در بیان عطا های کریم*

چار چیز است از عطا های کریم. درت نشسته  
کریم الله عطا لرنند. باتو گویم یاد گیرش  
ای سلیم. سکا دیو و یریم آنی خاطر کرده طوت  
ای سلا متلر مکه. فرض حق اول بجای آورد  
اول حق تعالی نك فرضتی برینه. کورمك یعنی ادا  
ایلك. والدین از خویش راضی گردنست. و دخی  
پدر و مادر نه کند و دن خشنود ایلك زیرا بود دخی  
حق تعالی نك عطا سندنند. حکم دیگر چیست با شیطان  
جهاد. بر حکم دخی بند شیطان ایل. جهاد اتمك  
چار مش نیکی بخلق نامراد. در دخی سی نامراد اول  
مکه لره ایلك اتمك یعنی فقرایه مرحمت اوزره.  
اولوق. بودرت نشسته جمله سی حق تعالی نك عطا  
احسان لرنند در بیان پنج چیزی که عمر فرا بید  
میفراید عمر مرد از پنج چیز. مردك عمری بش نشسته  
دن زیاده اولور. این نصیحت بشنوا ای جان عزیز  
بر نصیحتی ایشت ای جان عزیز. اول آوردن بگوش  
آواز خوش. اول قول اغنه خوش آواز کورمك. یعنی  
خوب آواز دکلك عمری زیاده ایدر. و انکله دیدن  
جمال ماه و ش. و اندن صکره ماه و ش جمال کورمك  
یعنی ای یوزلو کوزلك یوزینه بفق بود دخی عمر زیاده  
ایدر. سیوم آمد ایمنی بر مال و جان. او چینی سی



مال و جان او زنده امین اولق یعنی مالینه و جاننه ضرر  
 کلیاجک یرلر نه اجتناب اوزره اولق ایله امن حاصل  
 اتمک بود خج جان نرا نه کسه سبب عمری زیاده ایدر دیکله  
 می فراید عمر مردم را از آن مردمک عمری آندن زیاده  
 اولور آنکه کارش بر مراد دل بود اولمکنک که کار  
 کوکلی مراد خجه اولدی در بقا افروودش حاصل بود  
 اگا بقای عمره زیاده لك حاصل اولور یعنی عمری زیاده  
 اولور **در بیان پنج چیز که عمر مردم را بکاهد**  
 عمر مردم را بکاهد پنج چیز آدمک عمری بش نشسته  
 اکسک ایله یاد دارش چون شنیدی ای عزیز خاطر کن  
 طوبت چونکه ایشده سن ای عزیزی کنی شد یکی زان پنج  
 در پیری نیاز اول بشتن بری پیر لکده نیاز در یعنی  
 قوجا لقه فقیر اولوب اهل نیاز اولمقد پس غریبی و آنکه  
 رنج در آزه و آندن صکره غریبک و اوزون خسته لك  
 یعنی چوق زمان خسته مکث اوزره اولق بود خج عمری اکسک  
 ایدر هر که او بر مرده اندازد نظر هر کیمکه اولمش کسه اوزره  
 نظر ایلیه **عمر اویشک بکاهد ای پسر** آنک عمری  
 شبهه سزا اکسک اولور ای اوغل پنج آمد ترسرو و هم  
 از دشمنان بشنجیسی دشمنانلردن قورقو و غصه چک  
 در **عمر اینها همی دارد زیان** بویشتن سنه لر جمله  
 عمر زیاندر یعنی کشینک عمری اکسک ایدر دیک اولور

هر که او از دشمنان ترسان بود هر کیمکه دشمنانلردن  
 قورقو اوله کار او هر لحظه دیکسان بود آنک  
 کاری هر لحظه بر غیری کونه اولور یعنی اولمکسه در لور  
 حالته او غرر دیک اولور زیرا دایما مضطرب الحال اولور  
**در بیان پنج چیز که آب روی مردم میریزد**  
 دویباش از پنج خصلت ای پسر بش خصلتدن ایراغ  
 اول ای اوغل تا نرید آب رویت در نظر تا کیم یوزک  
 صوفی ظاهره بره دو کلیه اولاکه کوی بامردم فروغ  
 اول خلق عالمه یلان سوزی از سوبله بلکه هیچ سوبله  
 زانکه کردی از دروغش بی فروغ آنچونکه یلان سوز  
 سببی ایله بی فروغ اولور سن یعنی رغبتسن اولور سن  
 هر که استیزه کند بامهتران هر کیمکه اولولاره ستیزه  
 اوزره اوله آب روی او بریزد بی کمان شبهه سزا  
 اولمکسه نل یوزی صوفی دو کلور پیش مردم هر که انود  
 ادب هر کیمک که خلق قنده ادبی اولیه کر بریزد  
 آب رو بنود عجب اگر آنک یوزی دو کلور سه عجب دکلر  
 از سبکساران مباشر ای نیک خوی سبکسار لردن  
 اوله ای خوی ایو کسه کز سبکساری بریزد آب رو  
 سبکسار لردن یوز صوفی دو کلور ای پسر بامهتران  
 کمتر ستیزه ای اوغل اولولاره ستیزه لك اتمه و زحافت  
 آب روی خود میریزد و دخی حاقندن کند یوزلر صوفی

سبکسار خفت  
 مفاسده در  
 سبکسار



کر بیا آب روی بایست. اگر عالمه سکا یوز صوی کر گسه  
 دایما خلق نیکی بایست. دایما سکا ایو خلق کر کرد زیرا  
 حسن خلق حرمته سبیده. هر که آهنگ سبکساری کند.  
 هر که سبکسار لغه قصد ایلله. از روی آب روی بیزاری  
 کند. یوز صوی اول کسه دن بیزارلق ایدر. جز حدیث  
 راست بامردم مگوی. طوغیرین غیری سوزی خلقه سوبله  
 یعنی مکسیه یلان سوبله. تا نکرد آب روی آب جوی  
 تا که یوزک صوی آب جوی اولیه. یعنی رفق صوی کی آفتاب  
 کتمیه دیمک اولور. از خلاف و از خیانت باشد دور. خلا  
 اوزره اولمقدن و خیانتدن ایراغ اول. تابود پیوسته  
 بر روی تونور. تا کم دایما سنک یوزک منور اوله نورلنه  
 کر همی خواهی که کونیت نیکی. اگر استر میسن که سکا ایو آدم  
 دیه لر ایدر در هیچ مکسیه بر امر دیمه. تا نباشی در جهنم  
 اندوه کین. تا استر میسن که دنیا ده غصه لوا اولیه سن  
 از حسد در روز کاری کس میسن. روز کار ده حسد  
 کسه گورمه. یعنی هیچ مکسیه حسد ایلله نظر ایلله دیکدن  
 در بیان پنج چیز که آب روی را میفراید  
 میفراید آب رو از پنج چیز. بشنسنه دن یوز صوی  
 زیاده اولور. تا بگویم بشنوا ای اهل تمیز. تا سکا دیو و تر  
 ایشت ای تمیز اهل. در سخاوت کوشا کرداری غنا.  
 اگر غنایه مالک ایسنک سخایه چالش. یعنی جو مرد اول.

این برادر در هیچ کس را ندیده  
 ع

تا فراید آب روی از سخا. تا کم سخا دن یوزک صوی زیاده  
 اوله. بردباری و وفاداری کونین. بردبارلق و دخی  
 وفادارلق اختیار ایلله. زانکه آب روی افزاید ازین. آنچونکه  
 بونرن آب روی زیاده اولور. چون بکار خویش حاضر بوده.  
 چونکه هرايش کده حاضر بولونرک ايسه. آب روی خویش را  
 افزوده. کند یوزک صوی زیاده امتش اولور سن. از سخا  
 وت آب رو افزون شود. سخا و تدن یوز صوی زیاده اولور  
 و زنجیلی بی خرد ملعون شود. و بخیل لکرت عقل سوز اولور  
 مکسه ملعون اولور. هر که بر خلق بخشاشی کند. هر که  
 خلق اوزره بخشاشی و احسن اوله. آب روی او در  
 افزایش بود. اول مکسنک یوزی صوی دایما زیاده کله اولور  
 باشد ایم بردبار و با وفا. دایما بردبار اول و وفایله اول.  
 تا بروی خویش بی صبر صفا. تا کند یوزک اوزره یوز صفا  
 کوره سن. تا بماند رازت از دشمن نهان. تا سنک رازک  
 دشمنن کر لوقا لدوغتی استر سک. ستر خود با دوستان  
 کمتر رسان. کند و ستر و کد و ستار و که از ارشد یعنی  
 ناکردی پیش مردم شرمسار. تا کم خلق او کیده شرمسار  
 اولمق استر سک. یعنی استر ایسنک که خلق او را ستوده او تمیز  
 آنچه خود نهاده باشی بر مدار. اول فتنه که سن کند و  
 الوک ایلله قوماش اولاسن قالدردمیه سن. زیرا بخیل اولور  
 در بیان خود کانی میگویند

بردبار حاکم کشتی مقفا سندر  
 یعنی بولاش مکسه مسه



ای برادر پرده مردم مَرَد. ای قورنداش کسه نك  
پرده سنی پرده. یعنی سترنی فاش ایلله. تا ندرد پرده ات  
شخصه دکر. تا سنك دخی غیری کسه لر سترکی فاش ایمیه  
باهوی دل مکن زنها دکار. کوکل آرزو سیله صقیق  
کار ایلله. تا نیارد پسر پشیمانیت یار. تا که پشیمانلقو  
زیرا خود کاملغک صوکه پشیمانلقدر. قدر مردم راشنا  
ای محترم. مردمک قدرینی اگله ای حرمیلو کسه. تا شناسنا  
دیگران قدر توهم. تا غیر یلردخی سنك قدر وکی اکلید لر  
تازبانت باشد ای خواجه دراز. تا سنك ای خواجه لسا  
اوله. یعنی استرسنك که ذلک اونزون اولوب سوزنك  
اوستون اوله. دست کونه دلمو هر جانب متان الوکی  
قیصه ایلله و هر جانب سکرمه. یعنی طمع و حرص اهل  
اوله. هر گرا قدری نباشد در جهان. هر کیمک که جهان  
قدری اولمیه. زنده مشمارش که هست از مردگان.  
اول کسه و دری عدا ایلله اولمشارد ندر. از قناعت  
هر گرا نبود نشان. هر کیمک که قناعتدن نشانی اولمیه  
کی توانکسان دشمال جهان. اول کسه مال جهان چن  
غنی ایله. یعنی قناعتی اولمیان کسه جهان مال لیل غنی  
اولمق ممکن دکلردیمک اولور. برعدوی خویش یابی  
چون ظفر. چونک کزود شمنك اوزره ظفر بولاسن.  
عفویش او زجر مشد مکرده. عفویش او کوکه کتور و

صوچندن کج. دایما میباش از حق ترسکار. دایم حق تعالیدن  
قورجی اول. باش نیز از رحمتش امیدوار. دخی اول خدانک  
رحمتدن امیدوار اول. با تواضع باش و خوکن با ادب.  
تواضع ایلله و ادبیلله خویله. صحبت پرهیزکاران می طلب.  
پرهیزکار لر ایلله مصاحب اولمق طلب ایلله. بزد باری جوی می  
آزار باش. حلم ایلله اول آزاری تزل ایلله. یعنی کسه آزار  
دل اتمه یا و اش اول. تا که کرد در هر هنر نام تو فاش. تا که سنك  
نامک هنر ایلله فاش اوله. هیچ تریا قند دنیا یان دهر. دهرک  
دانا لری یعنی بوزمانک علما سی برقی کی لرد. قاتل و نند جمله  
نادان جوهر. چهار زمره سی قاتل لرد زهر کی یعنی وجود  
مردم دانا تریا ق کی در. و مردم نادان زهر کی قاتلرد.  
مردم از تریا ق می باید نجات. انسان تر قانن نجات بولور.  
خود کسی از زهر کی باید حیات. برکسه خود زهر دن بولق  
چنی اولور. یعنی هیچ ممکن دکلردیمک اولور. صبر و علم و حلم  
توباع دلند. سنك علم و صبرک و حلمک کوکلک باغی درلر.  
حرص و بغض و کینه زهر قاتلند. حرص دخی بغض دخی کین  
بونلر زهر قاتل لرد. فخر جمله کارها نان داد نیست.  
جمله عمل لک خری و زبده سی اتمک ویرمکدر. یعنی فقرایه لله بر  
مقدار نشسته ایلله رعایت اتمکدر. در بروی دوستان بکشد نیست.  
ودخی دوست لک یوزینه قیر آچق در. کرحیه دانا باشی و اهل  
هنر. اگر اهل علم و اهل اولور کسه. خویش زهر نادان شو.



کند و کی بیند تو اضع ایله هزاران کتیل ایله عذایله  
تا کن تو اضع رفعت الله موجب عت بولوب رفیع القدره

### در بیان نشان نادانی میگوید

شده و خصلت مرد نادان نشان. ایکی خصلت احمق و  
جاهل آدمک نشاندند. صحبت صبیان و رغبت بازمان  
صبیان ایله مصاحبا و ملق و عورتار. رغبت ایلمک بویکی  
نشنه لرحاقت و نادانلق نشاندند. اگر خلق بویک مبتلا د

### در بیان بد زنده گانی میگوید

ناخوشی در زندگانی او لید. در لکده ناخوشلق ای اوغل.  
مرد را در خوی بر کردد برین. بد خوی اولان کسه ده ظا  
اولسه کر زیرا بد خویلق تا خوشلقدر. برامز خویلو کشی هیچ  
خوشلق کور مسه کر کرد. آنکه نبود مرورا فعل نکو. اول  
مکسه که آنک فعل نکوسی یعنی ایو عملی اولیه. مرده می دانست  
بنود زنده او. او کمش بل سن آنی که او دردی دکلد. هر که  
گوید با تو عیبت در حضور. هر کیمکه سکا عیبوی حصنورده  
یعنی ظاهره خلق ایچده سوبلیه. میناید رهاست از ظلمت  
بنود. اول مکسه ظلماتن روشنلقه سکا یول کوسترد.  
مرت اهر کس که باشد رهنمای. هر کیمکه سکا رهنمای یعنی یول  
کوسترچی اولدی. شکر او می باید آوردن بجای. اول کس  
شکر فی برینه کتور مک کرک یعنی اول مکسته نک ایلمکتی بلمک  
کر کرد. هر خرد مندان عالم را شناس. عالمک عاقل لری اول

مکسه لری امله و بل. خلق نیکو شر نیکو تر لباس. خلق  
وحیا غایت زیبا و ابولیا سدر. حال خود را از دو کس پنهان  
مدار. کند و حالکی ایکی مکسه دن کر لو طومه یعنی صقلیه  
از طبیب حاذق و از یار غار. طبیب حاذق دن و یار غار دن  
تا صواب کار برینی سر بسر. اشکده تا کم باشدن باشه ضوا  
کور سن خطا کور می سن یعنی مر اسیه جمله خطا سن اولر غی  
استرسک. بر مراد خود مکن کار ای پسر. کند و مراد اولر غی  
ایش اتمه ای اوغل. ناتوانی بازمان صحبت مجری. تا قادر  
ایسک عورتلویله صحبت طلب اتمه یعنی مصاحبا و لوبالفت  
اتم. راز خود را نیز با ایشان مکوی. و کند و راز کی دخی  
آنله سوبلیه. آنکه اندر شرح باشد ناپسند. اول نشنه  
شرح شریف ده ناپسند اوله یعنی نامعقول اوله. گرد آن هرگز  
مکرد ای هوشمند. آنک اطرافنده هر طولند ای عاقل.  
هر چه را کرد ست حق بر تو حرام. هر نه که حق تعالی سکا  
حرام اتمشدر. دور باش از وی که باشی نیک نام. آن دن  
ایراق اول تا کم نیک نام اولاسن. چونکه بگشاید در رود  
خدای. چونکه حق تعالی بنصیب قیوسنی آچه. دل کشاده  
دارو تنگی کم نمای. قلبو کی کشاده طوب و طارلق کوسترمه  
زیرا حق تعالی زیا قدر. قوله تعالی إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَزَّاقُ  
ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ. تازه روی و خوش سخن باش ای  
ای. تازه و کولریوز لو و خوش سوز لو اول ای قرینداش.



تا بود نام تو در عالم سخی. تا سنگ نامك عالمه سخی اوله  
پر محو از دوه مرك ای بوالهوس. ای اهل هوس اولم غصه  
سخی جوق چكه. چونكه وقت آید نكرد پیش و پس چونكم  
وقت كله بر لحظه اول و بر لحظه صكره كلز. قوله تعالی  
إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِرُونَ  
دَلْزَعْلُ وَغَشَّ هَمِيشَه پاك دار. قلیوكنی غل و غشیدن دایما  
پاك طوب. تا توانی کینه برسینه مدار. تا قادر بسینك  
سینكه گینه طوبته. تکیه کم خواجه برگردار خویش.  
ای خواجه کند و عملو که تکیه اتمه یعنی عیادت که مغرور  
اوله. دلینه بر رحمت جبار خویش محتفالیك خسته  
کوکل تو یعنی جبار تکرینك رحمتدن امیدوار اولدیک  
اولود. بهرین چین ها خلق نکوست جمع نسنه لرگ  
غایت ایوسی ایو خلور. خلق خلق نیک را دارند دوست.  
خلق عالم حسن خلق صاحبی اولان کسه دوست طوترلر  
دو فروتن شو همیشه ای خلف. یوری الحق کوکلو اول  
ای ایوا و غلی کین بود آرایش اهل شرف. زیرا بود اهل  
شرفك آیشی. اهل شرف اولنرتق اضع ایله شرف بولور  
انکه باشند در کف شهوت اسیر. اول کسه که شهوت  
الذنه اسیر اوله. گرچه آزادست اورا بنده گیر. اگرچه  
آزاد اسیه ده ینه سن آنی قول طوبت زیرا هوای نفسیه  
تابع اولمغیاله اسیر بند شهوت اولوب نفس ماره سینه

اولمشدر. کو تو بینی ناکسی را دستگاه. اگر سن بر ناکسی که  
اقبالود ولته کوره سن. حاجت خود را از هرگز نخواه  
اول کشتی دن هرگز کند و حاجتی استمه. بردن ناکس قدم هرگز  
میر. ناکسك قیوسنه هرگز ایاغلی ایلمه. وربه بینی هم  
میرس از وی خبر. و اگر کوره سن ازین بر خبر صورمه. تا  
توانی کار ابله را مساز. تا قادر بسینك ابلهك آیشی تو  
کار فرمایش و کمر نواز. ایله اولان کسیه خدمت بیو  
اما جوق قلیو یوز و یرمه. ازد و کس برهیز کن ای هوشیار  
ایکی گسه دن برهیز ایله ای عاقل. تا نه بینی نکبتی از روک  
تا که روز کار دن بر نکبت کور میه. اولا از دشمن که او  
استیزه روست. اول اول دشمن که ستیزه یوز لو اوله  
وانگهی از صحبت نادان دوست. و ازین صکره احق دوستك  
مصاحب گفتن. خویش را از نزد دشمن دور دار.  
کندو که دشمنك یقین لغندن اراق طوبت. یعنی دشمنیه  
اوله. یا ننادن را خود مجبور دار. احق اولان یاری  
کندو کن اراق طوبت. ای پسر کم کوی با مردم درشت.  
ای اوغل خلق عالمه ایری سوزی از سویله یعنی خلقه کوچ  
کچك سوزی سویله. وربکوی با تو بنماید پشت. و اگر  
سویلیجك اولور سك جمله سی سندن یوز چوپرب ارقه  
کوسترد لر. بهرین خلق میدانی گراست. غایتده ایو  
خلق مکدر بلور میسن. انکه داد انصاف و انصافی نخوا



اولدركه كندوسي انصاف اوزره اولري وخلقده انصاف  
 مرجا امدى يعنى خالقه توجه تمام ايله توكل ايدوب خلقة  
 التجا و تمنا امدى ديمكه چون حديث خوب گويي باقية  
 چونكه فقير خوب سوز سويليه سن به بود زاننش كه يو  
 شاني حريز يكراندن كه حريز كيدور سن زيرا الكلة  
 الطيبة صدقة بيور مشلدر خشم خوردن پيشه هر  
 سرور است خشم بومتق يعنى خشم ترك اتمك هر سرور  
 صنعتيدر تلخ باشد و زشكر شيرين ترست آجي اولد  
 لكن سكردن دخی ز ياره طئلودر يعنى غضبي كچه آجدر  
 و كوجدر اما سكردن لذيزدر هر كه بامردم نساند نه  
 جهان هر كيمكه جهانده انسانله برخوشجه درك امدى  
 زيركاني تلخ داردي كمان اولكسه نك جهانده درلكي  
 آجي اولور انكه شوخت و ندر دشمنيز اولكسه  
 كست اخدر و دخی او تا نمدر يعنى حيا سي يوقدر دانكه  
 اونا پاك فاده ست اي غريز بلكه اولكسه مادرندن  
 ناپاك طوغشدر اي غريز از ملامت تا بمان درامان  
 تا كم ملاه متدن امين اولوق استرايسك باش دائيم  
 هميشين با صالحان دايما صالحا ايله هميشين اول زيرا  
 صلحا ايله مصاحبا ولان اصلا ملامت اولمز الله تعا  
 جمله مزي صالحا ايله حشر ايله امين بحرمة سيد المرسلين  
 در بيان چند خصلت كه خوارى آورد

چند خصلت آورد خوارى بروى برنجه خصلت وارد  
 آدمك يوزينه خوارى كودر با تو كويم كرهي كوي بكوي  
 سكا ديوريريم اگر سويليه ديريسك اولان باشد كه  
 مانند كس اولد اولدركه شك كى مرد ناخواند شود  
 مهمان كس آدم بلا دعوة بر كسند قوتلو غنه وارمق  
 خوار لغه سيب در هر كه مهمان كسى ناخواند شد  
 هر كيمكه دعوت سز بر كسيه قوتق اولري نزد مردم خوار و  
 زار و رانده شد خلق قنده خوار اولري و زار اولري  
 و سوزلش يعنى غيبت سز اولري ديكران باشد كه ناداني  
 رود برد خي بودركه بر جاهل و احمق وارور گتند ايله خانه  
 مردى شود بر مردك خانه سنده كتند اولور يعنى شول  
 مرد نادان كه بر كسند اوينه مسافر لغه وارم هم يينه  
 شوق شويله و بونى بويله ايدوك ديو حكومت ايدد بود خي  
 خور لغه باعث در كار كردن بر حديث آن دو مرد اول اكي  
 گسند سوزيله ايش ايلمك بود خي خوار لغه سبب در  
 از سر جملد دايم در نبرد دايما جمل او جند غوغا و  
 جنگ اتمك اوزره در هر كه بنشيند بر دست صدور هر  
 يكسه كه اولولرك اوست طرفنه كچوب او قوردي يا او توره  
 كرهر خوارى برويش و پرنست اولكسند يوزينه  
 خوارلى كلوسيه بعيد كلد نيست جمعي را جو بر قول  
 تو كوش بر جمعيتك كه قولاي نسنده اولميه يعنى سوزوك



دکلمه ل. صد سخن گزایدت يك را مکوش. اگر خاطر که  
 یوز در لوسوز دخی کلور سه برینی دخی سوبیکه دقت ایله  
 حاجت خود را نخواه از دشمنان. کدو حاجت کی دشمنان  
 استمه. زین بتو خاری نباشد در جهان. بودند بتو جهان  
 خوارلق اولمز. از فرومایه مراد خود مجوی. الحی لصللو  
 گسه دن کدوم را کی طلبا یله. تا نیاید مر ترا خوار ی بروی  
 ناکه سکا و سنک یوزو که خوارلق کلیمه. باذن و کودک  
 مکی. بازی هلا. عورت ایله و کوچک اوغلا ن ایله او یون  
 او نیامه. تا نکودی خوار و زار و مبتلا. تا کیم خوار و  
 زار و مبتلا اولمایم. یعنی تا کم خلق ایچده رغبت سز لکه  
 مبتلا اولمیه سن دیک اولور **در بیان شش چیزی که بکار آید**  
 در جهان شش چیزی آید بکار. جهانده آلتی نسته وارد  
 ایسته یرد. اوله یار و طعام خوشکوار. اوله یار و دخی  
 طبیعت سیکی طعام. خوش بود یار موافق در جهان.  
 موافق یا جهانده خوشدرد. باز مخدوم کی باشد مهربان  
 و کرو بر مخدوم یعنی اوغل که مونس و مهربان اوله. غایت  
 ایسته یرد. هر سخن کور است کوی و درست. هر سوز که  
 سن آفی صاغ و طوغری سول لک. به زدنیاز آنکه دروی  
 نفع تست. یکه درد نیادن که سکا آنده نفع و اردر.  
 آنچه از دانست عالم در بهاش. اول نسته که آنکه بها  
 اوجوز در. یعنی عالم خلق جمعی مالی آکا و یرسه لرینه

مکوش  
 صد سخن  
 گزایدت  
 يك را  
 بکار آید  
 در جهان  
 شش چیزی  
 آید بکار  
 جهانده  
 آلتی نسته  
 وارد  
 ایسته یرد  
 اوله یار و  
 طعام خوشکوار  
 اوله یار و  
 دخی طبیعت  
 سیکی طعام  
 خوش بود یار  
 موافق در جهان  
 موافق یا  
 جهانده خوشدرد  
 باز مخدوم کی  
 باشد مهربان  
 و کرو بر مخدوم  
 یعنی اوغل که  
 مونس و مهربان  
 اوله غایت  
 ایسته یرد  
 هر سخن کور است  
 کوی و درست  
 هر سوز که  
 سن آفی صاغ و  
 طوغری سول لک  
 به زدنیاز آنکه  
 دروی نفع تست  
 یکه درد نیادن  
 که سکا آنده  
 نفع و اردر  
 آنچه از دانست  
 عالم در بهاش  
 اول نسته که  
 آنکه بها اوجوز در  
 یعنی عالم  
 خلق جمعی مالی  
 آکا و یرسه  
 لرینه

تمام بهاشنی ویر ما مش اوله اول ندر. عقل کامل دان و  
 زان خرسند باش. عقل کامل بل و اندن فانع اول. یعنی  
 سکا معلوم اولسون که عالم بهاشنه اوجوز اولان نسته  
 عقل کامل در. اگر سنک عقل گامک و ارسنه قناعت ایله  
 غیری نسته استمه دیک اولور. دشمن خورانتاید داشت  
 دوست. حقک دشمنی اولان کسه دوست طوموت  
 لایق دکلد. باز گشت جمله چون آخر بدوست. جمله نک  
 باز گشتی یعنی جوعی آخرینه اکادر. یعنی خوتعالی یرد  
 زیر جمله خلق حضور حقه و راجقدر اگر محبت ماسو ایله  
 بولور سق و ای برزم حالیم. قوله تعا کل نفس ذائقة الموت  
 ثمر الکیا تر جعون. عیب گس با او نمی باید نمود. کسرنک  
 عیبی کدو کوسترمک کرگز. زانکه بنود هیچ لحنی غدود  
 آنکه که هیچ ات یوقدر که آنک غدودی اولمیه. یعنی بزرگی  
 اولمیه. از خدا خواه آنچه خواهی ای پسر. خدادن استه  
 اول نسته استرسن ای اوغل نیست در دست خلا یونفع  
 و ضر. مخلوقک الله ضرر و فایده یوقدر. زیرا مانع و معطی  
 الله در. بندکانز نیست ناصر جزاله. قول الله هیه الهدن  
 غیری یرد محی یوقدر. یاری از وی خواه و از غیری خواه. یاری  
 اندن رجا ایله غیرین استمه. آنکه از قهر خدا ترسرسی  
 اول کسه خدا نک قهرندن زیاده قورقوسی اوله. بی تخان  
 توسند از وی هر کسی. شکسز جمله خلق اندن قورقور.

غدود غده نک جمعی در  
 غده بزمفا سته در آن  
 لجه اولور زیرا هم آنست اولور



از بدی گفتی زبان را هر که بست. یاریش بیکدیگر هر کیمه دینی  
با غلری. کرد شیطان لعین را زبردست. شیطان لعین  
زبردست ایلری. یعنی زبون ایلری دیک اولور. فافهم  
در بیان پنج چیزی که از پنج کسی بیاند آن میگویند  
کسی نباید پنج چیز از پنج کسی. بشر که سه دن بشنسته  
بولزمسه. یاد گیر از ناصح خود این نفس کیند و ناصح کیند  
بوفسفی یعنی بوسوزی کوکله طوت یعنی اوتمه. یعنی پیش  
اول که دنیا ده بشنسته وارد بشد و در طایفه ده بولمز  
دیک اولور. نیست اولد وستی اندر ملوک. اولاد پادشاهلرد  
دوستلق یوقدر. این سخن باور کن از اهل سلوک. بوسوزی  
اهل سلوک استیروب آنان. سفله را با مروت تنگری.  
اصلی الحی بر کسبه مروت ایله نظر ایله. یعنی الحی اصلو  
کشی بر رحمت اتمه. هیچ بر خوبی نباید مهتری. هیچ بر بخوی  
اولوق بولمسه کر کرد. هر که بر مال کسان دارد حسد.  
هر کیمه غیری کسه کرک مالنه حسد ایلیه. بوی رحمت  
برد ما غش کی رسد. رحمت رایی سی اول کسنگ دماغته  
چن ایر شور. یعنی حسد رحمت بولم دکل بلکه رحمت رایی  
دخی اشتر دیکرد. آنکه کز ابست و میگوید فروغ. اول  
کسه که کز ابد ویلان سویلر. نیست اورا در وفاداری  
فروغ. اول کسنگ وفادار لکه فروغ یوقدر. یعنی کز اب  
اولان کشینگ وفادار لغی یوقدر. اول ثوابدن محرومرد.

عهدن وفا اتمک ایله عزت و حرمتی یوقدر دیک اولور.  
در بیان سه کاری که موجب سعادت است  
هر که سه کار عادت باشدش. هر کیمه که اوچ در لوکار  
یعنی عمل عادت او ملش اوله. در جهان بخت و سعادت باشد  
جهانده اگا بخت و سعادت یار او ملش اولور. تاتق انی خیر  
بی منت کند. تا قادر ایسه خیری منتنر ایله اعمال خسته  
اشلرم دیومنت اتمیه. زیرا منت اعمالی باطل ایله. نه خوی  
جل جلاله کلا بخیندنه بیور. وَلَا تَبْطُلُوا صَدَقَاتِكُمْ يَا مَعْ  
وَاللَّادِينَ. خویش را مستوجب رحمت کند. کدوزینی  
مستوجب ایلیه. یعنی اعمالنده بر او منت اتمیه تا کم الله تعالی  
رحمتی اگا واجب اوله. دایما کریند او عیب کسان.  
اگر اول کسه دایما خلق عالمه عین کور رسه. در مروت  
هیچ نکشاید زبان. هیچ اول کسه ملامت ایچون کسان.  
آچیز کسنگ عین یوزینه اور میوب ملامت اتمیه دیک  
هر که ایسی بر اه ناصواب. هر کسه که ناصواب یعنی  
خطا لویولده کوره سن. سر بر اهش آرتا یایی ثواب.  
اول کسنگ باشی یوله کتور تا کم ثواب بولاسن. یعنی شرع  
شریف مطابق عمللره سوق ایدوب راه مستقیم یلدیرمک  
ایله ثواب بولاسن دیک اولور. زحمت خود را ز مردم دو  
دار. کدوز حمت کی خلقتن ایراغ طوت یعنی خلق عالمه  
زحمت ویرجک ایش اتمه. بار خود بر کسی میفکن زینهار.



کندیو کوکی صفتن کسینک اوزرینه برقمه یعنی زحمت ویر  
**در بیان رستگاری میگوید**

گرهی خواهی که باشی رستگار. اگر استرسک که قورتلش  
اولاسن. رومگردان ایدر ادراسه کار. ای قورنداش  
اوج علمدن یوزد و ندرمه. اولادیدن بود حکم قضاست.  
اولا حق تعالی نیک قضاسی حکمی کورمگرد یعنی حکم قضایه  
راضی اولی. بعد از آن جستن بجان و دل رضاست. اندن  
صکره جان و کوکل ایله حق تعالی نیک رضاسن طلب ایلمک  
چلیست سیوم دور بودن از جفا. او چنجی نه در جفا دنه  
ایراق اولی. هر که این دارد بود اهل وفا. هر کیمه کم بلوچ  
عمل وارد در اول مسه وفا اهل در. هر که دارد دانش و عقلا  
تمیز. هر کیمه علم و عقل تمیز طوبه. جز برای حق نبخشند  
هیچ چیز. حق تعالی غیری ایچون نسته بخشند. یعنی عاقل و  
عالم و صاحب تمیز اولان کسه هیچ بر کسیه برشی ویرن  
الا الله ایچون ویرد. صدقه کالوده کردد بارها. بر صدقه  
یرایله قریشق اوله. کی بود آن خیر مقبول خدا. اول خیر حق  
مقبول خدا اولور. یعنی ریا ایله ویریلن صدقه حضور حقده  
مقبول دکلدردیمک اولور. کر عمل خالص نباشد همچو زر.  
اگر عمل التون کی خالص اولیه. قلب رانا قد نیارد در نظر  
قلب اولان نسته صراف نظره کتور من. یعنی صراف قلبه  
اعتبار اتمردیمکد. تا توانک باشی اندر روزگار. تا که روزگار

تا قدر صرف  
معنا شده در

غنی اولی استرسک. نفس را از آرزوها دور دار.  
نفسی آرزو لردن ایراق طوبت. یعنی نفسک هوا سنه تابع  
**در بیان کرامتهای حق میگوید**

چار چیزست از کرامتهای حق. درت نسته حق تعالی  
حضرت تباریک کرمارندند. یاد دارش چون زمین گیری سبق  
اوله درت نسته خاطر که طوبت اگر بندن سبق طوبت رسک  
یعنی او کرمک استرسک. اولاً صدق زیانت در سخن.  
اولاً بریسی سوزده لسانک صدق در. یعنی بیان سوز  
سویلیمک در. بعد از آن حفظ امانت فهم کن. آندن صگره  
امانت حفظ ایلمک در فهم ایله. پس سخا هست از کرامات  
اله. بوندن صکره سخا دخی حق تعالی نیک کرمارندند. فضل  
حق دان کر نظرداری نگاه. فضل حق بل نظر وکی اگر حرامه  
باقدن صقلیه بلورسک. تا توانی دور باش از سود خوار.  
اگر قادره سیک سود خوار لقدن ایراق اول. زانکه هست  
از دشمنان کرد کار. اندن او توری که سود خوار لکر کرد کار  
دشمنارندند. قوله تعا یا ایها الذین آمنوا کما کلو الریا  
أضعافاً مضاعفةً واتقوا الله لعلکم تفلحون.  
بیشتر مردم هر که رازت کرد فاش. هر کیمه خلق او کنده سنک  
سترکی فاش ایلدی. همدم آن ایله و باطل میباش. اول ایله  
باطل اوله همدی اوله. که باشد مانع عشر و زکاة. هر کیمه عشر  
وزکاتی منع ایدر یی در. یعنی مالینک زکاتی و پادشاهینک عشرتی ویرمزد در.

سود خوار  
معنا شده در



و آنکه غافل و اربکدار صلوت و اول که صلواتی عاقل و کرمی  
 قلعه یعنی نمازی حضور و خشوع علیه قلب غفلت ایله چوره دله  
 اولور. بر حذر باش از چنان کس زینهار. آنچنین کسیه دن  
 زینهار حذر اوزره اول. تا نباشی در جهان بسیار زار. تا کم  
 جهانده چوق را رو گریان اولمیه سن. غایت ایله حذر کرد.  
 در گذران چار خصلت زینهار. صیقین اولد رت خصلت  
 کجوب ترک ایله. تا نشوز مرترا بسیار نمان. تا که نار جهتم  
 چوق یا فتمیه. یعنی اول خصال اربعه سنده و ارسیه ترک ایله  
 تا کم عذاب ناردن خلاص اولاسی و عکله حوقا صغیر ویره بفضل  
**در بیان ترک غضب میگویند**

لذت عورت اگر باید بدهد. اگر دهره سکا عمر از تنی گرسنه  
 باشد ایم بر خدای خشم و قهر. دایما خشم و قهر نه خدای  
 اول. چون نکردند خلق یا خوی تو راست. چونکه خلق  
 سنک خوی که راست و مناسب اولمیا لر. یعنی طبعی موافقت  
 امیه لر. که بخوی مومنان ساز عداست. اگر خلق  
 خوی نه متابعت و موافقت آید سنک رواد و مناسب  
 زانچه حاصل نیست دل خرسند دار. اول سنه دن که  
 حاصل یوقدر قلبی خوش شود طوط مراد حاصل اولما غنه  
 الم چکه. گوشه دل را جانب این پندار. جان قولا غنی بوسید  
 جانبته طوط. یعنی بونصیحتی جان قولا غیله دکه دیک اولور  
 ای برادر تکیه بر دولت مکن. ای قوندان دولت دنیا به تکیه

یعنی دولته طینه. یاد گیر از ناصح خود یک سخن. کند  
 ناصح کن بر سوز در خاطر کرده طوت. سود نکد کر گیری از  
 قضا. قضا دن اگر چهر سکه. قورتلش نیرغایده سی یوقدر  
 هر چه می آید بران می ده رضا. هر نه که کله انکار رضا ویر یعنی  
 الله دن کلن قضا به راضی اول زیر الحسکه فایده سی یوقدر  
 هر که او باد وستان یک دل بود. هر گیمکه دوستلر ایله  
 کوکل بر لکی اندی. جمله مقصود دلش حاصل بود.  
 آنک جمله کوکلی مرادی حاصل اولدی. در جهان دانی  
 که کرد و معتبر. بلور میسن معتبر اولان کمد. آنکه بنود  
 هیچ بالمش از خطر. اول کسیه در که آنک هیچ خطر دن  
 قور قوسی اولمیه. یعنی قضا الله راضی اوله دیکد  
 کم کند با کس و فاین روز کار. بوز کار کسیه وفا  
 ایلمز. جور دارد نیستش یا مهر کار. جور طوتر هیچ  
 محبت ایله ایشی یوقدر. آنکه با تور و زعم بود ست یار.  
 اول کسیه که سنک ایله غم کوندند یار اولدی آیری.  
 روز شادی هم پر سن زینهار. شادی کونده دخی اول  
 کسیه اونتمیوب حالی صورت و دوستلر اتمک کرکن  
 البته لازمدر. روز نعمت کو پیردازی بکس. اگر نعمت کونده  
 بر کسیه محبت آیدوب و برایک اتمش اولدن و امتزاج اتمش  
 اولسن. روز محبت با شدت فیرا درس. اول کسیه دخی سکا  
 محبت کوندند فیرا درس اولور. چون بیاید دولتی از مستغنا



چون مستعانند بر دولت بولاسن. یعنی حق تعالی سکا  
چونکم دولت ویره. اندران دولت میراز دوستان.  
اول دولت ایچند دوستلردن کسکه. مرتزاهر کسکه یارغم بود.  
هرککه سکاغم کوشده یاریدی. چون رسد شادی همو همدم بود.  
چون که شاد یلغده ایرشه سن ینه اول کسه ستنک ایلله یار.  
ترک اتمک کرکدر. زیرا اسکی دوستی ترک اتمک بی وفا لکدر.

### در بیان کسب معرفت میگویند

معرفت حاصل کن ای جان پیر. معرفت حاصل ایلله ای آنا  
تا بیا بی از حدای خود خبر. تا کم کنو خدا کرد خبر بولاسن.  
زیرا معرفت سر کسه حق تعالی بیلمن. هرککه عارف شد خدای  
خویش را. هرککه کنو خدا سنی عارف اولری یعنی پیلجی اولری.  
درفنا بید بقای خویش را اول کسه کنو بقا سنی قیا ایچند  
گورر. یعنی فنا فی الله ایلله بقا باللهه واصل اولری دیک اولری.  
هرککه اورا معرفت حاصل نشد. هرکیمکه اگامعرفت حاصل اولری  
هیچ بامقصود خود واصل نشد. اول کسه هیچ کنو مقصود  
واصل اولری. هرککه او عارف بشند زنده نیست. هرکیمکه  
او عارف اولمیه اول کسه زنده دکلدر. قرب حق را لایق وار  
زنده نیست. حقه یقین اولمغه قابل ولایق دکلدر. سبب  
حق معرفت در نفس خود را چون تو بشناسی هلا. چونکه  
سن کنو نفسو کی استکار بولاسن واکلیه سن حق تعالی را  
برانی با عطا حق تعالی حضرتی خدی بلور واکلر عطا ایلله یعنی

حق تعالی نیک و احدا نیستی کنو فضل و احسان ایلله بولاسن.  
و امراک ایدرسن دیک اولری. قال رسول الله صلی  
علیه وسلم من عرف نفسه فقد عرف ربه. صدق رسول الله  
عارف آن باشد که باشد حق شناس. عارف اول کسه اولری  
حق شناس اولری. یعنی حق اکلایحی اولری. هرککه عارف نیست  
نبود جنس ناس. هرککه عارف دکلسه جنس ناس دکلدر.  
یعنی آدم دکلدر. هست عارف را بید مهر و وفا. عارف  
کو کلنده محبت واردر و دخی و وفا واردر. کار عارف جمله  
باشد با صفا. عارفک ایشی دایما صفا ایلله اولری زیرا جمله  
عملی صفا اوزره در. هرککه اورا معرفت بجست خدای  
هر گسیه کم حق تعالی معرفت احسان ایلله. غیر حق را در  
اونیست جای. آنک قلینده حقن غیرنک یری یوقدر یعنی  
هرگز آنک دروننده ماسوی محبتی یوقدر دیک اولری.  
نزد عارف نیست دنیا را قدر. عارف قشده دنیا نیک هیچ  
قدری یوقدر. یعنی عارفک دنیا یا اعتباری یوقدر. بلکه با خود  
نیستش هرگز نظر. بلکه عارف اولان کستنک کنو نظری  
یوقدر فته قالری که دنیا دنی به میل و اعتبار ایلله بو خود  
محالدر. معرفت فانی شدن در وی بود. معرفت کنو دن فانی  
اولمقدر یعنی بنلکی ترک اتمکدر. هرککه فانی نیست عارف  
کی بود. هرکیمکه فانی دکلدر عارف چن اولری. عارف از دینی و  
عقبی فارغست. عارف دنیا و عقبی دن فارغدر. یعنی یکی جهنا



تو ایلمشدر. زانجه باشد غیر مولا فارغست. آنکچونکم  
ماسوی اللهی فارغدر. همت عارف لقای حق بود. عارف  
اولانک همتی لقاء الله در. زانکه در خود فانی و مطلق بود.  
اول سبیدن که عارف گند و فانی و مطلقدر. باجه ماند این  
جهان گویم جواب. نیه بکر بوجمان دیو و یوب جواب و یوب  
آنکه بیند آدمی چیزی بخواب. آکا بکر که آدم او غلانی  
آنی واقع شده کوردر. زیرا بود دنیا همان بر خیال خوابیده است  
واقعده بر نشنه و کورسک بیدار او لیجی بر نشنه و کور مرت  
همان آکا بکر زرد. چون شوی بیدار از خواب ای عزیز. چونکه  
او یقودن او یا ندسن ای عزیز. حاصلی نبود ز خوابت هیچ چیز  
اول او یقودن سکا هیچ حاصل نشنه یوقدر. همچنان چون  
زنده افتاد و مرد. انجیلین در بر زنده که دوشتری و اولدی.  
هیچ چیزی از جهان با خود نبرد. هیچ جهانندن کند و سیله  
بر نشنه بله الوب کمندی. هر که بود ست کردار نکو هر کیله  
کم عملی بود در اخلاق حمیده سی و اردر. در ره عقی بود همرا  
او. عقیانولنده اولایو عمل آنک یولداشی اولور. این جهانرا  
چون زنی دان خوب روی. بوجمانی بر خوب یوزلو عورت کی  
بل. خویشرا آراید اند چشم شوی. کندوی ارک کوزینه  
یزه یوب زرب و زینت آیدر. مکر اتمک اتمکچون. مرد را می پند  
اندر کنار. اری قوجا غنده بسار یعنی عرض محبت انواع  
نعت ایله رعایتلر کوستدر. مکر و شیوه می نماید بی شمار.

حدس و نهایتش مکر و شیوه لکوستدر. چون بیاید خفته  
شویرانا کهان. چونکه ناکهان ادنی او یقوده بوله بی خبر کن  
بیجان سازد هلاکشن آن زمان. شبهه سزا اول زمانده  
اولدر لوشیوه لرایوب محبت لکوستدر و کاری امان و یرمیو  
هلاک آیدر هیچ مرحمت اتمدیکدر. در تو باد ای عزیز بر هیز.  
سنگ او زریکه اولسون ای پرهیز اولان عزیز. یعنی سکا نصیحت  
اولسون. کز چنین مکاره باشی بر حذر. که بو نجلین مکاره دن  
خدا و زره اولاسن. مکر و حیل سنه لکوستدر غفلت اتمیسن

### **در ورع میگوید**

در ورع ثابت قدم باش ای پسر. و رعدۀ ثابت قدم اول.  
ای اوغل. که همی خواهی که باشی معتبر. اگر استرسک که معتبر  
معتبر اولاسن. خانه و دین کرد آباد از ورع. دین خانه  
و رعدن آباد اولور. لیک می کیرد خرابی از طمع. لکن طمعون  
خرابلق طوتر. یعنی اهل طمعون دینی حراب اولور دیکدر.  
هر که از علم ورع کیرد سبق. هر کیله علم و ورعدن سبق طوته  
یعنی اهل علم و اهل ورع اولور. دور باید بودنش از غیر حق. اول  
مکسه ماسوی دن ایراق اولمق کمر کرد. ترسکاری از ورع  
پیدا شود. ترسکارلق یعنی اللهی قور قعلق و رعدن  
پیدا اولور. یعنی تقوی و رعدن ظاهر اولور دیکدر بر خوش  
بلک کرک. هر که باشد بی ورع رسوا شود. هر شول مکسه  
ورعی یوقدر اول مکسه رسوای اولور الله تعالی صلی و بر



باورع هر کس که خود را کرد راست هر کیم که ورع ایله کند  
 راست ایله دی جنبش و آرامش از بهر خداست آنکه حق  
 و سکوئی یعنی طور ماسی و گمتی حق تعالی حضرت تباریک رضای  
 ایچون اولور آنکه از حق دوستی دارد طمع اول کسه که  
 حق تعالی دن دوستلق طمعن طوتر در محبت کاذبند ان  
 بی ورع و رعنا ایه سن اول کسه محبت کاذب بل  
 زیر تقوی سز محبت الله محان دکلد و رعی اولین مدعی در

### در بیان تقوی میگوید

چیست تقوی ترك شهوات و حرام تقوی ندر شبهه لولی  
 و حرام اولان سننه لوی ترك اتمکد از لباس و از شراب و  
 از طعام لباسدن و شرابدن و طعامدن هر سننه که الله  
 حرام ایلمشدر انلری ترك ایلمک تقوی حقیقه بود هر چه افز  
 نست اگر باشد حلال هر نه که اکل و شربکره قدر کفایتدن  
 زیاده اولسه اگر حلال ایسده نزد اصحاب ورع باشد  
 و بال اصحاب ورع قتده اولوبالدر چون ورع شد یار  
 با علم و عمل چون که ورع علم عمل ایله یار اوله حسن اخلاص  
 بیاید بی خلل سنک حسن اخلاصک بی خلل اولمق کرکدر  
 یعنی عبادتکره خلوص و نزه اولوب بریا و ستمعه دن پاک  
 اولمق کرکدر قوله تعا ان اکرمکم عند الله اتقیکم الیه  
 ناکهان ایبنده کرکردی کناه ای قول اگر ناکهان بر کناه اگر  
 توبه کن در حال و عذر آن بخواه اول حال ایچنده همان توبه

ایله و عذره له چون کناه نقد آید در وجود چونکه وجود  
 کناه نقد اولدی یعنی صادر اولدی توبه نسیه ندارد هیچ  
 سود کلیمک زمانه توبه استم کرک دیمک هیچ فایده سی یوقد  
 مراد توبه اتمک ده تعجیل کرک آید و کئی اشعار در ذرا نایب  
 کا هلی کردن خطاست انا بنده کا هلاک اتمک خطا در بر  
 امید زنده کی کان بی وفاست زنده لك امید و نزه که اول  
 بی وفادر زیرا حیات دنیا نیک ثباتی و وفاسی یوقد همان دایما  
 توبه الدن قوماق کرکدر عجلوا بالتوبه قبل الموت دلمشدر

### در بیان خدمت کردن میگوید

تا قانی ای پسر خدمت کریں تا قادر اولدو بجه ای اوغل  
 خدمت اختیار ایله تا شود اسب مرادت زیر دین تا سنک  
 مراد که آتی ایرک التبه اوله یعنی مراد مرکبه ایر او زرینه سود  
 اولاسن بنده چون خدمت مردان کد بر قول کر چون  
 مرد لر خدمت اید یعنی اولیاء الله خدمت اید خدمت او  
 کیندر کردان کد اول کسیه کیندر کردان خدمت بحمله فحقوق  
 اکا خدمت ایدر لر بهر خدمت هر که بر بند میان خدمت  
 ایچون هر که بل بغلیه با شد از آفات دنیا در امان اول کسه  
 دنیا افتارندن امین اوله هر که پیش صالحان خدمت کند  
 هر کیم که صالحا و کده خدمت اید ایزدش باد دولت و عز  
 کند حق تعالی آتی دولت و حرمت او اید یعنی صلیای خدمت  
 ایدن کسه لری حق تعالی دولت و حرمت او ایدر دیک اولور



خادمان را هست در جنت مآب. خادمه جنته مقام  
 و مقروار در روز محشر حساب و بی عقاب. محشر کوفی  
 حساب سر و غذا سر اول مقامه داخل اولور. خادمان  
 باشند اخوانا شفیع. خادمه را خوانته قیامت کوفته  
 شفیع اولور. جای ایشان در جنان باشد رفیع. انلک  
 جنان ایچنده مکانی رفیع اولور. کوجه خادم عاصی و  
 مفسد بود. اگرچه خادم عاصی و مفسد ایسه دینه اول  
 حاله. بهتر از صد ممسک عابد بود. یوز غابد ممسکدن یکره  
 در. میدهد خادمی را مستعان. هر بر خادمه خوشتر  
 ویر. اجر مزد صایمان و قائمان. کونند صایم و کجه قائم  
 اولان کسه لک اجر فی و توانی ویر. هرکه خادم ستم  
 جانش میدهند. هر کیمک اولیا، الله خدمتی آید. اکاجا  
 ویرلر. هر ثواب غایبش میدهند. هر غازی ثواب ویرلر  
 زیرا اولیا، الله ذکر الله و توحید ایل مجاهده اوزه اولور  
 اجتهاد لوی فی سبیل الله غرا امتدن افضل اولور و غی  
 اولیجی اناره خدمت آیدنار دخی جهاد اکبر ثوابنه نایل  
 اولما لری مقرر در الله تعالی حضرت لری جمله موزه نصیب ایلید  
 بهر خدمت هرکه بر بندد مکر. هر کیمکه خدمت انلک ایچون  
 کمر با غلازه. از درخت معرفت یابد ثمر. معرفت اغا جنته  
 میش بولور. **در بیان مهمان داری میگویند**  
 ای برادر دار مهمان را عزیز. ای برادر مهمانی عزیز طوب

جنان بکسب الجنت  
 و بالفتح القلب والجنة  
 للمدینه ذات النجی  
 والتمناه مقام  
 الدین

تا بیای عزت از رحمت توینز. تا سندی رحمانن عزت توک  
 مؤمنی کوز داشت مهمانانکو. بر مؤمن که او قونوغی  
 ایو طوبه. یعنی خشنود ایلوب رعایت آید. حق  
 کشاید باب رحمت را بر او. حق تعالی رحمت قیوسی  
 آنک او رزینه آجه. هر که اشد طبع از مهمان ملول.  
 هر کیمکم طبیعتی قونوقدن ملول اوله. یعنی قونوق کلدو  
 استیه. از وی آزار د خدا و هر رسول. اندن حق تعالی  
 و هم رسولی آزار اولور. یعنی خشنود اولمزدیمک اولور.  
 بنده و کو خدمت مهمان کند. بر قول که قونوغه خدمت  
 ایلید. خویش را شایسته رحمان کند. کند و سنی اول  
 کسه رحمانه لایق آید. هرکه مهمان را بروی تانه دید  
 هر کیم که قونوغی کولریوزیله کوردی. یعنی برش صورت  
 گویستمدی. از خدا الطاف بی اندازه دید. خدادن  
 حساب سر لطف کوردی. یعنی اول کسیه حق تعالی زیاده  
 لطف را نسه کر کرد دیمک اولور. از تکلف دور باش  
 ای میزبان. تکلفدن ایراع اولای قونوق الی کسه  
 یعنی قونوغه ثقلت و یروب تکلیف ایلید. تا کرانی بنودت  
 از میهمان. تا که میهمانند و خیره ثقلت اولمیه. هست  
 مهمان از عطا های کریم. قونوق کریم الله عطا و احسان  
 هرکه زویننهان شود باشد لیم. هر کیمکم قونوقدن قیوب  
 کر لنه لیم اولور. یعنی غایت ایلد خور و حقیر اولور.



خیر بر خوان کشتی مهمان مشو بر کسنگ سفره سی و در  
خیر قوت اولمه یعنی لج آیدوب دخالک ایله زیرا  
هم قوت اولوب هم خانه صاحبنه گنزالک اتمک کستلور  
چون رسد مهمان ازو پنهان مشو چونکه مهمان ایشه  
اندر پنهان اولمه یعنی قوتن قجه هرکه مهمان اکرای  
میکند هرکه که مهمان اکرام آیدر گوششی در نیک نامی  
میکند این نام ایله آکلغه سعی اتمش اولور هرکه  
مهمانت بود از خاص و عام هرکه که خاص و عامدن  
سنگ قوتو عکدر پیش او می باید آوردن طعام  
آنک او کده طعام کتورمک کرکدر نان برده با جایعان  
بهر خدای آج اولنله الله ایچون اتمک ویر و قوتلری  
طوب تا دهندت در بهشت عدن جای تا سکا عدن  
جشنه مکان ویره لر باتن عوران که بخشد جامه  
اول مکسه که بر عریان مکسیه جامه با غسلیه یعنی بر  
قفتان کیدوره حق دهد او را از رحمت نامه حق اکا  
رحمت نامه سنی ویر یعنی حق تعالی آتی رحمتیلر لغار  
دیمک اولور هرکه نوبی بر تن عاری دهد هرکه بر مکسه بر  
عریان برن بر قفتان کیدرسه در دو عالم ایزدش یاری  
گنذ ایکی عالمه حق تعالی اول مکسیه یار یلق ایله کر بر  
آری حاجت محتاج را اگر بر محتاجک حاجتی بنور سنگ  
بر سر از اقبال یا بی تاج را باشک او نره اقبال و دولت تاجی

عود بضم العین  
 عریان معانیست  
 در

بولاسن هرکه باشد دولت بخیار هر کیمه کم دولت بخیار  
اوله خیر هرزه در نهان و آشکار گزولو آشکاره خیر قوت  
اوزره اولور یعنی ایما اعمال حسنه اش که مقید اولور دیکدر  
ای پسر هرگز خوار نان بخیل ای اوغل هرگز بخیلک اتمگنی  
یمه کم نشین در عمر بر خون بخیل عمرک ایچده بخیلک  
سفره سنه او تودمه مکر ضرورت ایله لازم کله از او تور  
نان ممسک جمله رنجست و عنا بخیلک اتمکی جمله رنجدر  
و عنادر می شود نان سخی جمله ضیا سخینگ اتمکی جمله  
وجوده ضیادر تا نخواست بخون کس مرو تا که سنی دعوت  
اتمیله لر گسنگ سفره سنه گمه و بی مردار چون کرکس  
مردار آرد نجه گر کس کده کی کتمه چشم نیکی از خسیس و  
دون مدار خسیس دن و دوزن ایلک امیدن طومه زیرا  
محالدر سقف او را هر توبی استون شمار آنک سقفی دکر  
عد ایله یعنی سن خسیس و دنی اولان مکسه لرک بنیاد لری  
خراب اولمش صای کرکی خیری توان از خود مبین اگر بر خیر  
که سن ایره سز آنی کدکدن کورمه یعنی بن خیر شلرم دیومغور  
اولمه هرچه بنی بیک بین و بد بین هر نه کورر سینی ایو کور  
ویر امر کورمه یعنی جمعی مخلوقاته ایونظر ایله بقی خوار کورمه  
اولور **در بیان حماقت میگوید**  
سه علامت دانکه در احمق بود بلکم احموده اوج علامت  
و اهره اول غافل زیاده حق بود اول غلامت اولد که



حق تعالی ذکر آمدن غافل در گفتن بسیار عادت  
باشند. اگرچه علامت بود که جوق سولگی اول گسه  
کند و عادت امتش اوله کاهلی اندر عبادت باشند.  
او چنانچه علامت بود که عبادت کاهل که اتمکی خوی امتش  
اوله ای پسر چون احق و جاهل مباش ای او غل  
احق و جاهل کی اوله یکدم از یاد خدا غافل مباش  
بر دم خدای ذکر آمدن غافل اولوب حالی و بطل اولمه  
هر که او از یاد حق غافل بود هر کیمکه حق تعالی ذکر آمدن  
غافل اولدیه از حماقت در ره باطل بود چاقیدن پال  
یوله کمتشدر هیچ از یاد حق کردن متاب هیچ از یاد  
حق کردن متاب هیچ ذکر حق کردن نکی بومکه یعنی یون  
دو ندرمه بهر وام آزاده را دامن متاب بور چون اولد  
آزاده نك اتکن چورمه یعنی فقرادن برینک سکا بورچی  
اولوب غایت نك دستکی سبی ایله اداء دین اید مردکی  
حاله اتکنه یا پشتوب قاضیه کیده لم دیورنجیده خاطر اتمه  
مکن یا غشله دگسه مهلت ویرترحم ایله دیمک اولور  
باطل را ای پسر کردن منه بر باطل شنیه ای او غل یون  
قومه نقد مردن از بهر کردن منه مرد لک نقدی هر  
کودن و اجمعه قومه قلب مرد ستر آله در لایق دکلر که  
ستر الله مخزن اولان قلبوکی باطل اولان عملره صرف اید  
بی معنی و بیهوده بر لره کوکل ویره اصلا مناسب دکلر

در قضای آسمانی دم مزن قضای آسمانی ده دم آورده  
یعنی قضا و قدر دن بحث اتمه هر کسی را پیش بینی کم مزن  
هر کسه که سندن زیاده کوره آنی هیچ آورده زیرا که  
سکا غلبه ایدر سه ضرر کور رسن دست خود را سوی  
ناحرم میار الوکی سن ناحرم جانبینه گورمه یعنی حرام  
شنیه ال اوز اتمه جانب مال یتیمان هم میان یتیم لک  
مالی جانبینه و خیال اوز اتمه تا توانی راز با همدم مگوی  
تا قادر ریسک راز کی همدمک سوبله گرتو باشی نیز با خود  
هم مگوی اگر سندن خی اولور سك کندو که بله دیمه تا کم  
سترک فاش اولمیه تا شوی آزاد و مقبل ای عزیز تا که آزاد  
وصاحب اقبال اولوق استر سك ای عزیز بی طمع می باش  
اگر داری تمیز بی طمع اول اگر عقل پاک و اریسه یعنی صبر  
طبعی نول ایله دیکدر هست فاسق را سه خصلت در نهاد  
فاسق اولان کسه نك طبیعتنه اوج خصلت وارد  
باشد اول درد دلش حبت فساد اول و فاسق قلبینه  
فسق اتمکه محبت وارد کار او از مردن خلق خداست  
انك ایشی دایما حق تعالی نك مخلوقنی برنجیده اتملر دور  
دارد خویش را از راه راست کند و سنی طوعری بولدن  
ایراق طوتمقدرد زیرا فسق صاحبی راه مستقیمدن چمن  
مقدرد در بیان علامت شقا میگوید  
هست ظاهر سه علامت در شقی اوج علامت شقی ده



ظاهر در. یعنی شقینک اوج نشانی وارد در. می خورد دلم  
حرام از اجاق. دایما احمق لغزند حرام بر. بی طهارت  
باشد و بیک. خیز. طهارت سزا اولور و وقت سزا یلغی  
اولور. یعنی زیاده غفلت در عبادت و قنارنده او یقوده.  
بولمغله سحر خیز که قدر قنا و لمیوب قوشلقاره دکن او بود  
دیکه اولور. همز اهل علم باشد در کریز. هر دخی اهل  
علم اولان کسی لردن قاجیجی اولور. زیرا فاسق عالمی سومر  
باطهارت باشد و پاک پیسته کن. طهارت ایله اولوپاک  
لکی عادت ایله. وز عذاب کور نیز اندیشه کن. و دخی  
عذاب بردن اندیشه ایله. یعنی قهر خدایند خوف ایله دیکه  
ای پسر مکریز از اهل علوم. ای اوغل اهل علوم در فحشه  
تاسورد مرتانار حجیم. تاکه سنی نارسموم یا قصبه  
زیر اهل علم خدمت ایند کسی حق تعالی جهتمه یا قز  
تا تو باشی هیچ کس را بد مگوی. تا دنیا ده صباغ اولدجه  
گسیه بر امرونا معقول سوبله. پیش مردم هر نکوی خود  
مکوی. خلق او گنده کند و ایلو کلی سوبله. مغفرت خواهی  
کوه بر زرمبند. مغفرت استرسک التون او زرمینه دو کم  
بغله. چون رسد همسان برویش درمبند. چونکه قونق  
کله آنک او زرمینه قیوبغله. یعنی قیو کی کشاده آید و  
مهمانکه قدر نک یتدو کی مقدار ضیافت و رعایت ایله د

در علامت بخیل میگوید

سه علامت ظاهر آید در بخیل. اوج علامت ظاهر در  
بخیلده. با تو کویم یاد گیرش ای خلیل. سکا دیو ویریم  
آنی خاطر که طوت ای دوست. اول از سائیلون ترسان  
بود. اولی بود که دلخیزدن خوف آید بی اولور. یعنی بند  
شی رجا آید دیو سائیلاری سومر لر. و ز برای جوع هم  
لردان بود. و آج قلور سم حالم نجه اولور دیو خستند  
دتریجی اولور. چون رسد در ره بخویش و آشنا چونکه  
یولده کیدر یکن حصینه و آشناسنه ایریشه یعنی راست  
کله. بگذرد چون باد کوید مرجا. یل کی کچر و مرجا دیو  
یعنی آشنا و اقربا بید یولده راست کلدو کز مانده بزه کیدلم  
دیکه قادر او لمیوب مرجا دیو بیل کی عجله ایله کچر.  
دیکه اولور. بنود آن مالش کسی آفایده. اول ما لك مکسیه  
فایده سی اولمز. کورسد با کس ز خوانش مایده. آنک خوند  
مکسیه مایده ایرشمر. یعنی کسی بخیلک سفره سندن طعا  
میک ممکن دکلرد. حاجت خود را بخواه ارزشت روی.  
لنزدو حاجت کی چرک و قوه یوز لو مکسه دن استمه. آنکه  
دارد خوب روی از وی بجوی. اولکه خوب یوز طوبرت.  
یعنی کولریوز لودر اندن طلب ایله که حاجتک روا اوله.

در علامت سخت دلی میگوید

سخت دل راسه علامت یافته. سخت دل اولان کسی  
اوج علامت بولدم. چون بدیدم روی از وی تافتم.



چونکه كوردم آنن يوز دونردم . يعني چونكه قتي كوكللي آدي  
 كوردم وانن رجوع اتم ديكدر . بر ضعيفان باشدش جور  
 ستم . ضعيفاره جور و ظلم ايدجي اولور . هر قناعت  
 بنودش بايش و كم . هر دخی آزه چوغه آنك قناعتی اولسه  
 كركد . موعظت هر چند كوي بيشتر . نقرسن اكا نصيحت  
 ايلسك . درد سختش نياید كاركر . آنك سخت اولاقليمه  
 كاكار اولسه كركد . يعني كوكللي قتي اولان كسه نصيحت تاثير  
 اتمسه كركد . مؤمن را با توجه افتاد كار . بر مؤمنان  
 چونك سنك ايله برايشتي دوشه . تا توانی حاجت اورا برادر  
 تافادرا ولدجه اوله مؤمنك حاجتي بوقار و كود . يعني چنانچه  
 بتور ديك اولور . حاجت خود را جز از سلطان نخواه .  
 كنز و حاجتي سلطان دن غيري كسه دن استمه . چون  
 بخواهي يافت از دربان خواه . چونكه بولوق استرسك مرادكي  
 دربان دن استمه سلطان دن استه كه اول مرادى اله كوتره  
 نفس در ترك هوا مسكين بود . نفس آرزوي ترك اتمكه مسكين  
 اولور . گوشمال نفس نادان اين بود . نفس نادانك گوشمالی بود  
 يعني هواي ترك ايلك نفسك قولاغنى بورد مقدر . چون دلت  
 بر ذكرك حق ايمین بود . چونك سنك قلبك حق تعالى ذكرا اتمك  
 اوزره ايمین اوله . نفسك اما هر ساكن بود . نفس اما  
 جكول ساكن ذكر حقيقه انست اتمك ايله نفس اما ساكن  
 اولوب روحه تابع اولمغيله ملكيت حاصل ايد ديك اولور

هر كه اورا نيكه بر صانع كند . هر كيمكه اوصافك صنعنه  
 نيكه ايره . يعني حق تعالى لك صنعنه طيانه . در جهان  
 بالقيه قانع بود . جهانده برلقه ايله قناعت ايدجي اولور  
 اكثا بر روزه هر روزه كن . هر كنده بر نصيبه قناعت ايله  
 و اكثا ايله . كننداري از خرد روزه كن . اگر كفايت مقدار  
 نسيه قادر دكل ايسك خرد دن در يوزه ايله . يعني حق تعالى  
 حضرت تيرينه يا الوارب نياز ايله . تا كيم سنك نصيبكي سكا  
 احسان ايله **در بيان كشتن نفس ميگويد**  
 نفس نتوان كشت الا با سه چيز . نفس اما هر اولور دمك  
 فابلد كلد الا اوج سننه ايله . چون بگويم ياد كير سن  
 اي عزيز . چونك سكا ديو ويرين خاطر كره طوت اي عزيز .  
 خنجر خاموشي و شمشير جوع . خاموشلق خنجر و دخی  
 آجلق قابلي بوايكي نفس قتل ايدد . نيره نتهاي و ترك جوع .  
 تنهالو نيره سي و دخی اويقوي ترك ايلك . يعني گوشه  
 وحدته كچه لر اينده صباحه دكن توحيد و ذكر ايله مشغول  
 اولوق بود دخی نفس اولور ديكدر . هر كرا بنود مرتب اين  
 سلاح . هر كيمكه بواوج سلاح مرتب اولما مشا و له  
 نفس او هر كيم يابد فلاح . آنك نفس هر كز فلاح بولمعي  
 اما ره لكرن قور كز ديكدر . چونكه دل بي ياد اله بود . چونكه  
 سنك قلبك الهی ذكر ايدجي اولميه . ديوماعون يار و هرا  
 هت بود . ملعون شيطان سنك هرا هك ويادك اولور .

هبع اويقوي مشغول  
 4



اهل دنیا را چو دیوار آیدش. اهل دنیا بی چونکه دیوار آیدش  
ایده بزیه. لقمه های جرب و شیرین بآیدش. آناره جرب و شیرین  
لقمه کر کرد. هر که او در بند سیم و زر شود. هر کیم که کومش  
والتون قید نه اوله. در عقوبت عاقبت مضطرب شود. عاقبت  
اولمسه عقوبتده رسوای اولسه کر کرد و غایت مضطرب اولسه  
کر کرد. آنکه بهر آخرت کارش بود. اولمسه که آنکه عملی  
آخرت ایچون اوله. از خدا تشریف بسیارش. خدادن آکا  
چوق تشریف اولور. یعنی حضور حقده عزت و شرفیت  
بولوب محترم اولور دیکرد. مال دنیا خاکسار نژاد همد.  
مال دنیا بی خاکسار لره ویردرلر. یعنی کرا طبیعت اولاناره  
ویردرلر. آخرت پر هیز کار نژاد همد. آخرتی پر هیز کار لره  
ویردرلر. هست شیطان ای برادر دشمنست. شیطان ای  
قوتداش سنک دشمنکرد. غل آتش هوا هدر اندر کردنت.  
سنک بویو که آتش دن ریخیر اولور و غنی استر. یعنی شیطان  
ملعونک مرادی سنک اهل طموا اولور و غنی آرزو اتمکدر ریخیر  
دشمنکرد. مدبری کوروی بدینا آورد. بر مدبری یعنی بر تخت  
گه اولیوز و فی دنیا طرفته کتوره. یعنی دنیا آرزو سنه میل  
ایلیه. بهره کی از عالم عقبی برد. عالم عقبی دن چین  
نصیبیا لتور. یعنی آخرت نعمتار دن آکا نصیب یوقدر.  
دیک اولور. ای پسر با یاد حق مشغول باش. ای اوغل  
ذکر حق ایله مشغول اول. و ز خلائق دور همچون غول باش.

و دخی خلافتدن غول کی راغ اول. یعنی خلقدن عزت ایله دیکرد.  
**در بیان قناعت میگوید**

فقر خود را پیش کسپید امکر. کند و فقر و کی کمسنک او کند  
اظهار ایله. محنت امروز را فردا امکن. بو کوکی محنتی  
یارن ایله زیر فقر دن شکایت ای دیجک قیامت گونسنک  
دخی محنته او غرسیندیمک اولور. مرترا انکس که فردا  
جان دهد. اولمسه که سکایارن روز قیامتده جان  
ویردر. مراد حق تعالی در. غم بخوار آخرت را یک نان دهد.  
غم میه آخرت سکا بر اتمک ویردر. همان توکل کر کرد. تا بکی  
چون مورد باشی ده کن. تا چینه دکن قرنجه کی دانه  
کنش اولاسن یعنی جمع مال آید سن. کرتو خردی فاقه را  
مردانه کنش. اگر سن مرد ایسیک فاقه مرد لرگی چک  
یعنی فقر و فاقه صبر ایروب تمسیه شکایت اتمک ایله  
مردانه اول متوکل اول دیک اولور. بر توکل گر بود فیروزیت  
اگر توکل اوزره سکا طفر میسر اولاجق اولور سه. یعنی توکلده نایب  
قدم اولور سنک. خود همد مانند مرغان روزیت. حق تعالی  
سنک نصیبیوکی ویررنه کم قوشلره ویردوکی کی. یعنی بلا  
سعی و کسب کار ز قوکی ویرر که قادر در. قوله تعالی  
وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا  
يَحْتَسِبُ وَمَنْ تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ هـ آلایه  
بر خدا اشکر بود مرد فقیر. فقیر کسنه خدایه شکر ایچکدر.



فطیر من مایه شیرین  
بشیرین و فطیر دیر

کرد هدی قوتش لب نان فطیر. اگر حق تعالی اگانان فطیر  
کنار ویره. یعنی حق تعالی فقیر و شاکر اولان قوللا رینه  
مایه شیرینش بر اتمک کنار جکی دخی ویرسه آنی قوت  
ایرینوب صبر و تحمل ایرد لر. نه یاده طلبا یدوب عربص اولم  
دیگر. خم مشویش تو انکر هجو طاق. غنی او کنده مکر کی  
بلوکی اکوب ایکی قات اوله. تا نگر دی یار با اهل نفاق.  
تا کم اهل نفاق ایله یار اولمیه سن. مروره رانام و نسک  
از خلق نیست. یولاری اولناره یعنی حق یولنه سلوک  
ایرلار خلقدن عار اتمک اولمز و نام قیدی دخی یوقدر.  
نفرتش از جام های دل نیست. و دخی یما لو خرقه کیمک  
نفور یوقدر. قوله تعالی یجا هیدون فی سبیل الله ولا یخاؤن  
لومة لایم. هر کرا ذوق نکونای بود. هر کیمک که ایونام  
قرنق ذوقی اوله. خاص شمارش که او عامی بود. اول  
کسه خاص عدد ایله که اول عامی در. کتر از دل فارغ از  
زینت بود. اگر سنک قلبوک یا پچنده. زینت و شهرت هوس  
ترک اتمل ینتی و <sup>بوی</sup> ~~بوی~~ کی هوای مرکب زینت بود.  
مرکب وزین هوای سنده چقن اولور. یعنی سن دنیا نیشلر  
اگر ترک ایلد و کسه. آبلر و ایر و ایوان آرزو سترن دخی  
یکرسن دیگر. مراد ترک هواد. روی دل چون از هوا بین  
تافتی. چونکه کوکل یوزنی هواد دن چورد. یعنی آرزوی  
نفسانی بی چونکه ترک اتمک. بعد از آن هی دان که حق را یافتی.

آنن صکره بل که حق یولدر. زیرا مادامکه هوای ترک  
اتمسن و صالح حق میسر دکلد. هر که او از حرص دنیا دله شد.  
هر کیمک حصدن دنیا صاحبی اولدی. بی مکان از وی خدا یزار شد.  
شبهه سز خدا آنن یزار اولدی. چون شتر مرغی شناس  
این نفس را. بونفسی سن دوه قوشی کی قیاس ایله. نه کشد  
بارونه پتر دبر هوای. نه یوک کو تر مک ممکن در و نه هوایه  
او چو ممکن در. کبر پر کو پیش کویداشترم. اگر اول نفس  
اتما ریه هوایه اوچ دیسک بن دوه ین هیچ دوه او چو  
دیو جواب ویرر. ورنه یی پارس بکی بد طایتم. و اگر آنک ناو زینه  
یوک قوسک بن طایرین یعنی قوشن دیو جواب ویرر نه  
عالم ملکوتی پروان اتمک همت ایرد. و نه عبادت یوکنی کتور  
تحمل ایرد. دایما حیلدن غیری هیچ برایشی یوقدره دله اولور.  
چون درخت زهر مکنش لکشت. اغزا غاچی کی  
رنکی لکشت و زیبادر. لیک طمش تلخ و بویش ناخوش.  
اما آنک طعمی آجی و رایحه سی ناخوشدر. کربطاعت  
خوانیش سستی کد. اگر سن آنی طاعته تکلیف ایرد سن  
سست لک ایرد. لیکن اندر معصیت جستی گند.  
اما معصیت اشملکه جستلک و جایک لک ایرد. نفسک  
حالی بودر. نفس را آن به که در زندان کتی. نفسی اول  
یکدر که زندان ایرد سن یعنی حبس ایرد سن. هر چه فرماید  
خلاف آن کتی. هر نه کم امر ایرد سه آنک خلاف ایرد.



نیست در مانتی بخرجوع و عطرش. آنک در مانی بوقدر  
 آچقندن و صوسر لقتن غیری. تاکه سازی رام اند  
 طاعتش. تاکه طاعت اتمک کز و که آنی رام ایده سن  
 چون شتر در ره درای و بار کشت. دوه کی بوله و قطار  
 کل و یول کویز. بار طاعت بر در جبار کشت. طاعت یوکی  
 جبار الله قیوسنه چک. بار این در را بجان باید  
 کشید. بوقیونک یوکی جانیه چک کز کرد. ورنه  
 همچون سک زبان باید کشید. یخسه کلب کی لسان  
 چک کز کرد. یعنی طریق حقده عبادت یوکی جانیه چک  
 بدینه رایشله زحمت و بر سه یلکدن یوز لمش کلب  
 کی دلی طشره جبار صارقش اولور. ~~هر که~~ امل چک  
 قوله تعا. مَثَلُ الْكَلْبِ اَنْ تَحْمِلَ عَلَيْهِ يَلْهَثْ اَوْ تَتْرُكْ  
يَلْهَثْ ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِ اسْتِه  
هر که او کزدن کشت این بارها. هر کیمکه بویو کلردن بویو  
 چکر یعنی عبادت یوکنه بویون اورمز. باشد از نفرین  
 برو انبارها. اول کسه یه نفرین انبار اولور. یعنی عبا  
 اتمدن اعراض اتمک ایله لعنه مستحق اولور دیکدن. کرده  
 بار امانت را قبول. امانت یوکی قبول ایلش ایدوک  
 از کشیدن پس نباید شد ملول. امری اول یوکی چکدن  
 ملول اولمق کز کسن. زیرا عالم از لره حضرت آدم علیها  
 امانتی بویته آلدی و قبول ایلدی پس اول زماندن جمله موزه

پیوده  
 ۴

اول امانتی حفظ اتمک در عهد اولندی. امری نزد خا  
 امانتی حفظ اتمک سعی اتمک لارمند. روز اول چون فضولی کرده.  
 اولکی کونده یعنی الست برکم کونته فضولک اتمش ایدوک  
 آن فضولی از جمولی کرده. دخی اول فضول لغی غایت ایلجه  
 احمق لکردن اتمش ایدوک. زیرا اول بار امانت کم کوکلر و بر لوطا  
 آنی کوتر مک قادر اولمیش اتدیلر. سن بونجیلین بر عظیم یوکی  
 اختیار و کیمکه بویو که ایدوک. لازمه که زیاده سعی ایدوب  
 اول امانته خیانتک ظهور اتمیه. قوله تعالی انا عرضنا  
الامانة علی السموات والارض والجبال فابین ان يحملنها  
اشفقن منها وحملها الانسان انه كان ظلوما جهولا  
 امری خذر اوزره اولمق کز کرد. جنبشی کن ای پسر کاهل مباح  
 ای اوغل بر جنبش ایله یعنی حرکت ایله کاهل اولمه. یعنی خدانک  
 امر شریفه اطاعت ایدوب عبادت و طاعت و جت و چاپک  
 اول. چون بلی گفتی بتن تبیل مباح. چونکه اولره بلی دیدن  
 ایدی شمدیکی تن ایله تبیل اولمه. جد و سعی ایله دیکدر. قوله تعا  
الست برکم قالوا بلی شهدنا. هر که اندر طاعتش کسلان بود. هر  
 اول کسه که طاعت کسلان اوزره اولدی. یعنی کاهلک  
 اوزره اولدی. حاصلش کراهی و خذلان بود. حاصل ایدوک  
 او کمسنده هان کمر اهلک در و خذلانده یعنی رسوا ایلک در  
 الله تعالی صفلیه نمه و کرم. وقت طاعت تیز و چون باد باشد  
 الله تعا حضرتک طاعتی وقتی کلیمک تیز و اول یل کی توقف



و ذهبه کار جهان آزاد باش. و درخی جمله جهان اشرافی  
ترک ایدوب آزاد اول. راه بر خوفست دزدان در کین.  
یول بر خوفند و او غریب کمینند در. هر وی بهتر که ما  
در زمین. هر و لك یكد که یوا و ذره قل سیتی. یعنی طریقی  
حقده تور قولو یوللر و اهر. و شیاطین رهزنلر در دایما  
مکرو حیل ایدوب سنی راه مستقیمدن اضلال اتمک سعی  
اقدام ایدوب. امدی بوفانی دنیا نك بقوشنه مغرور اولو  
بطلال اولما دن سلوک ایدوب قطع منازل اتمک اولی در.  
منزلت دورست و بارت بر کران. سنك منزلت ایراق  
ویوکول زباده آغز. گوششی کن پسر محمان از دیگران.  
بر گوششی ایله غیر یلدرن کرو قالمه. یعنی عبادت شروع ایدوب  
قدم همتی ایلر و قوصکه یه قالمه. هر که در ره از کران باران  
بود. هر کیم لکه یولده یوکی آغز لردن اولری. هر دمش از دیده  
خون باران بود. هر دم اول مکسه نك کوز نرن قان یغور  
کی یعنی عشه کر کرد. لاشه داری سبک کن بار خویش.  
بر لاشه طوتوسن یوکو کی بیی ایله. یعنی وجود لضعیف  
آغز یوکه تحمل یوقدر. کناهی خوف ایله دیمک اولور.  
و نه هر ره سخت بیی کار خویش. یوخسه کند و ایشکله  
سختلک کوروب یولره زحمت چکرسن. چیست بارت  
جیفه دنیا عدون. سنك یوکک نه درد نیای دونك  
جیفه سیدر. گزنی او کرده. خود را زبوق. که آنک

آردنجه کندو کی زبون ایلمش سن یعنی حریص اولوب بچاره  
اولمش سن دیکدر. کرچه اینجا هست در ره خفتنت.  
اگرچه یو جای رحلده سن او یومک استرسن هیچ خوف  
اتمرسن. هیچ رحمت نیست بر جان و تن. هیچ سنك  
اصلا جانو که و تنو که مرحتك یوقدر. زیرا یول او زرنه  
او یقوا و یومک محصنا کند و جانینه رحمت اتمیوب هیچ  
اسر کمک در در بیان ترک ریاست میگوید سرحیه  
آرایی بدستاری پسر. باشکی دستار ایله آرایش ایدوب  
ای او غل نیلرسن. تا توانی دل بدست آرای پسر. تا کم  
اگر قادر ایسك بر کوکل اله کتور. یعنی قادر اولر غیکه  
اقدام ایدوب بر مؤمنك کوکلنی خوش ایدوب تسلی خاطر  
ایله دیله در. تا نگیری ترک عز و مال و جاه. تا که سن دنیا به  
اگر عز و جاه و مال ترکی اتمی سن. یعنی دولتی ترک اتمی سن  
از همه بر سر نیایی چون کلاه. کلاه کی مکسنه لر و لبا  
اونره اولامرسن یعنی سرتاج اولامرسن. نیست مرغی خوشتر  
آراستی. کشتی کند و سنی آرایش ایدوب شهرت اتمک  
ارلك دکدر. قصد جان کرد آن او آراستی تن.  
اولک تنه آرایش ایلری. کند و جاننه قصد ایلمش  
اولری. نیست در تن بهتر از تقوی لباس. تنه لباس  
ایوسی تقوی لباسی در. یعنی تقوا دن بهتر بدنگه لباس  
اولمزد دیکدر. در تکلف مرد را نبود اساس. تکلف نه



مرد اولان کسیه اساس یوقدر یعنی بنیاد یوقدر هر که او  
در بنیاد را یش بود هر کیمکه آرایش و شهرت قید نه اولری  
در جهان فرزند آسایش بود جهانده صفا و راحت  
او غلامی در عاقبت جز نام را دی نبود ش عاقبت اول  
مکسیه نام را دلقدن غیری نسته یوقدر بهر و از عیش و  
شادی بنود ش عیش و شادی دین اگا نصیب یوقدر یعنی  
دنیا لذتیکه آلوده اولوب مغرور اولان کسیه آخرت اهلان  
بهر یوقدر دیک اولور خود ستایی پیشه شیطان بود  
کنز و سن مدح ایلک شیطان ایشی در هر که خود را کم  
زند مردان بود هر کیمکه کنز و یا شغه طوته یعنی قصور  
بله ادا و در گفت شیطان من ز آدم بهترم شیطان  
ایتدی بن آدم یکر کم یعنی بن آدم مرت افضل دیدی  
تاقیامت کشت ملعون لاجرم تاقیامت دکن محصله  
ملعون اولری از تواضع خاک مردم می شود  
تواضع و طیارق ایشان اولور نار و نور از سر کشتی  
کرمی شود نار و نور سر کشتی که اولور یعنی محو اولور  
رانده شد ابلیس از مستکبری ابلیس علیه اللعنه استکبار  
او توری درگاه حق دین سورتمش اولری که مشهور در  
گشت مقبول آدم از مستغفری حضرت آدم علیه السلام  
استغفار نین او توری مقبول اولری که مشهور در  
بو محله تفصیل احوال ممکن در لکن احتیاج یوقدر

شد عزیز آدم چواستغفار کرد چونکه آدم علیه السلام  
استغفار ایلری عزیز اولری خوار شد شیطان چواستکبار  
کرد چونکه شیطان علیه اللعنه استکبار ایلری خوار  
حقیر اولری دانه پست افتد زبرد سستش کنند دانه  
الحق دوشتری زبرد ست ایلر یعنی آل او زره طوط  
رعایت ایلر خسته چون سیر کشت پستش کنند  
چونکه خسته یوقار و باش چکر آنی پست ایلر یعنی  
اوراق ایلر خوب یا مال ایلر زبرد ینلمش در که  
من تواضع رفعا لله و من کبر و ضعه الله در صفتی کر کرد  
**حزب بیان ابله میگوید**

چار چیز آمد نشان ابله درت نسته ابله لکه نشا  
باتو کویم تابیا بی اهی سکا دیو و یویم تا کیم اکا هلاک بوله  
یعنی خردار اولان عیب خود آنکه نه بیند در جهان اول  
کسه که جهانده کنز و عیبی کور میه باشد اندر جستن  
عیب کسان غیری کسه لک عیبی جست و جوابلیه  
بر نشان بود تخم بخل اندر دل خود کاشتن بخل تخم  
کنز و قلبنده احمک یعنی بخل اولور و آنکه امید سخاوت  
داشتن و اندر صکره سخاوت امید طومق یعنی بر  
حد ذاتی بخل ایکن ینه حق تعالین اهل سخاوت اند که  
احسانی بکادخی ایدر دیو امید طومق بود خی ایلک نشانی  
زیرا محالدر هر که خلق از خلق او خوشنود نیست هر کیم



خلقك خلقته خستود دكلرد. هیچ قدرش بر در  
 معبود نیست. هیچ اول مکسه نك قدری یوقدر معبود  
 قیوسنده بر نشان دخی بود. هر که او را پیشه بر خوی  
 بود. هر اول مکسه که بر خویق عادت او ملش اوله در  
 کار او پیوسته بر روی بود. دایما اول مکسه ایشی بر روی  
 یعنی حرکت یوز لو لکدر. خوی بد بر تن بلای جان بود.  
 کشینك وجود نده بر امر خوی جانینه بلادر. مردم بد  
 خونه از انسان بود. بر امر خویلو مکسه انسان نوعندن  
 دکلرد. بخل شاخی از درخت دوزخست. بخل بر شاخه  
 جهنم اغا جلدن. وان بخیلک از سگان مسلخست.  
 ودخی اول بخیلک سلاح خانه کلبلندن بر کل عقود  
 روی جنت را کجا بیند بخیل. جنت یوزنی تخن کورود.  
 بخیل اولان مکسه یعنی هیچ کوره مز. پشه افتاده  
 اندر پای پیل بر سوری سکل در پیلک ایاغی آله دو  
 یعنی بخیل روز خستده سوری سکلون دخی لیلدر جنت  
 یوزن کوهره قنده قالدی. باش از بخل بخیلون بر کران  
 بخیل لکل بخلدن بر کران اول یعنی کرو دوت ویا نلرینه  
 یقین وارم. تا ناشی از شمار بلهان. تا ابله لار شماردن  
 اولمیش یعنی بخل عملی اتمه کز تا کم تا کم آنلر کروهندن  
 وزمر سندن اولمیه سنر زیر اغایت بر امر خصلتد.

در بیان رهایابی از مشقت

سران گذار مسکنه در  
 کاف عریض فنیله  
 نوبی قرآن در

از بلا تارسته ناشی ای عزیز. بلا دن تا کم قوت ملش اولو استر  
 ای عزیز یعنی ای غریبی کنی. باز باید داشتن دست اند و چیز  
 الوکی ایکی نشنه دن کیر و طوق کر کسن. روتود ست  
 از نفس و دنیا باز دار. یوری والوکی نفس و دنیا دن چکوب  
 اراق اول نابلا ها نباشد با تو کار. تا کم دنیا بلالرنیک ایله  
 ایشی اولمیه یعنی بلالره او غرامین دیکلد. و بر بحر صو  
 از کردی مبتلا. و اگر هر صرح ایله مبتلا اولدولت  
 ایسه. با تو آوردن هر سو صد بلا. هر جانبدن سکا یعنی  
 اوزر و که یوزدر لو بلا یوز کورد یعنی بلالره مبتلا اولور  
 آنکه نفرش هیچ نبود در میان. اول مکسنک کم کمر نه نقد  
 ابقه سی اولمیه. هر کجا باشد بود اندر امان. هر نه جانبد  
 اولورسه اول مکسه امیرد. نفس و دنیا رها کن ای پسر.  
 ای اوغل نفس و دنیا یی ترک ایله. تا برستی از بلا و از خطر.  
 امدی تا کم بلا و خطر دن قوت تو لاسن زیر نفسه اوتم خطای  
 از وفات دشمنان شادی مکی. دشمنلرک وفات اندوکنه  
 اولمیه یعنی سوخته زیر آدینه باقی دکلسن سدرخی اولسک کورلد.  
 از کسی پیش کسی اری مکی. مکسنک او کندن بر مکسه دن زار دیک  
 ایله. با قناعت سازد ایم ای پسر. دایما قناعت ایدیحی اول  
 ای اوغل. کرحیه هیچ از فقر نبود تلخ تر. اگر چه فقر دن بر  
 اچنسته یوقدد. اماینه صبر بیه فقره قناعت اختیار  
 ایملک اولی و انفعدد. هر سحر بر خیز و استغفار کن. هر سحر



و قنده قالق و استغفار ايله . فرصتی اکنون که داری  
کار کن . بر فرصت که شدی طوتر سن این ايله . یعنی  
اولمزدن اقل عمل آخرت ايله دیک اولور . همنشین  
خویش را غیبت مکن . کند و همنشینی غیبت ايله دم ايله  
غیر شیطان بر کسی لعنت مکن . شیطان دن غیری کسیه  
لعنت ايله . چون رسد هر روز در عالم جدید . چونکه  
عالمه هر یکی کون ابریشته . از کاهان توبه می باید کرد  
کنا هر دن توبه اتمک کرد . هر که در شب خواب غریبان می کند  
هر کجای که ايله غریبان او یقوا و یور . او نصیب خویش را  
نقصان می کند . اول کسیه کند و نصیبه نقصان آید  
بول غریبان هم فقیری آورد . غریبان بولد حی فقیر لک کتور  
آنزه بسیار پیری آورد . چوق غصه پیر لک کتور  
در جنابت بد بود خوردن طعام . جنابت ايله طعام  
یرامزد . ناپسند است این بنزد خاص و عام . بوعمل  
خاص و عام قنده نامعقولور . ریزه و نان را میفکن  
زیر پا . اتمک خرده سنی ایاق آلتنه برقه . کرهی خواهی  
تو نعمت از خدا . اگر سن خدا نعمت طلب آید رسک . شب  
مزن جاروب هرگز خانه در . گیمه ايله هرگز او ایچینه  
شیر که آورده . خاک بر ویرا هم منه در زورده . دخی  
سوپر که قیوار دینه قومه . کو بخوانی آت و امت رانیا  
اگر بایاکی و ناکی آد لریله او قویه سن . یعنی پیر و مادر یکی

آدمه چاغه سین . نعمت حق بر تو میگرد و حرام  
حق تعالینک نعمتی سکا حرام اولور . کر بهر جوی کنی  
دن دان خلال . اگر هر جوب ايله دشکی خلال لیه سین  
بینوی کردی و افی در و بال . بینوا اولور سن و وبال  
دو شر سن . زیرا هر جوب ايله دش قشدر مق هم وبالدر  
و هم مهرت فقر در . دست را هرگز جاک و کل مشونی  
الوکی هرگز طپراق و بالچی ايله یومه . از برای دست  
شستن آب جوی . ال یومقدن او توری صوطک ايله  
هرگز اندر استان در منشی . هرگز قیواسکینه او توره  
کم شود روزی بگردار چنین . بو نخلین عل ایل نصیب  
اکسلور . تکیه کم کن نیز بر پهلودری . و دخی قبول  
پهلوسنه چوق طیانوب طور کجی اولمه . باش  
دایم از چنین خصلت بری . دایما بو نخلین خصلتدن  
بری اول . کر خلا جا کر طهارت میکنی . اگر خلا ایچینه  
طهارت آید سن یعنی بدست آله سن . وقت خود را  
دانکه غارت میکنی . بلکه کند و قوتوکی غارت ایلرک  
جامه مرادرتن نشاید و ختن . بدن او زرنه ایکن  
جامه دممک لایق دکلر . باید از مردان ادب آموختن .  
مرد لردن ادب او کر نمک کر کرد . کر بدامن پال ساری  
روی خویش . اگر کند و اتمک ايله یوزوکی پال آیدوب سله  
روزیت کم کرد ای درویش بیش . ای درویش سنک



نصيبك زياده اكسك اولور. ديزر و بازار و بيرون آي  
 زود. بازاره كج كيدوب كير و تركه بازار دده طشه كل.  
 زانكه از رفتن نيابي هيچ سود. آنكي چون كه هيچ بازار.  
 كتمكند فائده بولا منسن. نيك بنود كر كشي از دم چراغ.  
 ايود كلدر اكر دم ايله چراغ سويندر سن يعني اوقت  
 سه مده دود چراغ اينده ماغ. چراغك دوتوتنه دعاغه  
 كتمكه بول و يرميه سن. يعني زياده صفتق كرل كم موم  
 دوتونيك رايحه سي و ماغكه ايرشميه. كم زن اندر  
 ريش شانه مشترك. صفا لكه اشتراك او زهره طراق  
 اوهره. آنكه خاصر آن تو باشد خوشتر ك. اول كه سكا  
 مخصوص اول خوشتر قدر. يعني اولي كدر كه صفا لطراغي  
 كندو كه مخصوص قلوب كخسه ايله اشتراك او زهره اولمقد  
 صفتق كر كدر. از كدايان ياره ها و نان محز. كر الود  
 اتمك ياره لريتي امله. زانكه حي ايد فقيري اي سسر.  
 آنكي چون كه اعا و غل فقير لك كتور. دود كن از خانه تار  
 عنكبوت. عنكبوت تاريبي يعني او رجهك يواستي خاين  
 ايراع ايله. با ستر اندر ماندنش نقصان قوت. زير امله  
 قالماسندن قوت و نصيبه نقصان اولور موجب فقر  
 خرچا بيرون زانداغ مكن. خرچي انداره دن طشه  
 امله. ريش خشك خوشتر تانه مكن. كندو قوروش  
 اولان ياره كي تانه ايله. دست بر سر كرا شدت تنكي مكن

اگر سكا دست بر سر اوله. يعني وسعتك اوله تنكلك ايله.  
 چون تور هواري بره كنكي مكن. چونكه سن بوله كيد چي  
 لنكلك ايله يعني اغشوق لك ايله زياده همت ايله ديكد.

### در بيان صبر ميگويد

تاشوي در روزگار از صابران. تا كم روزگار هره صابر  
 زهره سندن اولمق استرسك. رومكن از ديدن سختي كرن  
 يوري و امر سختك كور مدت كنار اوله. يعني اگر صابر لرد  
 اولمق استرسك محنت و مشقت كور مرن قچه. قوله تعا  
 ان الله يحب الصابرين. كوترش سازي تور و اندر ياره.  
 اگر ياره يوزو كي ترش ايلوب ملول اولاسن. خوشتر  
 از صابران منبر هلا. كندو صلا ظاهرده صابر لردت  
 عد ايله. در بلا وقتي كه صابر نيستي. بلا وقتنده كه صابر  
 اولميه سن. نزد اهل صدق شاكر نيستي. اهل صدق  
 اولنار قنده شاكر دكلسن. كر نباشد خراز در و نشيت  
 اگر سنك در و يشنگ ايله فخر اولميه. كي با اهل فقر نباشد  
 خوشيت. اهل فقر يله سنك چي حصيلغك اولور.  
 يعني آشنا لقايد مرسن ديمك اولور. گروهه چيري  
 بفرمان با شدت. اگر جميع اشيا ده الله تعالى نيك فرما  
 او زهره اولاسن. حرمت از خدمت فراوان با شدت.  
 سنك حرمتك خدمتدن زياده اولور. يعني خد ايجد  
 اتمك ايله سنك حرمت و عزتك خوقنده زياره اولور.



بنده از خدمت بعقبی میرسد. قول اولان کسه خدمت  
عقبی بر ایرشور. لیک از خدمت بمولی میرسد. اما آخر  
مولی بر ایرشور. حرمت در خدمت آرام دلست.  
خدمته سنك حرمتك كوكل آرا مید. هر که خدمت  
کرد مرد مقبلست. هر گیک خدمت انتری اول مرد مقبل  
یعنی اقبال صاحبی بدیدك اولور. گر بخردی ای پسر کرد  
خلاف. ای اوغل اگر خلاف اطرفنی طولنیه سن یعنی  
حر تعالینك امر شریفیه مخالف حرکت اتمیه سن.  
انگهی زیند ترا در صبرلاف. اندن صکره بکجا صبر ایدم  
دیولاف اتمك بر اشور. کره می داری فرحرا انتظار.  
اگر سن فرح اولمغه منتظر ایسك. در بالا نبود بصیرت  
هیچ کار. بلا یه صبر اتمك ایله سنك ایشك یوقود.  
یعنی اگر جو قناد نیاده فرحیت امیر نه ایسك صابر لور  
اولما مش اولور سن دیمك اولور. **در بیان تجرید میگوید.**  
کره صفای بایرت تجریدستو. اگر سکا بر صفا کرک ایسه  
تجرید حاصل ایله. کر خرد داری ز اهل دیدر شو. اگر عقل  
طو ترسك یعنی عقلاک و اریسه نظر اهلندن اول.  
ترك دعوی هست تجرید ای پسر. ای اوغل دعوی ای ترك  
اتمك در تجرید. فهم کن معنی. تفرید ای پسر. فهم  
ایله ای اوغل تفریدك معناسنی تا کم بایسن تفرید نیه  
اصل تجریدت وداع شهوتست. سنك تجریدك

اصلی شهوت و دواع اتمك. بلكه كلی انقطاع لذتست  
انقطاع لذت در بالكلی. یعنی بالكلیه لذت دنیوی و د  
الچکور بمنقطع اولمغه. کرد هی یکبار شهوت را طلاق  
اگر بر او غردن شهوته طلاق ویره سن یعنی کم ترك  
ایلیه سن. آن زمان کردی تو در تفرید طاق. همان سن  
اول زمان تفریده طاق اولك یعنی بی نظیر اولر و ك  
اول مرتبه کم اقراند بولمندی میكده. کر تو بریدی موجودات  
امید. اگر سن موجودات دن امید کی قطع ایله سن. دانكه  
از تفرید کردی مستفید. معلومك اولسونكه تفرید دن سن  
افاده ایتك یعنی فایده لنده دیمكه. اعتمادت چون بر حق بود.  
امد چونكه سنك اعتمادك حق اوزره اولدی ایسه.  
آن دم تفرید جان مطلوب بود. اولد مده سکا تفرید جا  
مطلوبه. ترك دنیا کن برای آخرت. آخرت ایچون دنیای ترك  
ایله. وزین برکن لباس آخرت. ودخی برنگدن فاخر لیا  
یوقار وچك یعنی چقر. گریبایی ز سعادت این مقام. اگر بو  
مقامی سعادت دن بولاسن یعنی سعادت سکا یا را اولمغل سب  
اولوب مقام تفرید واصل اولاسن. صاحب تجرید باستی  
والسلام. تجرید مقامنه دخی واصل اولوب صاحب تجرید  
تفرید اولر و ك والتم. کر ز عقبی دست شوی بمرحمت.  
اگر الله ایچون عقبی دخی ترك ایدوب الیویه سن. دانكه  
از تفرید کیونرت سبق. بلكه تفرید مقامندن دخی سبقت



ایلمش اولدک. دو حجة شود ایم فرد باش. یوری دایم حجة و  
فرد اول. تا به فرق نشینی کرد باش. تا که هر عالم خلفینک باشی  
اوزره او تور من استرسد عیار اول. کرده گبر و عجب و خود را  
مکه. عجب و گزوه خود را یلغک اطرفنی طولنه. قد خود نشینا  
هر جای مکرده. کند و قدر کی انکه و هر جاییه گمه. یعنی هر جای اوله  
هر که کرد کوره. انگشت کرد. هر کیمکه بر مغنی کور و که اوردی  
یعنی بایستی. جامه از دودش سیاه و زشت گشت. جامه  
آنک دؤنزدن سیاه و چرک اولدی. آنکه با عطار می کرد دفر  
اول کسه که عطار قرب اولدی. او همی بایر زبوی خوش  
نصیب. اول کسه خوش رایحه دن نصیب بولور. یعنی عطره  
یقین اولان کسه رایحه طویه دن بهره مند و بهره یاب اولد  
دیکدن. بوییده حضرت شیخ نکه غریبی وارده فافهم.  
هنشین صالحان باش ای پسر. ای اوغل صالحه ایله همنشین اول  
هر جبر از فاسقان باش ای پسر. هر فاسقلردن ایراق اول ای اوغل  
جانب ظالم مکن میل ای عزیز. ظالمک جانینه میل ایله ای عزیز  
ودکنی کردی از ان خیل ای عزیز. و اگر میل ایده اولور سک  
ای عزیز سنده اول زمره دن اولمش اولور سین. زیرا کشتی آخرته  
سود و کی ایله حشر اولور. روز اهل ظالم بکریز ای فقیه. یوری  
اهل ظلمدن قاج ای فقیه. تا سوزی آتش تیز سعیر. تا کم  
سعیر لو جهتمک تیز اولان آتشنده یا نمیه سن. زیرا اهل ظلم  
اهل نادر. صحب ظالم بسان آتشت. طالمک صحبتی

آتش کی دور. زانکه خلق آزار و تنه سرکشست. آنکچی نک  
خلق انجید می در و درک یوز لود و و معانت در.  
از حضور صالحان صالح شوی. صالح لک حضور  
صالح اولور سن. و نشینی بایران طالح شوی.  
و اگر بر اثر لایله او بود رسک طالح اولور سن.  
هر که او با صالحان همدم شود. هر کیمکه صالحه ایله یا  
و همدم اوله. در حرم خاص حق محرم شود. حق تعالی  
حرم خاصینه محرم اولور. ای پسر مگذا در راه شرع را.  
ای اوغل شریعت یولینی الدن قومه. اصل یایی کر بکری  
فرع را. اگر فرعی طوتر سک اصل بولور سن. از شریعت  
کر بهیرون قدم. اگر شریعت دن طشره قدم قویجت  
اولور سک. در ضلالت افتی و ریح و الم. ضلالت  
ریح و المله دوشدک یعنی دوشرسند یک اولور. هر که  
در راه ضلالت میرود. هر کیمکه ضلالت بولینه کیده  
از جهالت در بطالت میرود. جهالت دن بطالت کید  
حق طلب و زکار باطل دور باش. حق طلب ایله و دخی  
باطل ایشان ایراق اول. در سخا و مدح مشهور باش.  
سخا و مردم مکره مشهور اول. هر که نکریند صراط  
مستقیم. هر کیمکه صراط مستقیم اختیار اتمدی.  
در عذاب آخرت باشد مقیم. آخرت غذا بنده مقیم  
مؤید اولور. در ره شیطان وزن گام ای اخی.



شیطان یولنده بر آدم یوروم ای قنداش. نانگردی  
 خوار و بدنام ای اخی. تا کم خوار و بدنام اولمیه سن ای قنداش  
 هر که در راه حقیقت سالگست. هر کیمکه حقیقت یولنده  
 سلوک ایدرچی در. روز و شب خائف ز قهر مالگست. کیمکه  
 گویند مالک الله قهر نزن خوف ایدرچی در. برخلاف  
 نفس کن کار ای پسر. نفسک خلا فی اوزره ایش ایلایه ای وغل  
 نانیفتی خوار بر خوار ای پسر. تا کم خوار اوزره خوار اولمیه  
 ای اوغل. **در بیان کرامتهای حق میگوید**  
 چار چیز از کرامتهای حق. درت نشنه حق تعالینک  
 کرم نزن. مقبلست آنکس که گیرد این سبق. مقبل در  
 شول کسه که بوسبقی طوئری بودر سی او قودی بلری دیک  
 اولور. اول آن باشد که باشد است کوی. اول اولور که  
 طوغری سوز لو اوله یلان سویلگی اولمیه. بر کرم بودر.  
 با سخای نفس باشد تاز روی. سخای نفسیله تازه یوز لو اوله  
 یعنی سخی و کولریوز لو اوله. ایکینجی کرامت بودر. بعد از آن حفظ  
 امانت باشدش. انن صکره امانت حفظ ایدرچی اولور که  
 او چنجیسی بودر. هم نظر پاک از خیانت باشدش. و هم  
 خیانتدن نظری پاک ایلک کرک. دردنجیسی بودر امری  
 بودرت خصلت هر کیمده وارایسه اول کرامت اهلیدر.  
 هر گرا حق داده باشد این جهان. هر کیم که حق تعالی بو  
 درت خصلتی ویرمش اوله. باشد آن کس مؤمن و پرهیزکار.

اول کسنه مؤمن و پرهیزکار اولور. یعنی صالح و متدین  
 اولور دیکدر. **در بیان دوست ناپایدار میگوید**  
 دوست اگر باشد زیان کار ای پسر. ای اوغل اگر دوست  
 زیان اولاجی اولور سه. روطع بردار زان دوست ای  
 پسر. یودی اولد دوستدن طبعی قالدای اوغل. یعنی اگر  
 بردوستک سکا ضرری اوله آنجلین دوستدن ایراق اول  
 هر که میگوید بر بیهای تو فاش. هر کیم که سنک یرامن لقلرو کنی  
 فاش ایلیم. دوست شمار و بدو هدم میباش. دوست  
 عدایله و آنکله هدم اوله. دوستی هرگز مکن با باده خوار  
 باده خوار اولان کسه ایلهر که دوستاق ایلله. از چنان  
 کس خوشی راد و در دار. بو نجلین کسه کزدن کزدوکی ایراق  
 طوت. منع میگوید منع زکاة. بر منع که اول زکاتی  
 منع ایلیم یعنی ویرمیه. دور از وی باش تا داری جهاد.  
 آندن ایراق اول تا کم جهاد طوت بر سن یعنی جهاد ایلله که اکا  
 یقین اولمیه سن. دور از آن یاری خواهد از تو سود.  
 ایراق اول شول یار دن که. سندن فایده استیه. کرسر خود  
 در قدمهای تو سود. اگر اول کسه سنک ایا غلک با شرفیوب  
 یوز سور مرن سوده اولوب آیشور سه ده. ای پسر از سود  
 خواران دور باش. ای اوغل را با خوار لردن ایراق اول. یعنی  
 انرا الاله ایلله. خصم ایشان شرخدا یوزر پاش  
 نور باش اولان خدا اتارک یعنی را خوار لک خصمی در



آنکه از مردم همی گیرد ربا. اول کسی که خلوت را بطوته یعنی  
اصتی آله. زینهار آورد آنکس که مرچبا. زینهار آنکه مرچبا  
ایروپ سورلیسن. بر سر بالین بیمار آن کدز خسته لول  
احوالی صور مغه و ایریحی اول. زانکه هست این سنت خیر  
البشر. آنکس که بوصفت خیر البشر استی در. یعنی  
الله رسولی محمد مصطفی نذ صلی الله تعالی علیه وسلم عادی  
ایری. تا توانی نشسته بر سیراب کن. تا قاد رسید بر صوف  
آدمی صوف بر سیراب ایله. در مجالس خدمت اصحاب کن.  
اصحابه یعنی مصاحبه مجلسه خدمت ایله صدق. خاطر  
ایقامه در باب نیز. بیتیملک خاطر لریخی بر خوشه  
اکله یعنی نشی ایله. تا ترا پیوسته حق دارد عزیز. تا کم  
الله تعالی دخی عزت و طوته. چون شود کربان بیتیملک هان.  
اگر بریتیم ناکهان کربان اولوب اغلیه. عرش خود در جنب  
آمد آن زمان. حق تعالی نیک عرشی اول زمان جنبه  
امدی معلوم اولدی بریتیم اغلیه الله تعالی نیک عرشی در  
ایمیش. چون بیتیملک کسی کربان کند. چونکم بریتیم بر کسه  
اغلاوه. مالک اندر آتش بریان کند. جهنم مالکی آنی  
الله امر ایله آتش بچند بریان اید. آنکه خندان بریتیم خسته  
اول کسی که بر خسته دل بیتیملک کولور بر خندان آنکس  
ایده. باز یا بد جت در بسته را. قیوسی بغلانش اولان  
آچق بوله. هر که اسارت کند فاش ای پسر. هر کیمیک سنک

اسرار کی فاش ایله ای اوغل. از چنان کس دور بابت  
ای پسر. آنکس که سنک دین ایراغ اولای اوغل. یعنی  
انلک یاشنه و ارمه دیکله. در جوانی داری پیران عزیز.  
ای کشتی بیکلک وقتند پیر لری عزیز طوط یعنی رعایت  
ایدیجی اول. تا غیر دیکران باشی تو نیز. تا سندخی عزیز  
اولاسن غیر لری قتنده. باضعیفان کن بخشایی رواست.  
اگر ضعیفان و زنه بخشایش ایدیجی اولان لا یقدر که بوله  
للاسن. کین زسیرتهای خوب اولیاست. زبیر ابو  
اولیا نیک خوب سیرتار نند. بر سر سیر عی خوار هر کس طعام  
اصلا طوق اولور برینه طعام میه. تا نمد دیرت دل  
ای غلام. تا کم سنک کوسکده قلبک اولمیوب در می قلب  
آی اوغل. علت مردم زبیر خوار بود. مردمک علی خوف  
اولور. خوردن بر تخم بیمار بود. چوقیک بیمار لک تخم  
اولور. توبه بد خو کجا حکم بود. بد خوا و لنلک توبه سیخی  
اولور حکم. یعنی بد خو یلو کسنک توبه سنده استحکام  
اولمق ممکن دکله. هم بخیار امر قوت کم بود. هم بخیل  
اولورده دخی قوت از اولور یعنی هیچ بخیل لره قوت  
اولور دیکله. راحت بنو حسود شومرا. شوم و حسود  
اولان کسی که ده راحتک یوقد. کاذب و بد بخترا نبود وفا  
امدی کاذب اولان و بد بخت اولان کسی که دخی هیچ وفا  
اولماز. هر منافق را تو دشمن داری باش. هر منافق دشمن



طوبی اول از وی و از فعل ان بزار باش اول منافقند  
و منافق فعلند بزار اول تا شود دین تو صافی چون  
زالال تا استرسک که سنک دینک زلال کی صافی اوله  
باشد ایم طالب قوت حلال دایما قوت حلال طلبند اول  
وانکه باشد در پی قوت حرام اول مکسه قوت حرام از  
اولری در تن او دل همی میرد تمام آنک شنه قلبی اولد  
تمام یعنی هلال اولد یکله الله تعالی موزی حرامدن صغله

### در بیان پیر سیدن اقربا میگوید

روی پیر سیدن بر خویشان خویش یوری کند و خصما کی  
حالت صورت واریجی اول تا که کرد مدت عمر خویش تا کم شد  
عمر ک مدت زیاد اوله هر که کرد اند خویشا و ندر وی  
هر کیمکه حصارندن یوزد و ندر وی بی کمان نقصان پذیرد  
عمر وی شبهه سزاک عمری نقصان قبول آید یعنی عمری  
اکسور دیکله هر که ترک اقارب میکند هر کیمکه اقربا  
ترک ایلیه جسم خود قوت عقارب میکند کند و جسمی  
عقرباره قوت آید کچه خویشان تو باشد از بران اگر چه  
سنک حصارک بر امر مکسه لر اولیر ایسه ده بدتر از قطع  
رحم کاری مردان قطع رحم ایرنارک عملارندن دخی پرا غریبه  
هر که از خویش خود بیکانه شد هر کیمکه او کند و قومندن یاد  
اولری یعنی اقربا بسنی ترک ایلیه نامش از روی زمین افشا  
شد آنک یرو زنده نامی افسانه اولری یعنی آدی و صافی قلای

### در بیان مردی میگوید

چیت مردی ای پسر نیکو بدان ارک ندرای او غلب  
خوشی بل اولانرت سیدن ارخو در بهان اولانتهاده  
حق تعالین خوف اتمک هر که او باشد ز مردان خدا هر کیمکه  
او الله تعالی دوستلرندن اوله باشد اندیتنک دستی در  
سنا الطارخی وقتند سناده اولور لار آنکه کار نیک مردان  
میکند اول مکسه نیک مرد یعنی ایولر عملی آید با ضعیفان  
لطف و احسان میکند ضعیفاره لطف و احسان آید بحی  
ای پسر در صحبت مردان در آی ای او غلب مرد لر صحبت کل یعنی  
اهل الله مجلس لریند اخل اول تا نظر هایابی از فضل خدای  
تا حق تعالینک فضلندن نظر لر بولاسن هر که از مردان حق  
دارد نشان هر کیمکه اهل الله نشانی طوط نکند اند عیب  
دشمن بر زبان دشمنک عیبی لسانی اوزره کذا ایلمر یعنی دشمن  
اولنارک دخی عیب کورسه مکسه یه سولیر خود بخواهی کرد  
خصما از اهل اول اگر سن کند و خصم کی هلال اتمیه سن  
که زغم هر دم شوی اندو هنال هر دم که سن غم دن اندو  
نال اولور سن یعنی غصه کوا اولور سن می بخوید مرد انصا اگر کسی  
مرد اولان هیچ مکسه دن انصا استمن کر رسد ظلم و جفا  
با او بسنی اگر اول مکسه یه جوق ظلم و جفا دخی ایرشسته  
هر که پا اندره مردان نفاان هر کیمکه اهل الله یولینه  
قدم قویه کی رو دهر کز بدبال مران مران در نجه قی کیده

مردی ده یا مصداق میگویند

تنک دستی ده یا مصداق میگویند

یابی ده یا خطاب میگویند

خواهد و شوی ده اولان  
یا خطاب میگویند

بسی بسیار میگویند



یعنی نفس مرادنی ترک امتیحه حق اله که مرادیک اولور.  
 ای پسر ترک مراد خویش گیر. ای اوغل کدو مرادو کی  
 ترک اتمک یولنی طوت. وانکه هر راه سلامت پیش گیر.  
 واندنضکره سلامت یولینی اوگو که طوت. یعنی سلامت اول.

**در بیان فقر میگوید**

فقر میدانی چه باشد ای پسر. فقر نذر بلور من ای اوغل  
 تا بگویم کرداری زان خبر. تا کم سکا دیووریم آندن اگر  
 خبر دارد کل ایسک. که چه باشد بینوا در زیر دلق. که چه  
 خرقه ایچند بینوا اوله. یعنی چلباق و بی نصیب اوله.  
 خویش را منم نماید پیش خلق. کدو بی خلق اراستند.  
 غنا اهل کی کوستر اصله گسیه عرضا حنیاج اتمک  
 اولور. که سنده باشد درم ارنسیری زدن. آج اولور و  
 طوقلقدن درم اورر. دوستی بادشمنان خود کند.

کدو دشمنارینه دوستلق ایدر. که چه باشد لاغر و خوار  
 ضعیف. که چه صورت اخلا و ارق و ضعیف اولور اما کم  
 وقت طاعت کم نباشد از حریف. طاووقی کلید اصله  
 هر بیدن یعنی افرانندن اکسک اولور. چون دل پردارد  
 دست نهی. چون کم محبت الله ایله کوکلی طولور و دنیا  
 مالی اولماق ایله الی بوشند. می نمایند رنزاری فرجهی  
 آرقلق عالمده کدو بی سمنر کوستر. یعنی دیادن مصون  
 اولور ایچون وجودنی خلقه بسلی کوستر تا کم خلق بلیز

دلق فقر انک کیدو کی اسکی  
 یا اوقیامه و خرقه دیور  
 مسله

دوستی ده یا مصدق در  
 مسله

نزار آرق معناسنه و فریه سمن  
 معناسنه در  
 مسله

بافقران

بافقران هر که هدم میشود. فقیر لایله هر کی که هدم اوله  
 در هر ای خلد حرم میشود. خلد جنتینک سرانیده فقر ایله  
 حرم اولور. ای پسر خود را بدر ویشان سپار. ای اوغل  
 کدو که درویشلره سپار شواله. تا نکهدارت بود پروردگار.  
 تا کم حق تعالی حضرتلری سنک داخی نکهدارک اوله.

**در بیان غفلت میگوید**

از خدای خویشتی غافل مباش کدو خدا کرک افزدکن غافل  
 اوله. غافلانه در هر باطل مباش. غافل ترکی باطل یولره اوله.  
 جای کره است این جهان بروی منحد. بوجهان مقام  
 در سن آکا کولمه یعنی دنیا به سونده. چشم عبرت برکشا و  
 لب به بند. عبرت کوزینی آج ولیکی باغله یعنی خوش اول  
 و بوجهان عبرت کوزینه نظر ایله دیکدر. هر خوار حرص هر جایی  
 خرکی حرصدن هر جانبه کیده. پند ناصح را بگوینو. ناصح  
 اولان گسنک نصیحتنی جان قولا غیله ایشیت یعنی  
 جانیه دکله و قبول ایله دیمک اولور. ای پسر با کودکان  
 باری مکی. ای اوغل کوچک اوغل بچقلر ایله او یون اوینامه  
 کار با شیطان بانبازی مکی. شیطانله عملکده شریک  
 اولوب اور تا فلق اتمه. نفس بد را در کنه یاری مده.  
 یارم نفسه کناه اشملکده یارلق ویرمه. یعنی یردم ویرمه  
 عبرت برباد از بته کاری مده. عبری نامعقول اشملک ایله  
 باده ویرمه. یعنی عمر کی هبا یرلره صرف ایدوب برباد ایله دیکدر

نکهدارتنه با خطایا چونند  
 مسله

منحد لفظنه میم نفی ایچونند  
 مسله

انبار شریک معناسنه در  
 آخنه کی یا مصدق در  
 مسله



هرجا بقمت بود آنجا مرو. هر قتی مکانده کم قیمت وارد  
 اول جانه کیمه. راه حق را هیچ نابینا مرو. حق یولنه  
 کوز سنر لوبی کیمه. دشمنی داری از و این مباش. بر  
 دشمن که وارد راندن امین اولمه. زیر سقف بی ستون  
 ساکن مباش. در کسر اولان سقفك الله ساکن اولمه  
 حضرت شینک بوبیده ایهام غریب و نکه عجیب و اورد  
 دره فسق و هوا مرکب متاف. فسق و هوا اوردی  
 مرکب سورمه. یعنی هوا یولینه کیمه. خویشین را سخره شیطا  
 مساز. کز و کی شیطانه سخره اتمه. یعنی شیطانتک مسخره  
 اولمه. چون سفر در پیش درای زاد گیر چونک سفرک  
 وارد بر بلور سین از ق طوت. عمر خود را هم سراسر با دیگر  
 گز و عمر و کی باشند باشه یل کی کجیل. ای بیسز اندیشه  
 اغلا لکن. ای اوغل اغلا لی اندیشه ایله. نفس خود را  
 بالکد یا مال کن. کز و نفس اما تر کی لکد ایله یا مال ایله  
 تا توانی حاجت مسکین برار. تا قادر ایسک بر مسکین  
 مکسنک حاجت بتر یور. تا بر آرد حاجت را کرد کاد  
 تا کم حق تعالی سنک دخی حاجت کی قبول ایدوب بتور یور  
 هست مالت جمله در کف عاریت. سنک مالک الوله  
 جمله عاریتد. کر بماند از تو باشد زاریت. اگر سنک کرد  
 قلده زار بلیق در سکار نیراهان زار و کر یان اولدوغک  
 یا نکه قالور دیکدر. عاریت را باز می باید سپرد. عاریت

سقف بی ستون من آسمان کیمه  
 فی الحقیقه بی ستون یعنی ما که بی ستونیم  
 بی بقانک الله عبادات و طاعات مستغفرت  
 امین اولمه عبادات و طاعات مستغفرت  
 زیرا بن فلک یا بدیه طاهره تقطیع کر کنه اول  
 غفلتد بولونجاق اولور سیل حالک مشکل اولور  
 دیکدن فایده و نامد مسخره

لکد بجه معناسنه  
 مسخره

اولان سننه گیر و صاحبنه تسلیم ایلمک لازم در زیر  
 بالضروری امانت استنه رد اولور کا هیچ چاره یوقدر  
 هیچ کس دیدی که زر با خود ببرد. هیچ کس کور و کیم  
 التوتنی آخرت بله کوته. حاصل از دنیا چه باشد ای امین  
 دیادن نه حاصل اولور ای امین. نه کز کز باسو و یلک  
 پاره زمین. انجو طوقدار ستون بر ایله بر پاره بر حاصل  
 اولور مال قارونه مالک اولسک فایده سی یوقدر جمله سی  
 بونده قالور. هر چه داری دره حق آن تست. هر سننه  
 حق یولنده طور تر سن یعنی حاصل اتمش سنه را اولستکدر یعنی  
 سنکله آخرت کیدر جک اولور. آنچه ماند آن یاره جان  
 تست. اولسننه که بونده قاله اولسنک جانکه یلور  
 هر که با انزل روح راضی شود. هر کیمکه آرنسنه ایله  
 حق تعالیدن راضی و خوشن اوله. حاجت او را خدا فایده  
 شود. حق تعالی آنک حاجتی قضا ایدر یی اوله. هست  
 دنیا بر مثال حیفة. دنیا حیفة مثالنده در. بکدر ازوی  
 کر تو خود مردانده. سن ایزن کچ اگر کینک مراده ایسک  
 هر که سازد بر سر بل خانه. هر کیمکه گویری باشند بر خانه  
 یاپدی. نیست عاقل او بود دیوانه. عاقل دکلر اولکسه  
 دیوانه در. از خدا نبود غنا جستن روا. خردان غنا  
 طلبا تمک روا دکلر. هست مؤمن را غنا رنج و غنا  
 مؤمن اولان مکسیه غنا رنج و غنا در یلور در دیکد اولور

دیده یا خطاب ایچیندی و استغفار  
 انا ان اذین مسلم  
 ندر طوقد معناسنه در و کز ارشون  
 معناسنه در و کز ایسی بن معناسنه در  
 مسخره

نک کیمکی معناسنه در  
 مسخره



فقر و درویشی شفا ی مؤمن است. فقر و درویشی در ویشک  
 مؤمن اولاد شفا دارد. زانکه اندر وی صفای مؤمن است  
 انکیچون که فقر ایچینه مؤمنه صفا و ابرار. مال و  
 اولاد بتبعی دشمنند. مال و اولاد معینه سکا دشمنند  
 کرچه نزدیک تو چشم روشنند. کرچه صورتا کوز نو  
 در لرسنگ قتلکه اما حقیقتده عدو لو و فتنه لورد. قولیجا  
 إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ  
 انما اموالکم را یادگیر. انما اموالکم ایت شیغه سنی خاطر که  
 لغو رب عمل ایله. مال و ملک این جهان را یادگیر. بوجهانک  
 مال و ملک یابدیل. مرده را بسود دنیا سود نیست.  
 یولاری اولان کسیه دنیا نیک و اقلند فایده یوقدر. هر  
 کز اندیشه از نابود نیست. هر کز اول کسه یه یوقلی  
 اندیشه سی یوقدر. هر کز از صدق دل صافی بود. هر کیک که  
 صدق و اعتقادن قلبی صافی اولدی ایه. خرقة و بر لمة  
 کافی بود. اول کسیه بر خرقة و بر لمة کافی در. دخی زیاده  
 لازم دکلد. انکه در بند زیارت می شود اول کسه که زیارت  
 قیدنه اوله. یعنی خلق عالمک کند و زیارت اند و کلرینه  
 ایلیه و رغبتا نرنن محظوظ اوله. دور از اهل سعادت  
 میست. اول کسه سعادت اهل ذن ابرار اولور. بزرگان  
 خو جوجا نریا خنده. حوق تعالی نیک قول لری چونکم جان  
 لری تسلیم ایدر. اسب همت تا نریا نا خنده. همت

آتی تا نریا به چا بدیل. یعنی حوق تعالی نیک قول لری و حوق  
 بدیل نرنن اخراج اولورده عالم قدسه عروج ایدوب مقام  
 علیینه وارد یلر دیک اولور. تا نریا در دره او هر چه هست  
 تا کم هر نه مالک ایسک حق یولنده آتی او نیامیه سن یعنی خدا  
 اتمیه سین. آنچه می باید بجا ایدر است. اولانسنه که سکا  
 کرکلور. اولانسنک بچی الو که کرور. یعنی حق یولنده جمله و اکی  
 بذل اتمینه معصوم کی اله کفره مر سن دیک اولور و السلام

**در بیان سخاوت میگویند**

در سخا کوشای برادر سخا. ای قدر داش سخا به کوشش ایل سخا.  
 تا بیای از بسی شدت رها. تا کم حق شدت در رها بولوب قوت  
 باش پیوسته جوان مردای لخی. دایما جوانمزد اولی قدر داش.  
 زانکه بنود دوزخی هرگز سخی. انون او بودی که هرگز اهل جهم  
 او سخی لمز. در رخ مرد سخی نور صفاست. مرد سخینک یوزنده  
 صفا نوزی وارد. زانکه در جنت قرن مصطفاست.  
 انکیچون که جنت حضرت محمد مصطفی نیک صلی الله علیه و سلم  
 قرینی اولسه کرکد. حوق تعالی بر جنت نوشت. حوق تعالی  
 جنت پیوسته یازدی بوی دیو. این که جای اسخیا باشد جنت  
 جنت که اشبور جمله خلق اندم اسخیا نیک مقاحی اولاد میسند.  
 زیرا که الجنة دارا لا یسجیا دلمشدر. اسخیا را با جهنم  
 کار نیست. سخی لول جهنم ایله اشاری یوقدر. جای  
 محسک جز میان نار نیست. بخیلک مقامی جهنمک اورد.

سخا نطقی است اولن تا کی ایچینه  
 دورخ طبع غناست اکام متصل اولان یا  
 مراد طوبی منش و اولان که سخی اولور نفسی  
 اهل طوبی و نوز دیکر اولور مسلا



غری دکلرد. پیشه اهل بخل تبیسرد آن. اهل بخل  
 ایشان سربلیس بل. در جمیع همدم ابلیس آن. حیم  
 ایچنده ابلیسه همدم اولمش بل. هیچ محسک ننکرده روی  
 بهشت. بخیل هرگز جنت یوزن کورده من. بلکه با او کم  
 رسد بوی بهشت. بلکه آنک دماغنه جنتک راجحی سی  
 بله ایرشمنز قنده فالگریکی داخل اوله. ای سپرد در مرد می شود  
 باش. ای اوغل مرد ملکه مشهور اول. از بخیلی و زبکتر  
 دور باش. بخل و تکبر دن ایراق اول. با سخا باش و  
 تواضع پیشه کن. سخا اوزده اول و تواضعی عادت ایله  
 تا شود روی دلت بدرمینه. تا که سنک کوکک یوزی  
 یعنی قلیوک بدرمینه اوله. بدر او لمش ای کی آینه قلبک  
 منور اوله دیمک اولور. اللهم سیر بفضلک و کرمک

**در بیان فعل شیطانی میگوید**

چار خصلت فعل شیطانی بود. درت خصلت و اررد  
 شیطانه منسوب افعال درند. دانداینها هر که حمانی بود  
 اول کسیه اول فعلتاری بلور که اول کسی رحمانی دن. یعنی  
 مرد رحمانی اولان کسیه فعلی شیطانی و بلور و خیر اید  
 دیگر اولور. خامیازه فعل شیطانت و قی. اسنه مک  
 و ککر مک فعل شیطانت. ای سپر امین مشوازمک و  
 ای اوغل آنک مکرندن امین اوله. خود بینی نیز شیطانی  
 بود. خود بین لک دخی شیطانی دن. یعنی بیک دعوائن

خامیازه اسنه مک و قی برندن  
 کاکرمک منافسه درسه

خود بینی متکبر معنی شده  
 یعنی تنزد و ز کور و جی

انسانی با نوع و صندد یعنی انسان نوعند  
 برینه دشمنک آتمک اول دخی شیطانی لک و دیکر اولور  
 عطسه آغش معنی منافق در

ایرب تکبر لک آتمک دخی شیطانی لک. آنکه ظاهر  
 انسانی بود. اولکه ظاهره انسانه دشمنک آید  
 اول دخی شیطانی لک. عطسه مردم چواریک در کونشت  
 آدمک چونکه آغش میسوی بردن کجری یعنی ایکی با اوج یا دخی  
 اولری اول دخی فعل شیطانت. فعل شیطانی بود او بر شکست  
 اول آغش معنی دشمنک شیطان فعلی در. دور باش ای خواجه  
 از اهل نفاق. ای خواجه اهل نفاق دن ایراغ اول. در جهنم  
 دان منافق را و نفاق. منافق و نفاق جهم ایچنده بل زیرا  
 منافقاره جهم وعده اولمشند. قوله تعالی ان المنافقين فی الدنیا  
 الا سفلی من النار. سه علامت در منافق ظاهرست.  
 اوچ علامت منافقه ظاهر در. زان سبب مقهور قهر قهرست  
 اول سبیدن قاهرک قهریاله مقهور در. وعدهای او همه  
 با شد خلاف. دکل اشتری دایما وعده یه خلاف آتمک و سوز  
 دوام و ثبات یوقدر. قول او بنود بغیر کرب و لاف. آنک  
 قولی کذب و لاف دن غیری نیست. دکلرد. مؤمنانرا که غیبا  
 می کند. مؤمنانرا غیبا از ایدر. یعنی مؤمنانرا غیبت  
 القات آتمک. هر امانت را خیانت می کند. دخی هم  
 امانته خیانت ایدر یعنی خیانت آیدری اولور. نیست در  
 منافق را وفا. منافق و وعده سینه و فاسی یوقدر  
 زان نباشد در در خیر نور و صفا. اینگونه که یوزنده  
 صفا یوقدر. زیرا هیچ برو جمله منافقک یوزنده نور

و نفاق عهده منافق در



وصفا اولمزن تا پذیری منافق را امین. تا سن منافق  
 امین قیاس ایلده نیست باد اشرف از روی زمین. بر  
 یوزن آنک شری یوق اولسون. از منافق ای پسر برهیز  
 گر. ای اوغل منافق در برهیز ایلده. تیغ را از بهر قناتش  
 تیر کن. منافق قتل ایچون قلیبی کسکن ایلده. با منافق  
 هر که عمر میشود. منافق ایلده هر کیمکه یولداش اوله.  
 منزل او در ترک چه میشود. آنکه منزلی قوی بودی اولور  
 یعنی منافق یولداش اولان کسسه همان کسسه سنی قوی  
 آتوبه اول اتمش اولور **در بیان شقاوت منکوبید**  
 سه علامت باشد اندر متقی. متقی اولان کسسه ده  
 اوچ علامت اولور. کی بود نسبت تقی را باشی. قین  
 مناسبتی اولور تقینک شقی به. یعنی هیچ شقی اولان کسسه  
 اهل تقوانک مناسبتی یوقد دیگر اولور. با حذر باش ای  
 تقی از یار بر. ای تقی بر مزیا درن حذر او زره اول. تا  
 نبیند از در ترادر کار بد. تا سنی پرازم ایشه انداخته  
 قلیه. کی بود دگر دروغش در زبان. اول متقی اولان  
 کسسه نک زیانته قی یلان سوز جاری اولور. اظرف  
 کوب باشد بر گران. کوب بطریق ترک ایدوب کمار چقشد  
 از حلال پاک کم گیرند کام. بال اولان حلال بسته لری  
 از حلال ایدر یعنی حلالک دخی از یله قناعت ایدر لردنیا  
 چون طلب اتمزل. تا نیفتد اهل تقوی در حرام. تا کم

نک بونده در منافقانه در

تقی سعاد منافقانه در

سی قین منافقانه در

حسرت آن کاف و غیبتک فتنه در

کام من او منافقانه در

در بیان شقی

اهل تقوی اولان کسسه حرامه دشیمه. آنکچون کم اهل تقوی  
 از نسنه به قناعت ایدوب شبهه لوردن برهیز اتمش لورد  
**در بیان سه چیزی که علامت اهل جنت است**  
 هر که با شد سه خصلت در برشت. هر کیمکه یولداش  
 اوچ در لو خصلت اوله. با ستر آن کسسه شک از اهل جنت  
 اول کسسه شبهه ستر اهل جنت اولور. شکر اندر نعت  
 صبر از بلا. نعمت وقتند شکر ایلک و بلا محلدن صبر ایلک  
 میدهد آینه دل را جلا. قلب آینه سینه جلا و پرورد  
 روشن اید. هر که مستغفر بود اندر گناه. هر کیمکه گناه  
 ایچند مستغفر اوله. یعنی گناهنه استغفار ایدیحی اوله.  
 حوز ناردوز خشر دارد نگاه. حق تعالی آنی جنت آشدن  
 صقلیو طوتر. هر که ترسد از اله خویشتن. هر کیمکه کند و آهنگ  
 قورقه. خواهد او عدد گناه خویشتن. اول کسسه گناهنگ  
 عذنی دلر. معصیت را هر که یوقد پی کنن شول کسسه که  
 معصیتی بربری آرد نجه اید. یعنی هیچ عصیان نرن خالی  
 ایزدن از اهل جنت کی کند. حق تعالی آنی قین اهل جنت  
 اهل جنت اید. ای پسر ایم با استغفار باش. ای اوغل  
 دایم استغفار ایلده اول یعنی دایما استغفار ایلدن قومه.  
 و در بیان مفلسان نیز ارباش. و دخی پرازم اولان مقلو  
 لردن نیز اول. یعنی پرازم نکبتی لردن ایراغ اولدیکدر  
**در بیان خیر که در دست خود**

در بیان شقی



که گیتی خیری بدست خویش کن. اگر بر خیراتک استرسه  
 کند و اولک ایله ایله. خیر خود را وقف هر چه ویش کن. کند  
 خیر کی در ویش اولنلره وقف ایله. یک درهم کانز ابدست خود  
 دهند. بر آنچه که اول بر در ویشته ویره لک کند و التری ایله  
 به بود زان کر پی اوصد دهند. آنن یک در که اول کسه د  
 صکره یوز درم ویره لک. کر بخش خود یکی خرمای تر. اگر کند  
 اولک ایله بر تازده خرمای صدقه ویره سن. بهتر از بعد تو صد  
 مثقال زن. بهتر در یعنی یکدر که سندن صکره یوز مثقال التری  
 ویره لک. یعنی سن اول لکدن صکره ارد که روحک ایچون یوز التری  
 صکره تو کر نزن سن حیاتکه بر تازده خرمای صدقه اتمک توانی  
 زیاده در. هر بخشیدی مکن با اور جوع. هر نسته که با شین  
 انن رجوع ایله. کر زیاده افتاده از دست جوع. اگر اقل  
 النون ایکنکه جلالک قالمیوب دوشر سکره. این بران ماندر که  
 شخصی قی کند. بواکا بکرز که بر شخص قی ایه یعنی قوصر.  
 باز میل خوردن آن قی کند. کروا قوصد و غی معنای مه است  
 مثلاً ویردوکی شیء کرویشمان اولمق قوصد و غی کرویدل کبیله  
 دیگر اولور. ای پسر شادی ز مال و زر مجوی. ای اوغل شاد  
 اولمغی مال دن والتون طلب ایله. آنکه کس را داده و دیگر  
 مجوی. اول نسته که بر کسیه ویرمش سن. بردخی استمه بغیر طلب  
 اتمه شادی دنیا سر غم بود. دنیا نکه شاد یلغی باقی  
 باشه غمدر. سورا و را در عقب ماتم بود. و آنکه دو کوننک

بخشیدی ده یا خطای بچند  
 بدان بود محله آن معناسنه در ماند  
 نونک فحیدر بکرز دیکدر  
 فی قوصمق مفاسنه در ده یا  
 شادی ده یا مصدح در

قضا لا تقهر  
 لا تقهر لا تقهر  
 لا تقهر لا تقهر

صوکنده ماتم و ار در. امر لا تقهر ذفره آن کوثر در  
 قرآن عظیمدن لا تقهر امر شریفی اشیدوب عاملاو  
 جای شادی نیست دنیا هوش در. دنیا شاد بلیق  
 یری دکدر عقلک باشکه کتود. شادمانانرا ندر اردو  
 حق. شادمان اولنلری حق تعالی در وقت طوبیتر.  
 این سخن دادند استادان سبوق. بوسوزی استاد لک  
 سبوق ویرمشلر در. ای پسر با حمت و غم خوی کن.  
 ای اوغل محنت و غم ایله خوی ایله. روی دل را جانب  
 دل جوی کن. کوکل یوزنی دل جوی جابنه ایله. یعنی  
 دایما کوکل اله کتور هر که سعی ایله دیک اولور.  
 کر فرج داری ز فضل حق رواست. اگر فضل حق دن  
 او توری فرج اولور سکره رواز جایز در. لیکن از دنیا  
 فرج کردن خطاست. اما دنیا دن او توری فرج اولمق  
 خطا در. هر کر اینود بداندیشته. هر کیمک که قلبیه  
 اندیشه سی اولمیه. یعنی آخرت قورستی اولمیه. عاقبت  
 بیدر بیا او تیشته. عاقبت اولکسه ایا غنده بقا غو  
 بند کورسه کر کدر. کر دایزد مر ترا از نیست هست.  
 حق تعالی سنی یوقدن ورا ایلدی. از برای آنکه باشی  
 حق یرست. آنکچون که حق یرست اولمسن. یعنی سنی  
 الله تعالی عبادت اتمک ایچون خلق ایلدی. تا تو باشی  
 بنده و معبود باشی. تا سن که صاخ اولمسن یعنی مادامکه

تیشته بوجله بقا غو  
 بیاده اولان  
 با و غوی طرف  
 ایچوندر در  
 مفاسنه در

قضا لا تقهر  
 لا تقهر لا تقهر  
 لا تقهر لا تقهر



صاغ اولد قجه معبود له قولى اول باحيا و با سخا  
وجود باش حيايله وجود و سخايله اول مگذران  
در خواب و خوار ايام را کونلروكى يمك و با تو ب  
او يومك ايله كچمه زنده دار از ذكر صبح و شام را  
كيجه و كوندزى ذكريله احيا ايله خواب كم كن اول روزى  
سپر كوندزى اولدنه اوچى اومه اى اوغل نفس را  
خوار دن مياموز اى سپر نفس را مريمه يمك او كرمه  
اى اوغل آخر روزت نگو نبود منام كوندوزك  
آخيره او يقو ايدو دكلد سكا بيشتر از شام خواب ايد  
حرام كيجه اولمزدن اول او يقو او يومك حرامدر اهل  
حكمت را نمى ايد صواب حكمت اهل اولانه بومقوله او يقو  
خطا در درميان افتاب و سايه خواب كوش ايله كو كه  
اراسنده او يقو او يومك يعنى الاجه كو كه لو برده او يقو  
اؤمك اهل حكمت قنده خطاى اگردد اى سپر هر كرمرو  
تنها سفر اى هر كز تنها سفر كتم يعنى يا لكر بول كتم  
باشدت تنها سفر كردن خطر يا لكر سكا سفر كتمك  
خطر لودر دست را در رخ زدن شومست و شوم  
الى يوزينه اورمق غايت ايله شومدر استماع علم كن  
زا اهل علم اهل علم اولمزدن علم دكله و او كرن و قول  
ايله شب در آيينه نظر كردن خطاست كيجه ايله  
آيينه به يقو خطا در روز اگر بپي تو روى خود روا

اگر كوند

اگر كوند زين كند و يوزو ك كور سگ روا رى آيينه  
كوندز ايله يقو كركرد خانه كرتنها و تاريكيت بوي  
اگر خانه سكا تنها و قرا كولى اوله مونسى بايد كه فترت  
بوده سكا بوي مونس كركرد اكله اكله سن زيراتها  
او ايجنه يا لكر او تور مقدر و حشت حاصل اولور لابد  
بر مونس كركرد دست را كم زن تو در زير زخ الوك  
اگلوك الله اوره نزد اهل حال سر آمد جوق  
اهل حال قنده بويله اتمك بوزدن صوو و قدر يعنى برانور  
چار بار اچون بينى در قطار درت ايقو قسمتى چونكم  
قطار حه كوره سن از ميا نشان در نهايى زينه اار  
انلرك اراستدن زينه اچميه سن تا فزايد قدر و جامت  
را خدا تا خدا سگ منصب و قدر و كى زياده ايليه و غل  
آرتوره روز و شب ميا شرايم در دعا گيجه و كوندز ديم  
دعاه اول زير اعدا دولت و غنى سببدر تا شود  
عمرت زياده در جهان تا استرسك كم جهانده علم  
زياده اوله روزن كوي كن نكوي حرميان يور و ارباك  
خلق عالم ايلك اتمك او زره اول تا خدا هدايت رويت  
روزگار تا كم روزگار سنك يوزك صوبي اكيستمييه  
معصيت كم كن بعالم زينه اار عالمه معصيتى از ايله  
تا كم يوزك اكسليه هر كدر و در فسق و در عصيان كند  
هر كيمك فسق و عصيان اتمك يوز طوطه يعنى فسق و عصيان

مونسى با وحدت اچوندر

زنج زخدان مفاستدن لسان توكى در

ميا نشان ميان ايشان تقدير خجدر

بعالمه با طوف در بعالم مفاستدر



اشک میل ایلید. ایزدان رزق او نقصان کند حق  
تعالیٰ آنک رزق بقصان اوزره ایدر که شود روزی  
 بکفار دروغ. یلا ن سیکر بضیب اکسک اولور  
 در سخن کذاب را بنود فروغ. کذاب اولان کسه نلک  
سوزنده فروغ بو قدر یعنی یلا نچی کشتیک سوزی بی <sup>نقد</sup>  
 دیلا اولور. فاقه ارد خواب بسیار ای پسر جوق او یوق  
او یومک فاقه کتور ای اوغل نزل کن این خواب زنیار  
ای پسر ای اوغل سن بو مقوله او یقوی ترک ایل یعنی  
جوق او یومدی اولور از عذاب حق یکی اندیشه کن.  
حق تعالیٰ آنک عذابدن خوف ایل تا سوزی سازداری  
 پیشه کن. تا یانق استمر ایسک آخرت اعمالیست  
 عادت ایل. جمله راهست بر دوزخ کدر جمله عالم خلقی  
 جهنم اوزرین کدر آتسه کر کدر. جای شادی نیست  
با چندین خطر شادیات محلی دکلر بو قدر خطر لومنا  
 دنیا شاد و خندان اولوق عاقللر ایسی دکلر زیرا <sup>مخلوق</sup> جمعی  
 طراط اوزرینه اوغرامسین مقرر قوله تعالیٰ و ان  
منکم الا و ارد ها کان علیٰ ربک حتما مقضیا <sup>نسخی</sup>  
الذین اتقوا و تذرؤا الظالمین فیها جیتا <sup>الایه</sup>  
 آتشی در پیش داری ای فقیر ای فقیر او کور بر آتش  
 طوترسن یعنی عاقبت آتسه وارسله کر کدر. هیچ خوفی  
نیست از نار سعیر هیچ نار سعیر دن خوف و خشیت <sup>نقد</sup>

سازداری و یا صدق  
 اهل قناعت اوله فی عادت  
 ایل دیلا اولور

نابویه غفلت ایچنه فالش سن. کردن از حکم خدای خود متاب  
کند و خدا کک حکم دن بو یوکده و ندره یعنی حق تعالیٰ نلک  
 حکم شریفه مخالفتمه. تا نانی روز دیر عذاب تا کم محشر  
 کونی عذاب ایچنه قلمیه سن. تا بیای در بهشت عدن جا  
تا کم عدن او چاغنده مکان بولوق استرسک شفقتی  
 بنمای با خلق خدا. حق تعالیٰ نلک مخلوقه شفقت کوستر  
 یعنی ترحم ایل. تا دهنده جای دره ارا السلام تا کم  
 استر میسن سکا در السلام ایچنه مکان ویره لرا <sup>نقد</sup> اهل  
 اولاسن. با فقیران روز و شب می ذه طعام کیجه و کونده  
 فقرایه طعام ویرب قریبقریبی طویر. شاد کردانی  
 درون خسته برا. اگر بر خسته نلک درونی ستاد  
ایرجک اولوسک باز یا بی جت در بسته را. قیوسی  
بغلو اولان جنتی آجق بولاسن داری اندر پیش روز  
 رستخیز. ایلر و ده محشر کونی طوترسن یعنی قیامت  
 کونی اولاجا غنی البته مقرر بولور <sup>نقد</sup> هیچ اکا شبهه بو  
 از خدایت نیست امکان کوریز. کند و افند کردن قحغه  
 امکان یوقدر. البته حضور حقه و ابرمق مقرر و محقق  
 در اول کون قیامت براراسک بولامسن. قوله تعالیٰ  
یقول الانسان یومئذ این المفر هر که آرد این  
 نصیحت را بجای. هر کیمکه بو نصیحتلری یرینه کوتر  
 یعنی بو سوز لره عمل ایلید. در دوزخ عالم را حشر بخشد خلا



حق تعالی اول کسبه دنیا ده و آخرت ده راحت و حضور  
بغشلیه • ورنیارد این وصیت را بجای • واکر  
بر کسه وصیتلری یرینه کتورمیه • یعنی بوسه لری  
علاقمیه • در مازنی شکی اواز خدای • اول کسه  
حق تعالی دین کیر و قالود • یعنی الله تعالی حضرتلر نیک  
رحمتد ایراق اولوب محروم اولوردیمک اولود •  
العیاذ بالله •

T.C

İZMİR

HİSAR KÜTÜPHANESİ

SAYI

693

Süleymaniye U. Kütüphanesi	İZMİR	418
Hisar		
418		